

БИЛТЕН

Апелационог суда у Крагујевцу

Број 1

Крагујевац, 2020. године

АПЕЛАЦИОНИ СУД У КРАГУЈЕВЦУ

БИЛТЕН

**КРАГУЈЕВАЦ – година XI
број 1/2020**

Београд

БИЛТЕН
АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ

За Апелациони суд у Крагујевцу: *Дубравка Дамјановић, председник суда*

ИЗДАВАЧ: **Paragraf Lex д.о.о.**, Нови Сад

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ

УРЕДНИК: *Дубравка Дамјановић, председник суда*

ЗАМЕНИК ГЛАВНОГ И ОДГОВОРНОГ УРЕДНИКА: за кривичну материју: **Александар Блачуша, судија**
за грађанску материју: **Јасмина Симовић, судија**

РЕДАКЦИЈА: **Судије:** Симонида Милорадовић, Марија Марковић, Јасмина Симовић, Слободан Петровић, др Татјана Кандић, Надежда Видић, Оливера Бојовић, Радоман Спарић, Милевка Миленковић и Марина Илић.

СЕКРЕТАРИ РЕДАКЦИЈЕ: за кривичну материју, **Викторија Стефановић,** за грађанску материју, **Јелена Трипковић, Сања Радуновић и Марина Миликић, судијски помоћници**

ТЕХНИЧКИ СЕКРЕТАР: **Славица Јовановић**

ПРЕЛОМ, КОРЕКТУРА

И ДИЗАЈН: **Paragraf Lex д.о.о.**, Нови Сад

ИДЕЈНО РЕШЕЊЕ ОМОТА: **Рада Павловић**

ШТАМПАРИЈА: **Београф, Нова Пазова**

СРР - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

34(497.11)

БИЛТЕН судске праксе / Апелациони суд у Крагујевцу ;
главни и одговорни уредник Дубравка Дамјановић. - Год. 1, бр. 1
(2010) - . - Нови Сад: Paragraf Lex, 2010- (Нова Пазова : Београф). - 21 cm

Један до два пута годишње.

Је наставак: Билтен судске праксе (Окружни суд у Крагујевцу) =
ISSN 1821-2174

ISSN 2217-2718 = Билтен судске праксе (Апелациони суд у Крагујевцу)
COBISS.SR-ID 176028940

Свако копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целине или делова текста из ове публикације представља повреду ауторског права и кривично дело (сходно одредбама чл. 215.-217. Закона о ауторском и сродним правима, и чл. 198.-202. Кривичног законика). Коришћење делова текста из овог Билтена дозвољено је сходно ауторском праву и уз сагласност издавача.

С А Д Р Ж А Ј:

Извод из извештаја о раду Апелационог суда у Крагујевцу за период од 01.01.2019. до 31.12.2019. године.....	7
Годишњи распоред послова Апелационог суда у Крагујевцу за 2020. годину.....	11
Годишњи распоред послова судијских помоћника у Апелационом суду у Крагујевцу за 2020. годину.....	25

КРИВИЧНО ПРАВО

Судија Радоман Спарих

Право окривљеног да буде обавештен и да присуствује седници већа другостепеног суда са посебним освртом на праксу Европског суда за људска права.....	30
---	----

Судија Александар Блануша

Спорно правно питање у вези накнаде трошкова кривичног поступка по основу награде и нужних издатака постављеног браниоца када је оптужени ослобођен од оптужбе за кривично дело за које је прописана обавезна одбрана а оглашен кривим за друго лакше кривично дело из исте оптужбе - Примери из судске праксе, део VI -.....	44
---	----

Доц. др Вељко Турањанин

Видео надзор запосленог као доказ у кривичном поступку.....	52
---	----

Судија Есад Вељовић

Неусклађеност израза који се користе у кривичном поступку са изразима из важећег Законика о кривичном поступку и Кривичног законика.....	72
--	----

ПРАВНИ СТАВОВИ, ЗАКЉУЧЦИ И ОДГОВОРИ НА СПОРНА ПРАВНА ПИТАЊА.....	79
---	-----------

СУДСКА ПРАКСА

Сентенце из одлука судова.....	96
Материјално право.....	96
Процесно право.....	112

ГРАЂАНСКО ПРАВО

СУДСКА ПРАКСА

Сентенце из одлука судова.....	146
Парнични поступак	146
Стварно-правни односи	151
Облигационо право	155
Наследно право	161
Радно право.....	164

ИЗВОД ИЗ ИЗВЕШТАЈА О РАДУ АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ за период 1. 1. 2019. - 31. 12. 2019. године

Апелациони суд у Крагујевцу је у 2019. години успешно савладао прилив предмета са 102,59%.

Примљено је 13462 предмета и решено 13811 предмета, чиме је смањен број нерешених предмета, у односу на почетак године, са 3232 на 2883 предмета.

Највећи прилив је био у материји „Гж1“ - просечно по судији 36,28 предмета.

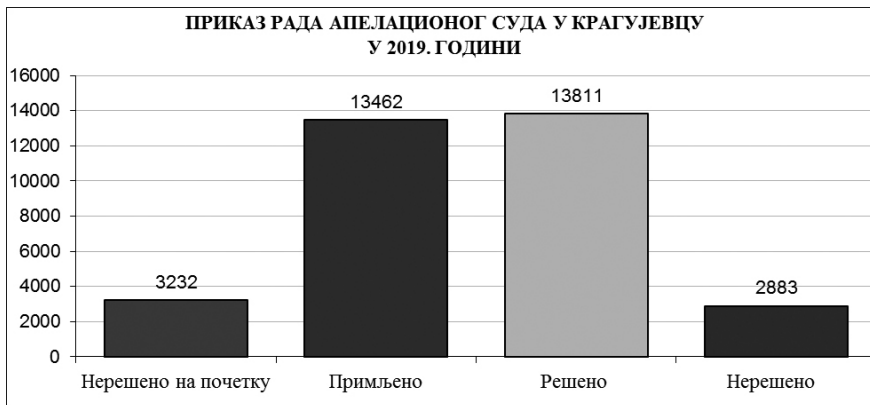
У „Гж“ материји је просечан број примљених предмета по судији смањен у односу на 2018. годину са 46,96 предмета на 26,68 предмета.

Четрдесет двоје судија су просечно решавали месечно 29,89 предмета.

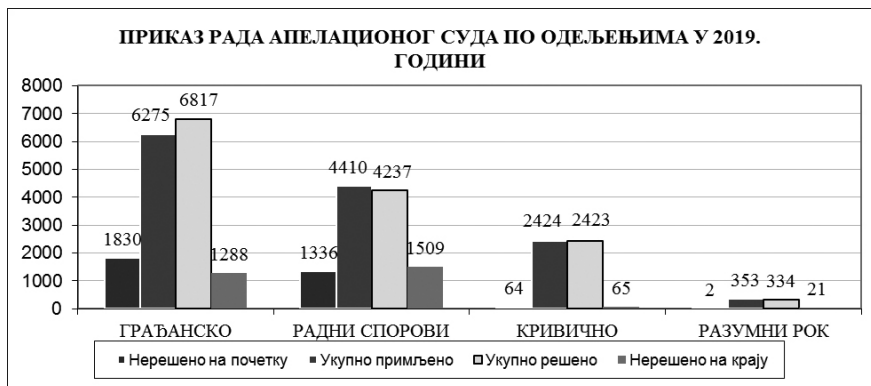
Просечно месечно решено по материјама:

- у „Гж1“ - 34,62;
- у „Гж“ - 29,12 плус „Гж2“ - 3,09;
- у „Кж“ - 7,64.

Очекивани период за решавање предмета у Апелационом суду у Крагујевцу је 81 дан.

Графикон бр. 1

Графикон бр. 2

АПЕЛАЦИОНИ СУД У КРАГУЈЕВЦУ					
ГОДИНА	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Број нерешених предмета на крају	3867	3567	3419	3191	2851
Број решених предмета	11974	11721	12258	15080	12827
Време потребно за решавање предмета	118	111	102	77	81

Табела бр. 1

Резултати рада Апелационог суда у Крагујевцу у 2019. години посматрани кроз петогодишњи приказ рада у погледу броја решених, нерешених и примљених предмета, указују на континуирано смањивање броја нерешених предмета и, осим искацања у 2018. години, стабилност у погледу броја решених и примљених предмета.

Графикон бр. 3

Графикон бр. 4

Графикон бр. 5

Добри резултати рада су, као и до сада последица преданости и залагања свих судија, судијских помоћника и запослених у овом суду.

Р е п у б л и к а С р б и ј а

АПЕЛАЦИОНИ СУД У КРАГУЈЕВЦУ

Број: I СУ-2-38/19

Дана: 25. децембар 2019. године

К р а г у ј е в а ц

На основу чл. 34 ст.1, 2 и 3 Закона о уређењу судова („Сл. гласник РС“, бр.116/08, 88/18) и чл. 45, 46, 47 и 48 Судског пословника („Сл. гласник РС“, бр.110/09,78/18), по прибављеном мишљењу судија, председник Апелационог суда у Крагујевцу Дубравка Дамјановић утврдила је и на седници свих судија дана 25. децембра 2019. године саопштила

ГОДИШЊИ РАСПОРЕД ПОСЛОВА АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ ЗА 2020. ГОДИНУ

I СЕДИШТЕ СУДА

Послови из надлежности Апелационог суда у Крагујевцу обављају се у седишту Апелационог суда у Крагујевцу које се налази у судској згради у Крагујевцу, Трг војводе Радомира Путника бр. 4.

Радно време Апелационог суда у Крагујевцу је од 7,30 до 15,30 часова.

II СУДСКА УПРАВА

Пословима судске управе руководи председник Апелационог суда у Крагујевцу судија Дубравка Дамјановић.

За заменике председника суда одређују се судије **Симонида Милорадовић** и **Александар Блануша**.

Судији Симониди Милорадовић, првом заменику председника суда, поред општих послова, у смислу чл.52 ст.3 и чл.53 ст.1 Закона о уређењу судова, поверавају се **посебне обавезе**, овлашћења и одговорности и то: у одсуству председника суда доноси и потписује акте судске управе који нису у искључивој – непреносивој надлежности председника суда, поступа по захтевима за изузеће и искључење судија у грађанским и кривичним стварима, врши надзор у финансијском пословању суда, стара се о спровођењу програма решавања старих предмета, прима странке и поступа по притужбама, врши надзор над радом судске писарнице и поступа по захтевима за давање информација у складу са Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Судији Александру Блануши, заменику председника суда, поред општих послова, у смислу чл.52 ст.3 и чл.53 ст.1 Закона о уређењу судова, поверавају се **посебне обавезе**, овлашћења и одговорности и то: у одсуству председника суда доноси и потписује акте судске управе који нису у искључивој – непреносивој надлежности председника суда, поступа по захтевима за изузеће и искључење судија у кривичним и грађанским стварима, врши надзор у финансијском пословању суда, стара се о спровођењу програма решавања старих предмета, прима странке и поступа по притужбама, врши надзор над радом судске писарнице и поступа по захтевима за давање информација у складу са Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Заменици председника суда дужни су да председнику суда достављају по потреби месечне извештаје о свом раду у вези са посебним овлашћењима, обавезама и одговорностима.

Посебне обавезе у складу са чл.74 Судског пословника поверавају се:

- **судији Мирјани Војиновић** - за евиденцију и праћење рада судијских помоћника за кривичну материју

- **судији Светлани Бранковић** за евиденцију и праћење рада судијских помоћника за грађанску материју.

III СУДСКА ОДЕЉЕЊА

Ради обављања послова оснивају се следећа одељења:

- **Кривично одељење**
- **Одељење за кривичне поступке према малолетницима**
- **Грађанско одељење**
- **Одељење за радне спорове**
- **Одељење за поступање по захтевима за заштиту права на суђење у разумном року**
- **Одељење судске праксе**
- **Припремно одељење**

Од 53. судија колико је утврђено Одлуком Високог савета судства за Апелациони суд у Крагујевцу, у судска одељења Апелационог суда у Крагујевцу овим Годишњим распоредом послова распоређује се 50 судија са председником суда, колико тренутно обавља судијску функцију.

По избору недостајућег броја судија, распоред послова ће бити утврђен изменама Годишњег распореда послова за 2020. годину.

IV ПРЕДСЕДНИЦИ СУДСКИХ ОДЕЉЕЊА

Председници одељења стараће се да се послови обављају законито, тачно, једнообразно, уредно и благовремено, а ради ефикаснијег поступања, као и у случају спречености или одсутности, те послове ће обављати њихови заменици.

Председник кривичног одељења је **судија Оливера Бојовић**, а њен заменик **судија Милевка Миленковић**.

Председник одељења за кривичне поступке према малолетницима је **судија Марина Илић**, а њен заменик **судија Мирјана Војиновић**.

Председник грађанског одељења је **судија Јасмина Симовић**, а њен заменик **судија Јасмина Јовановић**.

Председник одељења за радне спорове је **судија Симонида Милорадовић**, а њен заменик **судија Јасминка Вукановић**.

Председник одељења за поступање по захтевима за заштиту права на суђење у разумном року је **судија Марина Илић**.

Председник одељења судске праксе је **председник суда Дубравка Дамјановић**, а заменик је **судија Оливера Бојовић**.

V КРИВИЧНО ОДЕЉЕЊЕ

V-a

У кривично одељење Апелационог суда у Крагујевцу распоређује се 14 судија.

Ради одлучивања у другом степену по жалбама изјављеним против одлука првостепеног суда у кривичном поступку формирају се следећа већа:

1. ВЕЋЕ

1. судија Александар Блануша – председник већа
2. судија Олга Пековић – члан већа
3. судија Зорица Ђурић – члан већа

2. ВЕЋЕ

1. судија Радоман Спарих – председник већа
2. судија Весна Димитријевић – члан већа
3. судија Злата Несторовић – члан већа

3. ВЕЋЕ

1. судија Оливера Бојовић – председник већа
2. судија Драган Лековић – члан већа

4. ВЕЋЕ

1. судија Милевка Миленковић – председник већа
2. судија Жарко Стевановић - члан већа
3. судија Ђорђе Ристић - члан већа

5. ВЕЋЕ

1. судија Марина Илић – председник већа
2. судија Ружица Ђурђевић – члан већа
3. судија Мирјана Војиновић – члан већа

Председника већа замењује први члан истог већа.

За време годишњих одмора и у случају друге оправдане одсутности судија, попуна чланова већа у Кривичном одељењу вршиће се тако што ће свако веће бити попуњавано члановима следећих већа у том одељењу.

У случају дуже одсутности судије, попуна чланова већа у Кривичном одељењу вршиће се наизменично члановима следећих већа у том одељењу, према распореду који ће за сваки месец унапред сачињавати председник Кривичног одељења.

Ради одлучивања по жалбама изјављеним против одлука првостепеног суда за кривична дела за која је прописана казна затвора од 30 до 40 година или казна доживотног затвора, већа Кривичног одељења у складу са чл.21 ст.2 тач.2 Законика о кривичном поступку ће се допуњавати судијама из следећих већа у том одељењу.

Послове на дежурству обављаће дежурна већа према распореду дежурстава који ће по потреби сачињавати председник Кривичног одељења.

V-6

Веће надлежно за одлучивање по жалбама у трећем степену

Ради одлучивања по жалбама изјављеним против пресуда другостепеног суда у **трећем степену**, у складу са чл.21 ст.3 Законика о кривичном поступку, формира се веће у следећем саставу:

1. судија Александар Блануша – председник већа
2. судија Радоман Спарих – члан већа
3. судија Милевка Миленковић – члан већа
4. судија Мирјана Војиновић – члан већа
5. судија Марина Илић – члан већа

Председника већа замењује први члан већа.

У време годишњег одмора и друге оправдане одсутности судија постојећег већа у трећем степену одсутне чланове већа замењују судије: Оливера Бојовић и Жарко Стевановић.

VI ОДЕЉЕЊЕ ЗА КРИВИЧНЕ ПОСТУПКЕ ПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИМА

Ради одлучивања у другом степену по жалбама против одлука првостепеног суда у кривичним поступцима према малолетницима формира се следеће веће:

1. судија Марина Илић – председник већа
2. судија Ружица Ђурђевић – члан већа
3. судија Мирјана Војиновић – члан већа

Председника већа замењује први члан већа.

Чланови већа Одељења за кривичне поступке према малолетницима у случају одсутности или спречености попуњаваће се по потреби са судијама из већа кривичног одељења које поседују сертификат о посебним знањима из области права детета и преступништва младих, у складу са Законом о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривично-правној заштити малолетних лица.

VII ГРАЂАНСКО ОДЕЉЕЊЕ

VII-a

У грађанско одељење распоређује се 22 судија.

Ради одлучивања у другом степену по жалбама изјављеним против одлука првостепеног суда у грађанско правним споровима формирају се следећа већа:

1. ВЕЋЕ

1. судија Драгана Сретовић – председник већа
2. судија Александра Прешић – члан већа
3. судија Светлана Васиљевић - члан већа

2. ВЕЋЕ

1. судија Надежда Видић – председник већа
2. судија Гордана Вељовић - члан већа
3. судија Дринка Кривчевић - члан већа
4. судија Светлана Ћупрић - члан већа

3. ВЕЋЕ

1. судија Јасмина Симовић – председник већа
2. судија др Татјана Кандић - члан већа
3. судија Марица Петровић - члан већа

4. ВЕЋЕ

1. судија Грозда Арнаут - председник већа
2. судија Зорица Игњатовић - члан већа
3. судија Зоран Дукић - члан већа

5. ВЕЋЕ

1. судија Сузана Чоловић – председник већа
2. судија Дејан Лукић – члан већа
3. судија Драгана Стефановић Лабан - члан већа

6. ВЕЋЕ

1. судија Ана Спасић – председник већа
2. судија Тања Павловић Недељковић – члан већа
3. судија Светлана Илић – члан већа

7. ВЕЋЕ

1. судија Јасмина Јовановић – председник већа
2. судија Слободан Петровић - члан већа
3. судија Амела Бабовић Васић – члан већа

Председника већа замењује први члан истог већа.

За време годишњих одмора и у случају друге оправдане одсутности судија попуна чланова већа у грађанском одељењу вршиће се тако што ће свако веће бити попуњавано члановима следећих већа у том одељењу.

У случају дуже одсутности судије, попуна чланова већа у грађанском одељењу вршиће се наизменично члановима следећих већа у том одељењу, према распореду који ће за сваки месец унапред сачињавати председник грађанског одељења.

Послове на дежурству обављаће дежурна већа према распореду дежурстава који ће по потреби сачињавати председник грађанског одељења.

VII-б

Предмети из области породичног права - «Гж2», распоређиваће се судијама грађанског одељења, на исти начин као и остали предмети из грађанске материје: «Гж», «Гж3» и «Гж4», имајући у виду да све судије грађанског одељења имају сертификат за поступање у предметима породичног права.

VII-в

Предмети по жалбама изјављеним против одлука првостепеног суда у споровима по Закону о заштити узбуњивача распоређиваће се судијама грађанског одељења на исти начин као и остали предмети из грађанске материје, имајући у виду да све судије грађанског одељења имају сертификат о посебним знањима у вези за заштитом узбуњивача.

VIII ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАДНЕ СПОРОВЕ

VIII -а

У грађанско одељење за радне спорове распоређује се 12 судија.

1. ВЕЋЕ

1. судија Симонида Милорадовић – председник већа
2. судија Светлана Бранковић – члан већа
3. судија Мирјана Станковић - члан већа

2. ВЕЋЕ

1. судија Мирјана Симић – председник већа
2. судија Марија Марковић – члан већа
3. судија Милена Петровић – члан већа

3. ВЕЋЕ

1. судија Марија Петковић – председник већа
2. судија Наташа Петровић - члан већа
3. судија Јовица Илић - члан већа

4. ВЕЋЕ

1. судија Јасминка Вукановић – председник већа
2. судија Радмила Николић – члан већа
3. судија Зорица Јовановић – члан већа

Председника већа замењује први члан истог већа.

За време годишњих одмора и у случају друге оправдане одсутности судија, попуна чланова већа у грађанском одељењу за радне спорове вршиће се тако што ће свако веће бити попуњавано члановима следећег већа у том одељењу.

У случају дуже одсутности судије, попуна чланова већа у грађанском одељењу за радне спорове вршиће се наизменично члановима следећих већа у том одељењу, према распореду који ће за сваки месец унапред сачињавати председник грађанског одељења за радне спорове.

Послове на дежурству обављаће дежурна већа према распореду дежурстава који ће по потреби сачињавати председник грађанског одељења за радне спорове.

VIII-6

Предмети по жалбама изјављеним против одлука првострепеног суда у споровима по Закону о заштити узбуњивача распоређиваће се судијама грађанског одељења за радне спорове на исти начин као и остали предмети из радне материје, имајући у виду да све судије грађанског одељења за радне спорове имају сертификат о посебним знањима у вези за заштитом узбуњивача.

IX

Поступање у предметима рехабилитације

По жалбама против решења у поступку рехабилитације, сходно чл.18 ст.2 Закона о рехабилитацији („Сл. гласник РС“, број 92/11), одлучиваће следећа већа:

1. ВЕЋЕ

1. судија Олга Пековић – председник већа
2. судија Дејан Лукић – члан већа
3. судија Злата Несторовић – члан већа

2. ВЕЋЕ

1. судија Марина Илић – председник већа
2. судија Ана Спасић – члан већа
3. судија Амела Бабовић Васић – члан већа

3. ВЕЋЕ

1. судија Радоман Спарих – председник већа
2. судија Сузана Чоловић – члан већа
3. судија Ружица Ђурђевић – члан већа

Председника већа замењује први члан истог већа.

За време годишњих одмора и у случају друге оправдане одсутности судија попуна чланова већа вршиће се тако што ће свако веће бити попуњавано члановима следећих већа.

По жалбама против решења у поступку рехабилитације из чл.30 ст.1 Закона о рехабилитацији („Сл. гласник РС“, бр. 92/11) а у вези чл.6 Закона о рехабилитацији („Сл. гласник РС“, бр. 33/06) поступаће веће у саставу:

1. судија Радоман Спарих – председник већа
2. судија Ружица Ђурђевић – члан већа
3. судија Ана Спасић – члан већа
4. судија Сузана Чоловић – члан већа
5. судија Марина Илић – члан већа

X

ОДЕЉЕЊЕ ЗА Поступање по захтевима за заштиту права на суђење у разумном року

Судије које ће, поред председника суда, одлучивати и водити поступак по правним средствима којима се штити право на суђење у разумном року на основу Закона о заштити права на суђење у разумном року (“Сл. гласник РС”, бр. 40/15), су:

За предмете из *кривичне материје*:

- судија Марина Илић

За предмете из *грађанске материје*:

- судија Тања Павловић Недељковић

- судија Грозда Арнаут

За предмете из материје *радних спорова*:

- судија Симонида Милорадовић

- судија Марија Марковић

XI

ОДЕЉЕЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ

Одељење судске праксе сачињавају: председника суд и његови заменици, сви председници судских одељења и њихови заменици, руководиоци судске праксе по судским одељењима и председници већа.

За **руководиоце судске праксе по судским одељењима** одређују се:

- **судија Радоман Спарић** - за руководиоца судске праксе у Кривичном одељењу,

- **судија Марина Илић** - за руководиоца судске праксе у Одељењу за кривичне поступке према малолетницима,

- **судије Слободан Петровић и др Татјана Кандић** - за руководиоце судске праксе у грађанском одељењу,

- **судија Марија Марковић** - за руководиоца судске праксе у Одељењу за радне спорове,

- **судија Марина Илић** - за руководиоца судске праксе у Одељењу за поступање по захтевима за заштиту права на суђење у разумном року.

Заменици руководиоца судске праксе у кривичном одељењу, грађанском одељењу и одељењу за радне спорове су председници већа по потреби и распореду који унапред сачињава председник одговарајућег одељења.

Секције одељења судске праксе помажу председнику кривичног, односно грађанског одељења и одељења за радне спорове у припреми седница одељења на којима се разматрају питања из судске праксе, као и руководиоцима судске праксе у кривичној, грађанској материји и материји радних спорова у обављању послова на уједначавању судске праксе и подизању квалитета рада суда уопште.

Одељење судске праксе ће најмање једном у шест месеци вршити анализу судске праксе по судским одељењима.

Редакцијски одбор Билтена судске праксе

Редакцијски одбор Билтена судске праксе Апелационог суда у Крагујевцу сачињавају:

1. Главни и одговорни уредник Билтена судске праксе, председник суда судија Дубравка Дамјановић.
2. Заменици главног и одговорног уредника судије Александар Блануша и Јасмина Симовић.
3. Чланови Редакцијског одбора судије: Симонида Милорадовић, Марија Марковић, Јасмина Симовић, Слободан Петровић, др Татјана Кандић, Надежда Видић, Оливера Бојовић, Радоман Спарих, Милевка Миленковић и Марина Илић.

XII ПРИПРЕМНО ОДЕЉЕЊЕ

У припремном одељењу обављаће се послови предвиђени одредбом чл.16 Судског пословника.

У припремном одељењу ће се испитивати испуњеност процесних претпоставки за вођење поступка и одлучивања о правним лековима и на погодан начин означавати дозвољеност, благовременост и уредност жалбе,

означавати датум иницијалног акта и датум изјављивања жалбе. Тако ће се већ приликом завођења предмета знати да ли се ради о старом предмету и да ли предмет треба означити и увести у програм решавања старих предмета. У кривичним предметима ће се поред испитивања напред наведених процесних претпоставки означити и рок застарелости кривичног гоњења.

Послове у припремном одељењу обављаће судијски помоћници према распореду који ће за одговарајућу материју сачињавати судије које су одређене за евиденцију и праћење рада судијских помоћника.

За надзорне судије у овом одељењу одређују се председници кривичног и грађанског одељења и њихови заменици.

XIII РАСПОРЕЂИВАЊЕ ПРЕДМЕТА

У циљу обезбеђивања подједнаке оптерећености свих судија у суду, распоређивање предмета у судским одељењима вршиће се у складу са Судским пословником, и то тако што се новопримљени предмети најпре разврставају по хитности, врсти поступка, односно правној области, а затим распоређују према астрономском рачунању времена пријема, методом случајног одређивања судије, у складу са утврђеним Годишњим распоредом послова, применом пословног софтвера за управљање предметима, с тим да се најпре распоређује група новопримљених предмета, а затим предмети приспели у суд на други начин.

Судије су у обавези да предмете решавају према редоследу пријема у складу са законом и Судским пословником, дајући приоритет у решавању хитних предмета у смислу чл.50 Судског пословника, а посебно предметима за кривично дело прање новца (мера 9.1. Акционог плана за спровођење препорука из Процене ризика за прање новца и Процене ризика за финансирање тероризма).

Предмети се једнако распоређују судијама, с тим што заменицима председника суда, председницима кривичног одељења, грађанског одељења и грађанског одељења за радне спорове, руководиоцима судске праксе, председницима већа у другостепеном поступку, председнику већа надлежном за одлучивање по жалбама у трећем степену и судијама одређеним за евиденцију и праћење рада судијских помоћника припада 20%

умањења норме, само по једном основу, а у складу са чл. 19 ст.2 Правилника о критеријумима, мерилима, поступку и органима за вредновање рада судија и председника судова (“Сл. гласник РС”, бр. 81/2014, 142/2014, 41/2015 и 7/16).

ПРЕДСЕДНИК СУДА

Дубравка Дамјановић

ПРАВНА ПОУКА: Судије имају право да изјаве приговор председнику Врховног касационог суда у року од три дана од дана саопштавања на седници свих судија.

Р е п у б л и к а С р б и ј а

АПЕЛАЦИОНИ СУД У КРАГУЈЕВЦУ

Број: I СУ-2- 4/20

Дана: 20. јануара 2020. године.

К р а г у ј е в а ц

На основу чл. 57 ст.1, чл.58 Закона о уређењу судова („Сл. гласник РС“, бр.116/08, ...65/18) и чл.6, 48 и 74 Судског пословника („Сл. гласник РС“, бр.110/09, ... 78/18), председник Апелационог суда у Крагујевцу Дубравка Дамјановић, дана 20. јануара 2020. године, утврђује

ГОДИШЊИ РАСПОРЕД ПОСЛОВА СУДИЈСКИХ ПОМОЋНИКА У АПЕЛАЦИОНОМ СУДУ У КРАГУЈЕВЦУ ЗА 2020. ГОДИНУ

Чл. 74

Судског пословника

СУДИЈСКИ ПОМОЋНИК

Судијски помоћник проучава предмете које му додели судија и припрема их за суђења, обавља поверене послове у припремном одељењу, сачињава записник о састанцима, седницама већа и одељења, припрема стручне извештаје, анализе и обавештења по налогу судије, узима изјаве странака на записник, обрађује притужбе грађана и обавља друге послове утврђене годишњим распоредом послова и актом о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у суду.

Судијском помоћнику може се поверити и обављање других послова под надзором судије, као што су: израда нацрта одлуке која се односи на

испитивање процесних претпоставки за вођење поступка, нацрт судске одлуке, нацрт одлуке о дозвољености правног лека, припремање реферата за судију известиоца, одређивање висине судске таксе, разврставање предмета и сл.

I СУДСКА УПРАВА

Послове секретара суда обављаће судијски помоћник **ЗОРИЦА ЈОВАНОВИЋ**.

Послове координатора за медије, поступање по захтевима за давање информација у складу са Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја, уређење web site-а суда и послове у вези притужби обављаће судијски помоћник **МИЛЕНА АНДРИЈЕВИЋ**, која ће уједно мењати секретара суда у случају њеног одсуства.

Послове судијског помоћника у судској управи обављају **ВИКТОРИЈА СТЕФАНОВИЋ**, **БОШКО РАДОШЕВИЋ**, **ЈЕЛЕНА ТРИПКОВИЋ** и **САЊА РАДУНОВИЋ КАЛИЧАНИН**.

II КРИВИЧНО ОДЕЉЕЊЕ

1. **ДРАГАНА МАКСИМОВИЋ**
2. **ДАНИЈЕЛА ВРАНИЋ**
3. **МАРИЈА КАРАКЛИЋ**
4. **ЈЕЛЕНА ДВНАЛШЧАК**
5. **НАТАША ЈАНКОВИЋ**
6. **ТИНА ФИЛИПОВИЋ**
7. **АНА ДОБРИЋ**
8. **ЈЕЛЕНА ВЕЉОВИЋ**
9. **НИКОЛА СТАНОЈЕВИЋ**
10. **ДРАГАНА ПЕРОВИЋ**

III ГРАЂАНСКО ОДЕЉЕЊЕ

1. МАРИНА СЛАВКОВИЋ
2. ДРАГОСЛАВ МАРИНКОВИЋ
3. ЗОРИЦА ВЕЉОВИЋ
4. СНЕЖАНА БОЖАНИЋ
5. ВАЛЕНТИНА МАРИЋ
6. ДАЛИБОР ЈАБЛАНОВИЋ
7. ТАМАРА РАНКОВИЋ
8. ДЕЈАН МИЛОШЕВИЋ
9. АЛЕКСАНДРА АРНАУТОВИЋ
10. КРИСТИНА РАКОВИЋ
11. БИЉАНА КОРАЋЕВИЋ
12. НАТАЛИЈА РАДОЈИЧИЋ
13. ТАМАРА МИЛАНОВИЋ
14. ДАНИЦА ЂУСИЋ
15. ЕМИЛИЈА ЛЕПОЈЕВИЋ
16. НЕВЕНА НИКОЛИЋ
17. ИВАНА МАРКОВИЋ
18. ЈЕЛЕНА ТИМОТИЈЕВИЋ
19. НИКОЛА МИЛОСАВЉЕВИЋ
20. ТИЈАНА ГОЈИЋ
21. СУЗАНА МАРКОВИЋ

IV ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАДНЕ СПОРОВЕ

1. ДРАГАНА ТАНАСКОВИЋ
2. ИВАН ПАВЛОВИЋ
3. МАРИЈА ЦИМЕША ФУРТУЛА
4. ТАЂА ЕЛЕЗ
5. ИЛИЈА ЂОРОВИЋ
6. СОЂА ЂУРИЋ
7. ДРАГАНА ХАЏИЋ
8. СНЕЖАНА ЦАРЕВИЋ
9. МИЛОШ ГЕМАЉЕВИЋ

10. ТАЊА ВУЈАСИНОВИЋ
11. ДАЈАНА МЛАДЕНОВИЋ
12. БОЈАНА ЦВЕТКОВИЋ

V

ОДЕЉЕЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ

1. ВИКТОРИЈА СТЕФАНОВИЋ
2. БОШКО РАДОШЕВИЋ
3. ЈЕЛЕНА ТРИПКОВИЋ
4. САЊА РАДУНОВИЋ КАЛИЧАНИН
5. МАРИНА МИЛИКИЋ

Судијским помоћницима у Одељењу судске праксе помагаће по потреби и судијски помоћници - секретари већа према распореду који ће месечно унапред сачињавати руководиоци судске праксе по одељењима.

VI

ПРИПРЕМНО ОДЕЉЕЊЕ

Саветник за послове малолетничке деликвенције **ЗОРИЦА СЛАВКОВИЋ**.

Судијски помоћници у овом одељењу одређују се према распореду који сачињавају председници одељења – кривичног и грађанског месечно унапред.

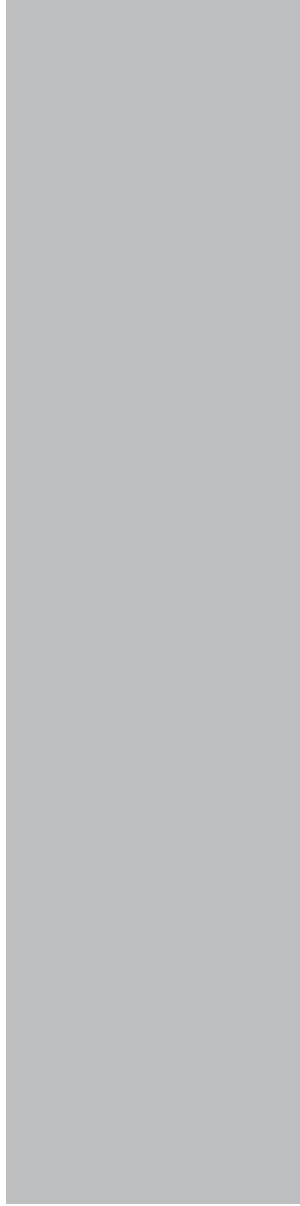
VII

Без распореда је судијски помоћник **Катарина Миленковић, Милица Аксентијевић и Милена Пајкић**, које се налазе на одсуству, као и судијски помоћник **Јелена Младеновић** којој мирују права и обавезе на раду и по основу рада почев од 20. 2. 2017. године. Судијски помоћници без распореда ће бити распоређени по повратку са одсуства према потребама.

ПРЕДСЕДНИК СУДА

Дубравка Дамјановић

КРИВИЧНО ПРАВО

Радоман Спарих
судија Апелационог суда у Крагујевцу

ПРАВО ОКРИВЉЕНОГ ДА БУДЕ ОБАВЕШТЕН И ДА ПРИСУСТВУЈЕ СЕДНИЦИ ВЕЋА ДРУГОСТЕПЕНОГ СУДА СА ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА ПРАКСУ ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА ЉУДСКА ПРАВА

Право окривљеног да буде обавештен о седници већа другостепеног (жалбеног) суда представља саставни део права окривљеног на правично суђење гарантованог пре свега Уставом Републике Србије¹, као највишим правним актом, а на међународном плану Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода². У домаћем кривичнопроцесном законодавству наведено право је прокламовано Закоником о кривичном поступку³ као важан принцип кривичног процесног права који онемогућава да се окривљеном који је доступан суду изрекне кривична санкција ако му није омогућено да буде саслушан и да се брани.

Наведено право окривљеног, као право организационог и процесног карактера је пре свега зајамчено у члану 32. став 1. Устава, у оквиру одредби о људским правима и слободама, као део права на правично суђење. Наиме, наведеном одредбом Устава је предвиђено да: „Свако има право да независан, непристрасан и законом већ установљен суд, правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега“. Ово уставно право окривљеног је исто тако зајамчено као једно од посебних права окривљеног одредбама члана 33. став 4. и 5. Устава, којима је предвиђено да: „Свако ко је окривљен за кривично дело, а доступан је суду, има право да му се суди у његовом присуству...“ односно: „Свако коме се

1 Устав Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 98/2006") у даљем тексту Устав

2 Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода "Службени лист СЦГ" - Међународни уговори, бр. 9/2003, 5/2005, 7/2005, "Службени гласник РС - Међународни уговори", бр. 12/2010; у даљем тексту Европска конвенција или Конвенција;

3 Законик о кривичном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014 и 35/19) у даљем тексту ЗКП

суди за кривично дело има право да сам или преко браниоца износи доказе у своју корист...“

При томе садржина члана 6. Европске конвенције, који носи наслов „Право на правично суђење“ и то одредбе става 1. и 3. тачка ц), у битном одговарају садржини напред наведених одредби Устава.

Наведено право окривљеног прокламовано је у члану 13. став 1. и 2. ЗКП, који се односи на „Суђење у присуству окривљеног“ којим је предвиђено да: „Окривљеном који је доступан суду може се судити само у његовом присуству, осим када је суђење у одсуству овим закоником изузетно дозвољено“, односно „Окривљеном који је доступан суду не може бити изречена кривична санкција ако му није омогућено да буде саслушан и да се брани“, као и чланом 68. ЗКП, којим је поред других права окривљеног, у ставу 1. тачка 3) прописано право окривљеног да „се брани сам...“.

Давањем права окривљеном да буде обавештен и да присуствује седници већа другостепеног суда управо се задовољавају стандарди права на правично суђење. Наиме, тиме се окривљеном омогућава да на седници већа другостепеног суда прати излагање судије известиоца и на тај начин се увери да су чланови већа потпуно упознати са чињеницама и правим стањем предмета, са утврђењима првостепене пресуде, разлoзима и предлозима изјављених жалби и евентуалним одговорима на жалбе, а исто тако омогућава му се да непосредно усмено пружи одређена објашњења навода из изјављене жалбе или да допуни или разјасни излагање судије известиоца. Осим тога са присуством окривљеног седници већа остварује се и начело једнакости странака јер му се омогућава да се упозна са изјашњењем и предлогом надлежног јавног тужиоца који је у вези изјављених жалби поднео другостепеном суду⁴.

Заказивање седнице већа другостепеног суда и обавештавање странака, када је реч о редовном поступку, прописано је чланом 447. ЗКП. Наиме ставом 1. наведеног члана је предвиђено да седницу већа, на предлог судије известиоца, заказује председник већа и о њој обавештава јавног тужиоца, док је ставом 2. истог члана прописано да о седници већа обавестиће се онај оптужени или његов бранилац, оштећени као тужилац, приватни тужилац или њихов пуномоћник који је у року предвиђеном за жалбу или одговору на жалбу, захтевао да буде обавештен о седници или је предложио одржавање

⁴ Члан 445. став 3. ЗКП

претреса пред другостепеним судом. Дакле, јавни тужилац у редовном поступку се увек обавештава о седници већа, и он не треба да поставља захтев, што није случај са окривљеним и његовим браниоцем и другим овлашћеним процесним субјектима, који морају поднети захтев ако желе да присуствују седници већа.

По становишту теорије и судске праксе захтев за присуствовање седници већа осим у жалби и одговору на жалбу може се ставити и посебним поднеском, али само у року за жалбу или у року за одговор на жалбу. Захтев стављен ван ових рокова не обавезује другостепени суд на обавештење о седници већа, али се такав захтев не одбацује, већ се седница држи без субјекта који је свој захтев поднео по протеку рока, осим уколико суд не сматра да треба да га позове по својој иницијативи.

У ситуацији када је жалба враћена на уређење или допуну, у смислу члана 436. ЗКП, не може бити допуњена захтевом за обавештење о седници већа, када је истекао рок за жалбу. Наиме, враћањем жалбе ради уређења или допуне не продужава се рок за жалбу, већ се само одређује рок за њено уређење и допуну, а рок за жалбу односно рок за одговор на жалбу остаје неизмењен.

У смислу члана 447. став 3. ЗКП, веће може одлучити да се о заказивању седнице већа и могућности присуствовања седници обавесте окривљени и бранилац и онда када то нису тражили, под условом ако би њихово присуство било корисно за разјашњење ствари. Одлука већа да се окривљени и бранилац обавесте о седници већа, иако то нису захтевали, не доноси се формалним решењем или наредбом. Мишљење је теорије и судске праксе да након што су окривљени и бранилац без њиховог захтева обавештени о седници већа, веће није овлашћено да измени своју одлуку.

Лица која су овлашћена да изјаве жалбу у корист окривљеног (члан 433. став 2. ЗКП) могу у жалби изнети захтев за обавештавање о седници већа, али се тада о седници већа не обавештава лице које је изјавило жалбу већ се обавештавају окривљени и његов бранилац, јер право да буду обавештени о седници већа имају само окривљени и бранилац, а не и други субјекти који су овлашћени да изјаве жалбу у корист окривљеног.

Окривљени може одустати од захтева за обавештење о седници већа, а не мора истовремено да одустане од жалбе и то без обзира ко је тај захтев ставио, практично све до одржавања седнице већа. Међутим, окривљени не може

одустати од захтева за обавештење о седници већа, који је поднео он, бранилац или неко од овлашћених лица која су изјавила жалбу у корист окривљеног из члана 433. став 2. и 3. ЗКП, када му је изречена казна затвора у трајању од тридесет до четрдесет година или казна доживотног затвора, јер у таквим случајевима окривљени не може одустати ни од жалбе, члан 434. став 3. ЗКП.

Када нема доказа да је обавештење уручено браниоцу или окривљеном, а један од њих двојице приступи на седницу већа, став је судске праксе, да када бранилац изјави за одсутног окривљеног да је примио обавештење, или да му је окривљени саопштио да се одржава седница већа, а да неће или да не може присуствовати седници, суд може узети да је окривљени уредно обавештен, иако не постоји потврда о пријему обавештења, и обрнуто, ако не дође бранилац, а дође окривљени и да сличну изјаву.

Исто тако сматраће се да су испуњени услови за одржавање седнице већа у ситуацији када окривљени на седници већа изјави да је после примљеног обавештења био код браниоца и од њега сазнао да је обавештење примио, али пошто не може да сноси трошкове браниоца или је бранилац заузет другим пословима и да због тога није дошао на седницу већа, па треба узети да је бранилац уредно обавештен.

Међутим, нема услова да се седница већа одржи када окривљени, који је у жалби или одговору на жалбу, тражио да буде обавештен о седници већа, није уредно обавештен, иако је његов бранилац присутан и изјави да присуство окривљеног није нужно. Наиме, бранилац може само да потврди да је окривљени о седници већа уредно обавештен, али не може располагати са његовим правом да седници већа присуствује.

У судској пракси је прихваћен став да у ситуацији када је окривљени овластио више бранилаца и стављен је захтев да браниоци буду обавештени о седници већа, довољно је да се о седници већа обавести један бранилац, а седница већа се може одржати иако неки од бранилаца није присутан, без обзира на разлоге одсутности. Наиме и чланом 78. став 3. ЗКП је прописано да, „Један окривљени може имати истовремено у поступку највише пет бранилаца, а сматра се да је одбрана обезбеђена кад у поступку учествује један од бранилаца“. Исто тако, када окривљени има више бранилаца, седници већа може присуствовати и давати потребна објашњења и онај бранилац који није изјавио жалбу и није тражио да буде обавештен о седници већа.

Присуство окривљеног који се налази у притвору или на издржавању кривичне санкције која се састоји у лишењу слободе, а има браниоца обезбеђује се наредбом председника већа само ако веће оцени да је то неопходно за разјашњење ствари. У случају када није одлучено да се обезбеди присуство окривљеног на седници већа, његово обавештавање о седници има сврху да се омогући да се са својим браниоцем договори о његовом иступању на седници већа. У наведеној ситуацији, када веће нађе да је обезбеђење присуства оптуженог отежано због безбедносних или других разлога и када је то, с обзиром на техничке услове могуће, оптужени може учествовати на седници већа путем техничких средстава за пренос звука и слике, члан 447. став 4. ЗКП.

Чланом 447. став 5. ЗКП је прописано да недолазак странака које су уредно обавештене не спречава одржавање седнице већа другостепеног суда. Дакле, од воље окривљеног зависи да ли ће користити могућност да присуствује седници већа, при чему неприсуствовање окривљеног седници већа не повлачи никакве процесне последице. Окривљени који седници већа није присуствовао из оправданих разлога, не може тражити повраћај у пређашње стање, јер такву могућност ЗКП не прописује.

Захтев окривљеног или његовог браниоца да се пред другостепеним судом одржи претрес, у смислу члана 447. став 2. ЗКП, садржи у себи и захтев за присуствовање седници већа другостепеног суда, јер се одлука о одржавању претреса може донети само у седници већа (члан 446. став 2. ЗКП). Због тога другостепени суд претходно мора расправљати о предмету на седници већа, па тек после тога одлучује да ли ће се одржати претрес или не. У оваквим ситуацијама овлашћени процесни субјекти су заинтересовани да својим учешћем на седници већа допринесу доношењу одлуке о одржавању претреса.

Одредбе члана 447. ЗКП важе и када се пред другостепеним судом одлучује о жалби на пресуду која је због конекситета обухватила кривична дела по редовном поступку и кривична дела за која се суди у скраћеном поступку, односно не примењују се у погледу једних одредбе овог члана, а у погледу других одредбе члана 511. ЗКП. Наиме у наведеној процесној ситуацији води се јединствен поступак по правилима редовног поступка која су повољнија по окривљеног у погледу његових процесних права, па стога окривљени, иако је оптужен и оглашен кривим за кривично дело које је предмет скраћеног поступка, има права по правилима поступања по којима се води јединствен поступак, односно правилима из редовног поступка.

Када решава о жалби против првостепене пресуде донете у скраћеном поступку, (члан 511. став 1. ЗКП), другостепени суд о седници већа је обавезан да обавести окривљеног и браниоца, у смислу члана 447. став 2. ЗКП, само ако је окривљеном изречена казна затвора, док се у осталим случајевима обавештење о седници већа врши само ако председник већа или веће нађе да би присуство странака било корисно за разјашњење ствари.

Према судској пракси када су окривљени и бранилац уредно обавештени о седници већа, али поднеском обавештавају да су заузети другим пословима па захтевају неки од њих померање термина одржавања седнице већа, такав захтев у принципу не треба усвојити, већ треба одржати седницу већа. С тим у вези значајна је пресуда Врховног касационог суда Кзз 1156/2019 од 13.11.2019. године⁵. Наиме, Врховни касациони суд утврђује да је у конкретном случају бранилац окривљеног уредно обавештен о заказаној седници већа Апелационог суда као другостепеног (што не негира и сам бранилац у поднетом захтеву), те имајући при томе у виду одредбу члана 447. став 5. ЗКП којом је прописано да недолазак странака које су уредно обавештене не спречава одржавање седнице већа, дакле да суд нема законску обавезу да одложи седницу већа у случају недоласка уредно обавештених странака (без обзира да ли је или не странка обавестила суд о разлозима своје спречености да присуствује седници већа), то чињеница да је другостепени суд одржао седницу већа у одсуству уредно обавештеног браниоца окривљеног не значи да окривљени у поступку пред другостепеним судом није имао браниоца, односно да није имао одбрану. Због наведеног, у конкретном случају, по налажењу Врховног касационог суда, не може се радити о повреди закона из члана 74. тачка 2) ЗКП везано за обавезну одбрану окривљеног у кривичном поступку, а како то неосновано истиче бранилац окривљеног у поднетом захтеву.

Међутим, уколико се бранилац, односно окривљени обрати суду пре заказивања седнице већа са образложеним предлогом да се седница закаже у оквиру одређеног времена, такав захтев треба размотрити.

Констатација другостепеног суда у записнику о седници већа да су окривљени и његов бранилац уредно обавештени о седници већа не може се сматрати тачном само због тога што је та чињеница наведена у записнику

⁵ <https://www.vk.sud.rs/sr/>

од стране суда, већ се може узети као тачна ако постоје докази који то потврђују. При томе се обавештење о седници већа другостепеног суда, осим писменим достављањем уз потврду о пријему на доставници, може извршити телеграмом или телефоном уз службену забелешку на спису и усменим саопштењем у суду уз констатацију у записнику или службеној белешци, као и на сваки други начин којим је обезбеђен пријем обавештења. Ако је обавештење упућено електронским путем, дан и час када је уређај за електронски пренос података забележио да је поднесак упућен сматра се као дан предаје ономе коме је упућен, члан 225. став 3. ЗКП.

У смислу општих одредби о достављању из члана 246. став 1. ЗКП, ако се достављање обавештења о седници већа окривљеном не може извршити на адресу о којој је окривљени обавестио орган поступка, достављач ће оставити обавештење да ће се писмено истаћи на огласној табли и по могућству, на интернет страници органа поступка, а по протеку рока од осам дана од дана истицања писмена сматра се да је достављање извршено.

Веће другостепеног суда не може расправити ствар у нејавној седници, ако су окривљени и бранилац захтевали да буду обавештени о седници већа, па ни у ситуацији када је пре заказивања седнице очигледно да ће пресуда морати да се укине због битне повреде одредаба кривичног поступка. Наиме, не може се унапред, пре одржане седнице већа, знати каква ће одлука бити донета, а осим тога окривљени и бранилац имају интерес да присуствују седници и када другостепени суд доноси одлуку којом се првостепена пресуда укида. Међутим, суду је остављено да оцени да ли ће обавестити окривљеног и браниоца о седници већа ако на седници треба донети решење о одбачају жалбе као неблаговремене или као недозвољене, јер се та решења могу донети и без обавештавања странака о седници већа, члан 448. став 5. ЗКП.

Законом није предвиђен никакав размак времена између доставе обавештења о заказаној седници и седнице, потребног углавном ради доласка у суд, с обзиром да су странке упознате са предметом, осим са садржином одговора на жалбу, уколико је поднет. Наиме одредбама ЗКП, које се односе на заказивање седнице другостепеног већа и обавештење странака, није прописан рок којим је предвиђен временски размак између достављања обавештења о заказаној седници већа и дана седнице, као што је то у ситуацији када се окривљени позива на главни претрес. Међутим, у овој ситуацији не долази у обзир аналогна примена одредби чланова 355. став 4.

ЗКП, односно 506. став 5. ЗКП, и остављање рокова из наведених чланова којима је прописано време од достављања позива и дана главног претреса ради припремања одбране.

Необавештавање окривљеног, који је благовремено поднео захтев о седници већа другостепеног суда, представља релативно битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 3) ЗКП, јер је услов да је у конкретном случају та повреда од одлучног утицаја на доношење законите и правилне пресуде. Наиме, наведена повреда ће постојати у ситуацији када окривљеном због необавештавања о седници већа није омогућено да изнесе потребна објашњења за своје ставове из жалбе, али не и када је на седници већа одбијена жалба јавног тужиоца изјављена на штету окривљеног.

Врховни касациони суд је својом пресудом Кзз 93/2014 од 19.02.2014. године одбацио као недозвољен захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног због наведене повреде поступка налазећи да ова повреда закона не представља закоником (члан 485. став 4. ЗКП) дозвољен разлог за подношење захтева, али због наведене повреде се може упутити иницијатива РЈТ за подношење овог ванредног правног лека у складу са уставним правом упућивања предлога државним органима – члан 56. Устава РС. Иста одлука је донета у предмету Кзз 292/2015⁶.

У поступку решавања по жалби против решења првостепеног суда, другостепени суд о седници већа може обавестити странке ако сматра да би њихово присуство било корисно за разјашњење ствари, члан 467. став 2. ЗКП. Наведена одредба се у смислу члана 469. ЗКП примењује и на решења која се доносе у посебним поступцима уређеним ЗКП.

Право окривљеног да буде обавештен и да присуствује седници већа другостепеног (жалбеног) суда у пракси Европског суда за људска права

Европски суд за људска права⁷ је у више својих пресуда установио да су државе чланице прекршиле право окривљеног да буде обавештен и да

⁶ <https://www.vk.sud.rs>

⁷ *Европски суд за људска права* је међународни суд који је установљен Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода. Суд примењује Европску конвенцију и његов задатак је да обезбеди да државе чланице поштују права која су дата Конвенцијом, а то спроводи кроз разматрање представки (апликација, тужби) поднетих од стране појединаца или држава. Када се установи да је држава чланица прекршила једно или више права, Суд доноси пресуду, која је обавезујућа за државу на коју се пресуда односи; у даљем тексту Европски суд или Суд

присуствује седници већа другостепеног (жалбеног) суда као елемента права на правично суђење гарантованог Европском конвенцијом. Због исте кривичнопроцесне традиције и кривичног поступка који је сличан нашем садашњем кривичном поступку у даљем тексту ће бити изнети делови пресуда Европског суда против Републике Хрватске, у којима је утврђена повреда наведеног права окривљеног.

У предмету **Захировић против Хрватске**, представка број 58590/11, пресуда од 23. априла 2013. године⁸ Европски суд је утврдио да је подносиоцу представке пред хрватским судом повређено право на правично суђење.

Наиме, подносилац представке, окривљени Зајко Захировић је пресудом Жупанијског суда у Загребу оглашен кривим за три кривична дела против живота и тела и осуђен на јединствену казну затвора у трајању од шест година. Врховни суд Републике Хрватске је усвајањем жалбе државног тужиоца преиначио првостепену пресуду и окривљеног Захировића осудио на јединствену казну затвора у трајању од осам година, док је жалбу окривљеног одбио као неосновану.

Европски суд је пре свега утврдио да је подносиоцу представке повређено право на правично суђење у смислу права на једнакост странака у поступку из разлога што Врховни суд РХ у жалбеном поступку није доставио подносиоцу на знање и евенутално изјашњење поднесак заменика Државног тужиоца РХ, који је у вези изјављених жалби заједно са списима предмета доставио другостепеном суду.

Осим тога Европски суд је утврдио повреду права подносиоца представке на правично суђење и из разлога што му није омогућено присуствовање седници пред Врховним судом, која се одржала поводом жалби изјављених против првостепене пресуде. Наиме Врховни суд РХ је одржао седницу већа, о којој је обавестио странке и браниоца окривљеног, али је изричито одредио да окривљени, који се налазио у притвору до правноснажности пресуде, не присуствује седници већа, налазећи да његово присуство није неопходно за разјашњење ствари. Према ставу Европског суда жалбени суд је у седници већа утврђивао околности одлучне за процену висине казне окривљеном, као што је његово понашање након учињеног кривичног дела, да је побегао у другу земљу, заједно са непостојањем било каквог кајања или извињења

⁸ <https://uredzastupnika.gov.hr/>

жртвама, налазећи да исте представљају додатне отежавајуће околности за окривљеног.

Према ставу Европског суда, Врховни суд као жалбени суд никада није видео непосредно подносиоца представке нити је чуо његова изјашњења у вези наведених околности, па није ни могао правилно да процени њихово постојање. Европски суд надаље сматра, да без обзира на чињеницу што је домаћи суд сходно тада важећем домаћем праву имао дискреционо право да одлучи хоће ли или не окривљеном пружити прилику да буде присутан жалбеној седници и што га је на седници заступао бранилац, подносиоцу представке је требало омогућити да се „сам лично брани“, у смислу члана 6. став 3. тачка ц) Европске конвенције, јер се радило о ситуацији да жалбени суд преиспитује за окривљеног важна чињенична и правна питања. Због тога је закључак Суда да је дошло до повреде члана 6. става 1. и 3. тачка ц) Европске конвенције.

Исту повреду права окривљеног Европски суд је утврдио у предмету **Лонић против Хрватске**, представка број 8067/12, пресуда од 04. децембра 2014. године⁹. Наиме, подносилац представке, окривљени Давор Лонић је пресудом Жупанијског суда у Задру оглашен кривим због кривичног дела силовања, обљуба са дететом и др., и осуђен на јединствену казну затвора у трајању од четрнаест година. У жалби против првостепене пресуде окривљени је тражио да другостепени суд њега и браниоца обавести о седници већа другостепеног суда. У жалбеном поступку списи предмета су прослеђени Државном тужиоцу РХ који је у поднеску, који никада није достављен одбрани, изнео образложено мишљење да се жалба окривљеног одбије. Врховни суд РХ је одржао седницу већа о којој је обавестио странке и браниоца окривљеног, али је изричито одредио да се окривљени, који се налазио у притвору, не доводи на седницу већа, налазећи да то није сврсисходно. По саслушању заменика државног тужиоца и браниоца окривљеног другостепени суд је одбио жалбу окривљеног као неосновану и преиначио правну квалификацију кривичних дела у једно продужено кривично дело обљуба са дететом и окривљеног осудио на казну затвора у трајању од дванаест година.

⁹ <https://uredzastupnika.gov.hr/>

Европски суд констатује да је небитно што је жалбу поднео само окривљени и што је другостепени суд изменио првостепену пресуду на начин и у мери која погодује окривљеном. Наиме, по налажењу Суда, окривљени је у жалби оспоравао оптужбу и пресуду, као и изречену казну на чињеничним и правним основама због чега је било нужно његово присуство седници већа у жалбеном поступку како би се разјаснило главно питање постављено другостепеном суду, да ли је подносилац представке крив или невин, а тиме би му се осигурало правично суђење. Због тога Европски суд сматра да је подносиоцу требало омогућити да се „брани сам“ у смислу члана 6. став 3. тачка ц) Европске конвенције, што је другостепени суд пропустио да учини, па је дошло до повреде права подносиоца представке из члана 6. става 1. и 3. тачка ц) Конвенције.

У предмету **Арпс против Хрватске**, представка број 23444/12, пресуда од 25. октобра 2016. године¹⁰ Европски суд је утврдио исту повреду права подносиоца представке. У овом предмету, окривљена Адриана Арпс је пресудом Општинског кривичног суда у Загребу, у скраћеном поступку, оглашена кривом због кривичног дела преваре и осуђена на казну затвора у трајању од једне године, условно на четири године. У поднетој жалби окривљена је оспоравала све правне и чињеничне аспекте пресуде предлажући да се пресуда укине и одреди ново суђење уз захтев да јој се заједно са браниоцем омогући да присуствују седници већа другостепеног суда. Другостепени Жупанијски суд у Бјеловару, је без обавештавања окривљене и браниоца, одржао седницу већа на којој је испитао сва чињенична и правна питања и одбио жалбу и у целисти потврдио првостепену пресуду.

Европски суд у својој одлуци констатује да је другостепени суд у конкретној ситуацији „био позван да донесе одлуку о кривици односно невиности подносиоца представке у вези са оптужбама које су јој стављене на терет, у односу не само на тврдње које је изнела пред првостепеним судом, већ и оне у вези са наводним пропустима тог суда да утврди све релевантне чињенице и да исправно примени важећа материјална и процесна правила“. Због тога, независно од постојања дискреционог права другостепеног суда да одлучи хоће ли или неће окривљеном омогућити да присуствује седници жалбеног већа, питање о којем је жалбени суд требао да одлучи је захтевало да се ради правичности поступка подносилац представке саслуша

¹⁰ <https://uredzastupnika.gov.hr/>

у другостепеном поступку и да јој се омогући да се брани сама. Због тога и у наведеном предмету Суд констатује да је дошло до повреде члана 6. става 1. и 3. тачка ц) Европске конвенције.

У вези повреде права на правичан поступак и права окривљеног да се брани сам у седници већа пред другостепеним судом карактеристична је пресуда **Кобаш против Хрватске**, представка број 27228/14, пресуда од 4. октобар 2018. године¹¹. Наиме Општински кривични суд у Загребу је у скраћеном поступку пресудом од 4. маја 2012. године огласио кривим подносиоца представке окривљеног Ивана Кобаша због кривичног дела изазивање саобраћајне незгоде и изрекао му казну затвора у трајању од четири месеца, условно на две године. Против наведене пресуде окривљени је изјавио жалбу и захтевао да буде обавештен о седници жалбеног већа. Жупанијски суд у Загребу је пресудом од 15. јануара 2013. године, без обавештавања окривљеног и његовог браниоца, одбио жалбу окривљеног и потврдио осуђујућу пресуду и казну. Након тога подносилац представке је поднео уставну тужбу у којој је истакао да му није дозвољено да присуствује седници жалбеног већа, а исту је Уставни суд РХ одбацио као недопуштену.

У поднетој представи Европском суду подносилац захтева је истакао да није имао право на правично суђење јер му није дозвољено да присуствује седници жалбеног већа на којој би лично изнео своје аргументе и детаљно изложио пропусте Општинског кривичног суда у погледу чињеница и права, које је изнео у својој жалби, те да сматра да је због наведеног дошло до повреде његових права зајамчених чланом 6. став 1. и 3. тачка ц) Европске конвенције.

Европски суд је у својој одлуци поновио како је у ранијим сличним предметима против Републике Хрватске (пресуда Захировић против Хрватске и пресуда Лонић против Хрватске) утврдио да непозивање окривљеног на седницу жалбеног већа представља повреду његових конвенцијских права. Суд је навео, да је имао у виду тврдње Владе тужене државе, да је на темељу домаћег права и праксе, у ситуацијама, као у овом предмету, када је окривљеном суђено у скраћеном поступку и изречена казна затвора уз примену условне осуде жалбени суд имао дискреционо право да одлучи да ли је целисходно дозволити окривљеном да присуствује седници жалбеног

¹¹ <https://uredzastupnika.gov.hr/>

већа, те да је другостепени суд сматрао да за то није било разлога, с обзиром да је саслушан током суђења и да је имао прилику ефикасно учествовати у поступку пред првостепеним судом. Европски суд даље наводи да је имао у виду и наводе тужене државе да жалба окривљеног није садржала никакве наводе због којих би било оправдано његово присуство на жалбеној седници, да окривљени није стављен у неравноправан положај у односу на јавног тужиоца, те да другостепени суд није имао могућност одређивања строже казне окривљеном, нити је имао разлога да га саслуша лично, с обзиром на наводе из његове жалбе.

Међутим, Европски суд је позивајући се на низ ранијих правно и чињенично једнаких предмета против Републике Хрватске, у ситуацији када тужена држава у конкретном случају није изнела ни једну чињеницу или тврдњу која би Суд могла уверити да у овом предмету донесе другачији закључак, утврдио да је непозивањем окривљеног на седницу жалбеног већа повређено његово право на приступ суду и могућност да се сам односно уз браниоца брани, из члана 6. став 3. тачка ц) Конвенције.

Од значаја је истаћи да су у међувремену у Закону о казном поступку РХ¹² измењене одредбе које се односе на обавештавање странака о седници жалбеног већа у другостепеном поступку тако да је у члану 475. став 2. ЗКП РХ прописано: „О седници већа обавестиће се странке ако је нека од странака у року предвиђеном за жалбу или у одговору на жалбу захтевала да буде обавештена о седници. Председник већа или веће може одлучити да се о седници већа обавесте странке и кад нису то захтевале, ако би њихова присутност била корисна за разјашњење ствари“.

Из напред наведених одлука Европског суда се утврђују случајеви када судови државе чланице нису поштовали право окривљеног дато Конвенцијом да буде обавештен о седници већа другостепеног (жалбеног) суда као саставног дела права на правично суђење. У члану 46. Европске конвенције, који носи наслов Обавезност и извршење пресуда, у ставу 1. прописано је да, „Високе стране уговорнице преузимају обавезу да се повинују правоснажној пресуди Суда у сваком предмету у коме су странке“. Међутим, иако су пресуде и одлуке Европског суда обавезујуће само за државу која је тужена у поступку, ставови Суда изнети у одлукама имају знатно шири значај и утичу

¹² [https://www.zakon.hr/z/174/Zakon o kaznom postupku](https://www.zakon.hr/z/174/Zakon%20o%20kaznom%20postupku)

на законодавство и судску праксу и других држава потписница Конвенције. Наиме, Европски суд очекује да начела која утврди у било којој својој одлуци буду примењена у свим државама чланицама Савета Европе.

ЛИТЕРАТУРА

Илић Г., Мајић М., Бељански С. и Трешњев А. (2013) *Коментар Законика о кривичном поступку*, ЈП Службени гласник,

Проф. др Тихомир Васиљевић и проф. Др Момчило Грубач (2002) *Коментар законика о кривичном поступку*, Службени гласник,

Проф. др Бранко Петрић (1988) *Коментар закона о кривичном поступку*, НИУ Службени лист СФРЈ,

Бранислав Благојевић, судија Врховног суда Србије (1996) *Актуелна судска пракса из кривичног права*, АИЗ Пословни биро

Александар Блануша
судија Апелационог суда у Крагујевцу

**СПОРНО ПРАВНО ПИТАЊЕ У ВЕЗИ НАКНАДЕ
ТРОШКОВА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА
ПО ОСНОВУ НАГРАДЕ И НЕЖИХНИХ ИЗДАТАКА
ПОСТАВЉЕНОГ БРАНИОЦА КАДА ЈЕ ОПТУЖЕНИ
ОСЛОБОЂЕН ОД ОПТУЖБЕ ЗА КРИВИЧНО
ДЕЛО ЗА КОЈЕ ЈЕ ПРОПИСАНА ОБАВЕЗНА
ОДБРАНА А ОГЛАШЕН КРИВИМ ЗА ДРУГО
ЛАКШЕ КРИВИЧНО ДЕЛО ИЗ ИСТЕ ОПТУЖБЕ**

- Примери из судске праксе, део VI -

Увод

Проучавајући спорна правна питања из судске праксе аутор овог текста уочио је да су међу најчешћим она која се односе на трошкове кривичног поступка.

Овим чланком (шестим којим се аутор у континуитету бави спорним питањима у судској пракси) обрађено је питање које се односи на накнаду трошкова кривичног поступка у делу награде и нужних издатака постављеног браниоца, у процесној ситуацији када је оптуженом постављен бранилац по службеној дужности (применом одредбе члана 76 став 1 Законика о кривичном поступку /у даљем тексту Законик/) услед постојања оптужбе (али и пре ње уколико јој је претходила истрага одн. одређене доказне радње) за кривично дело за које је прописана казна затвора од осам година или тежа казна (у смислу одредбе члана 74 став 1 тач. 1 Законика), и то када је истом лицу истом оптужбом стављено на терет и друго (лакше) кривично дело за које није прописана обавезна одбрана (из било ког разлога предвиђеног одредбама члана 74 Законика), након чега буде донета правноснажна пресуда којом је то лице ослобођено од оптужбе за (наведено) теже дело а оглашено кривим за (наведено) лакше кривично дело.

Различита схватања у погледу одговора на питање како треба поступити у овој процесној ситуацији (у делу трошкова који се односе на награду и нужне издатке постављеног браниоца - члан 261 став 2 тачка 7 Законика), у смислу да ли ови трошкови падају на терет буџетских средстава суда (применом одредбе члана 265 став 1 Законика) или пак на терет оптуженог који је за једно дело ослобођен од оптужбе а за друго оглашен кривим (применом одредбе члана 264 став 1 Законика), могу се начелно поделити у три групе.

Према првом схватању, трошкови кривичног поступка (у овом делу) падају на терет оптуженог (према адвокатској тарифи за теже кривично дело, дакле за оно због којег му је бранилац постављен), будући да је донета правноснажна осуђујућа пресуда у односу на једно кривично дело из оптужбе а трошкови одбране (награда и нужни издаци постављеног браниоца) не могу се у вези тог кривичног дела издвојити из укупних трошкова, имајући у виду да је постављени бранилац бранио оптуженог истовремено (на истом главном претресу и у свим фазама поступка) за оба кривична дела (у смислу одредби члана 264 став 1 и став 2 Законика).

Према другом схватању (које се само у погледу висине трошкова који падају на терет оптуженог разликује од првог), оптуженог треба обавезати на накнаду трошкова (применом поменуте одредбе члана 264 став 1 Законика), али према адвокатској тарифи која је прописана за лакше кривично дело, односно за кривично дело за које је оглашен кривим. Ово с тога што је оптуженог постављени бранилац бранио и за то кривично дело (у овом делу се дакле поклапају прво и ово схватање) за које је оглашен кривим па је, сходно томе, он у обавези и да накнади трошкове поступка у том делу. На примедбу првог схватања да се ови трошкови (за једно и друго кривично дело) не могу раздвојити (у смислу одредбе става 2 истог члана) ово схватање одговара да се самом применом адвокатске тарифе за оно дело за које је оптужени оглашен кривим трошкови уједно и раздвајају.

Према трећем схватању, које аутор овог чланка сматра јединим исправним (имајући у виду, поред осталог, начела страначког кривичног поступка), сви трошкови настали постављањем браниоца по службеној дужности треба да падну на терет буџетских средстава суда применом одредбе члана 265 став 1 Законика, будући да је ове трошкове проузроковао јавни тужилац неоснованим оптужењем за кривично дело за које је оптужени ослобођен од оптужбе.

Примери из судске праксе

Пресудом Вишег суда у Ужицу, К. 46/18 од 1.4.2019. године, оптужени АА оглашен је кривим за кривично дело неовлашћено држање опојних дрога из члана 246а став 1 Кривичног законика, а ослобођен од оптужбе (применом одредбе члана 423 став 1 тачка 2 Законика о кривичном поступку) за кривично дело неовлашћена производења и стављање у промет опојних дрога из члана 246 став 1 Кривичног законика.

У делу одлуке о трошковима кривичног поступка, у осуђујућем делу пресуде, одлучено је да оптужени у року од 15 дана по правноснажности пресуде „на име паушалног дела трошкова кривичног поступка“ плати суду 10.000 динара, а да ће о висини осталих трошкова бити одлучено посебним решењем.

У ослобађајућем делу пресуде трошкови се уопште не помињу.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1 537/19 од 13.9.2019. године, одбијена је жалба јавног тужица и потврђена наведена првостепена пресуда у ослобађајућем делу (жалбу оптужени и његов бранилац нису изјавили на осуђујући део пресуде, а у односу на тужичеву жалбу браницац је поднео суду одговор у смислу одредбе члана 444 став 1 Законика). У пресуди је констатовано да је седници већа пред другостепеним судом присуствовао бранилац оптуженог (дакле, поред ранијих трошкова браниоца овде се трошкови увећавају за оне у вези саства одговора на жалбу и за присуство на седници већа пред другостепеним судом).

Решењем Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1 537/19 од 29.11.2019. године, усвојен је захтев за накнаду трошкова браниоца по службеној дужности и одлучено да му се на име награде за приступ на седницу већа пред другостепеним судом исплати износ од 23.250 динара на терет буџетских средстава суда.

Ставом другим истог решења обавезан је оптужени АА да накнади ове трошкове, тако што ће износ од 23.250 динара платити у корист буџетских средстава суда.

Одлучујући о жалби браница оптуженог, Апелациони суд у Крагујевцу је решењем Кж.2 848/19 од 27.12.2019. године преиначио наведено решење у делу којим је оптужни обавезан да у корист буџетских средстава суда

накнади трошкове исплаћене браниоцу по службеној дужности, тако што је овим решењем ослобођен од дужности да накнади трошкове поступка у (наведеном) износу од 23.250 динара.

Законска регулатива

Трошкови кривичног поступка обухватају... награду и нужне издатке браниоца... (члан 261 став 2 тачка 7 Законика).

... нужни издаци постављеног браниоца (члан 76)... у поступку због кривичних дела за која се гони по службеној дужности, исплаћују се из средстава органа поступка унапред, а наплаћују се касније од лица која су дужна да их накнаде по одредбама овог законика... (члан 261 став 4 Законика).

У свакој пресуди или решењу које одговара пресуди одлучиће се ко ће сносити трошкове поступка и колико они износе... Ако недостају подаци о висини трошкова, посебно решење о висини трошкова донеће председник већа или судија појединац када се ти подаци прибаве... (члан 262 став 1 и став 2 Законика).

Када суд окривљеног огласи кривим, изрећи ће у пресуди да је дужан да накнади трошкове кривичног поступка. Лице које је окривљено за више кривичних дела, није дужно да накнади трошкове у погледу дела за које је ослобођено од оптужбе, уколико се ти трошкови могу издвојити из укупних трошкова. (члан 264 став 1 и став 2 Законика).

Кад... се окривљени ослободи од оптужбе, изрећи ће се у решењу, односно пресуди да трошкови кривичног поступка... падају на терет буџетских средстава суда. (члан 265 став 1 Законика).

Награду и нужне издатке браниоца... дужно је да плати заступано лице, без обзира ко је по одлуци суда дужан да сноси трошкове кривичног поступка, осим ако по одредбама овог законика награда и нужни издаци браниоца падају на терет буџетских средстава суда... (члан 266 Законика).

Окривљени мора имати браниоца... ако се поступак води због кривичног дела за које је прописана казна затвора од осам година или тежа казна... (члан 74 став 1 тачка 2 Законика).

Ако у случајевима из члана 74 овог законика бранилац не буде изабран... ако је реч о обавезној одбрани... јавни тужилац или председник суда... ће му... решењем поставити браниоца по службеној дужности... (члан 76 став 1 Законика).

Закључци са предлогом одговора на спорно питање

Из наведених одлука, те расправа које су на ову тему вођене, произилазе различита схватања о томе на чији терет, у коначном, падају трошкови браниоца по службеној дужности постављеног од стране органа поступка (награда и нужни издаци), у процесној ситуацији када је оптуженом стављено на терет теже кривично дело (за које је законом прописана обавезна одбрана), али поред тог дела и неко друго (лакше) кривично дело које не подразумева обавезно ангажовање браниоца (изабраног или по службеној дужности), након чега правоснажном пресудом оптужени по тој оптужби буде ослобођен за дело због које му је орган поступка поставио браниоца по службеној дужности али (истом пресудом) буде оглашен кривим за ово друго кривично дело.

Правна схватања (напред наведена) по овом питању могу се сврстати у две групе, с тим што се друга рачва на две подгрупе (те фактички постоје три схватања), и то на оно које каже да наведени трошкови падају на терет оптуженог (будући да је пресуда у једном делу ипак осуђујућа) и на оно које каже да трошкови падају на терет буџетских средстава суда (будући да је оптужени ослобођен од оптужбе за теже дело), а потом се ово друго схватање може поделити на две подгрупе, и то да ли сви трошкови браниоца по службеној дужности (награда и нужни издаци) падају на терет буџетских средстава суда или пак ове трошкове треба поделити (раздвојити) тако што би само у једном делу пали на терет оптуженог (а у другом на терет буџетских средстава суда), и то према адвокатској тарифи за кривично дело за које је оглашен кривим (плус нужни издаци браниоца који не морају зависити од запрећене казне за предметно кривично дело).

Код одговора на ово питање, али и било које друго које се се односи на правила страначког кривичног поступка и одредбе актуелног Законика о кривичном поступку, аутор овог текста указује (и апелује) да се не може било која одредба Законика тумачити изоловано и одвојено од целине која се зове Законик о кривичном поступку. Овим Закономиком уведен је у наше кривичнопроцесно законодавство страначки кривични поступак, чије су

основне поставке одређене одредбама од члана један до члана 20, које носе назив ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ. Међу тим Основним одредбама налази се и „основна од основних“ која је садржана у ставу првом члана првог, која каже да је ЦИЉ Законика, поред осталог, да кривични поступак буде спроведен „ЗАКОНИТО И ПРАВИЧНО“. Та се одредба мора узети у обзир (довести у везу) код тумачења и примене било које одредбе Законика о кривичном поступку, па и оних одредби које се односе на трошкове кривичног поступка.

Поставимо себи питање да ли је законито и правично да оптужени буде обавезан да накнади трошкове који су проузроковани неоснованим оптужењем од стране јавног тужиоца, без обзира што је у другом делу оптужба била основана те оптужени у том делу оглашен кривим (али не за дело због којег му је мимо његове воље бранилац био постављен)?

Одговор је свакако негативан, а дручије схватање не само да нема законску подлогу већ се противи и логици (мада логика и закон не иду увек „руку под руку“), у смислу да неко ко је ослобођен од оптужбе за дело које је искључиво довело до постављања браница по службеној дужности (па тиме и до ових трошкова), буде потом обавезан да те трошкове плати (накнади).

Затим, ту је и одредба члана 264 став 2 Законика која каже да ће се у ситуацији када је пресуда у једном делу ослобађајућа а у другом осуђујућа издвојити трошкови који се односе на ослобађајући део пресуде (ако се они могу издвојити из укупних трошкова), те одредба члана 265 став 1 Законика која изричито прописује да ће трошкови кривичног поступка пасти на терет буџетских средстава суда ако је (поред осталог) окривљени ослобођен од оптужбе.

Узгред речено (и свакако не у директној вези са питањем којим се бави овај чланак), Законик о кривичном поступку је изричит да код ослобађања од оптужбе трошкови поступка падају на терет „буџетских средстава суда“ (дакле „суда“ а не органа поступка), и поред тога што су ови трошкови производ (плод) неоснованог оптужења, па би сходно тој чињеници требало да падну на терет јавног тужилаштва као органа поступка који их је неоснованим оптужењем проузроковао. Но, у сваком конкретном случају може се ценити да ли је и суд (несебично) допринео увећању трошкова поступка, како по питању суђења у разумном року тако и по питању квалитно спроведеног поступка претходног испитивања оптужног акта (како на суђење не би доспео оптужни акт који садржи суштинске или формалне недостатке).

Једини озбиљни аргументи (који завређују пажњу и размишљање) дају се од стране присталица схватања да у једном делу ови трошкови (дакле не по тарифи за теже дело) треба да падну на терет оптуженог (будући да је пресуда ипак у једном делу осуђујућа), док су пак схватања која кажу да трошкови у целости (дакле по адвокатској тарифи за теже дело плус нужни издаци браниоца) треба да падну на терет оптуженог, без прихватљиве аргументације и самим тим без потребе да се о њима расправља (по схватању аутора чланка).

Схватање о „подели трошкова“ полази од чињенице да је бранилац бранио оптуженог за оба кривична дела, па како је пресуда у једном делу ослобађајућа а у другом осуђујућа то би требало раздвојити у овом делу трошкове поступка, тако што би оптужени био обавезан да накнади (само) оне трошкове који се односе на осуђујући део пресуде. То би фактички значило да једним делом ови трошкови падају на терет буџетских средстава суда а другим делом на терет оптуженог (разлика између тарифа за лакше и теже кривично дело).

Међутим, према схватању које заступа аутор овог чланка сви ови трошкови (награда и нужни издаци браниоца по службеној дужности) у целости треба да падну (и поред наведене контрааргументације) на терет буџетских средстава суда.

На први поглед, ово схватање није основано (или бар логично) будући да се не може (начелно) код чињенице да је пресуда осуђујућа, макар то било и само у једном делу, оптужени ослободити од накнаде трошкова за постављеног браниоца, осим код примене тзв. „сиромашког права“ (што овде није случај).

Међутим, по схватању аутора ово је једино правилно, законито и правично поступање у наведеној процесној ситуацији.

Довољно је, за одбрану овог става, казати да су трошкови браниоца по службеној дужности (награда и нужни издаци) настали искључиво услед неоснованог тужиоачевог оптужења, а не из било ког разлога који се може на терет ставити (приписати) оптуженом као супротној странци у предметној кривичној ствари. Можда се, у сваком конкретном случају, може дискутовати и о (већем или мањем) доприносу суда наступању ових трошкова, који је можда са недовољно пажње дозволио таквој оптужби да доспе у фазу главног

претреса, или је пак неажурно поступао, чиме су се трошкови геометријском прогресијом увећавали... Али у сваком случају оптужени није крив за наступање трошкова наметнутог му браниоца за кривично дело за које је, сходно таквој оптужби, од ње ослобођен.

Неспорно је да је другим делом оптужбе јавни тужилац успео да докаже кривицу оптуженог (коју он у конкретном случају није ни оспоравао, нити се жалио на осуђујућу пресуду), међутим, то кривично дело нема никакве везе са постављањем браниоца по службеној дужности и с тим у вези са насталим трошковима, па чињеница да је оптуженог бранилац бранио по свим тачкама оптужбе, дакле и за дело за које је оглашен кривим, никако не оправдава обавезавање оптуженог на накнаду ових трошкова код неспорне чињенице да му је бранилац постављен искључиво применом одредбе члана 74 став 1 тачка 2 Законика, дакле с тога што „се поступак води због кривичног дела за које је прописана казна затвора од осам година или тежа казна“.

Др Вељко Турањанин

Доцент, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу

ВИДЕО НАДЗОР ЗАПОСЛЕНОГ КАО ДОКАЗ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

Увод

Као млађи, прочитао сам две књиге које су утицале на мене: 1984 Џорџа Орвела и *Врли нови свет* Олдоса Хакслија. У то време они су писали о незамисливом будућем свету. Међутим, будућност је овде. У последње време употреба видео надзора је у порасту, како од стране власти, тако и у приватном сектору. Посебан проблем и страхови изазвани су Едвардом Сноуденом.¹ Данас, видео надзор је значајно оруђе у заштити људи и имовине од штете и крађе. Употреба видео надзора се понекад подудара са поштовањем приватног живота, појашњеног у члану 8. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода (у даљем тексту: Конвенција).² Као што су *Mahmood Rajpoot* и *Jensen* istakli, „... агенције за спровођење закона се широм света ослањају на *CCTV* системе како би помогле у спречавању, откривању и истраживању напада против јавне сигурности. Такође се тај систем користи како би се открили и истражили напади на имовину, на пример вандализам. Приватни сектор такође користи *CCTV* за заштиту јавне безбедности у приватној сфери најчешће од упада, крађа и вандализма.”³ Први систем видео надзора појавио се 1950-их и његов развој је убрзан 1956. године изумом видео касете, чија је употреба од стране приватних лица постала раширена у наредне три деценије.⁴ Међутим, визуелни надзор почео је тек крајем деветнаестог века да помаже затворским службеницима у циљу откривања метода бекства затвореника.⁵

1 R. C. Taylor, 'Intelligence-Sharing Agreements & International Data Protection: Avoiding a Global Surveillance State' (2018) 17 *Washington University Global Studies Law Review* 739.

2 A. Amatrudo and L. W. Blake, *Human Rights and the Criminal Justice System* (New York: Routledge, 2015) 105.

3 Q. Mahmood Rajpoot and C. D. Jensen, 'Video Surveillance: Privacy Issues and Legal Compliance' in V. Kumar and J. Svensson (eds.), *Promoting Social Change and Democracy through Information Technology* (IGI Global, 2015) 69.

4 Parliamentary Assembly, *Working papers* (Strasbourg: Council of Europe, 2008) 115.

5 A. C. Caputo, *Digital Video Surveillance and Security* (Amsterdam: Elsevier Inc., 2010) 1.

Данас, видео надзор се користи на јавним местима и од стране институција и компанија у виду *CCTV*-а, који се састоји од низа камера које покривају одређено заштићено подручје, са додатном опремом која се користи за пренос, гледање и/или складиштење и даљу обраду *CCTV* снимка.⁶ Како технолошке иновације улазе у све аспекте живота, а нарочито када ненаметљиви надзорни уређаји постају све лакше доступни, тензија између сигурности и приватности постаје важан проблем у савременом свету.⁷ Право на приватност представља Уставом загарантовано људско право.⁸ Европски суд за људска права (у даљем тексту: Суд) бавио се у бројним пресудама проблемом видео надзора на јавним местима, као и у приватној сфери. Са једне стране, превелика употреба видео камера на јавним местима које бележе активности људи и дају службеницима право увида у свакодневне активности циљаног појединца, може негативно утицати на демократска права људи да слободно изражавају своје мисли и слободно се удружују да би те мисли делили.⁹ Са друге стране, видео надзор запослених у приватним компанијама покреће бројна питања. Технологије видео надзора непрестано продиру у приватну сферу појединца до те мере да умањују његову личну аутономију.¹⁰

Као што су судије *De Gaetano*, *Yudkivska* и *Grozev* у њиховом издвојеном мишљењу у овој пресуди истакле, случај *Lopez Riblada and Others v. Spain* показује растући утицај и контролу коју технологија има у нашем свету, односно прецизности, прикупљање и употреба наших личних података у свакодневним активностима, где Конвенција, као живи инструмент, и Суд, не само да треба да препознају утицај модерне технологије, већ и да развију адекватније мере правне заштите како би обезбедили поштовање приватног живота појединца.

6 D. Volosevici, 'Some Considerations on Video-Surveillance and Data Protection' (2018) 5 *Jus et Civitas: Journal of Social and Legal Studies* 9.

7 E. Adelman, 'Video Surveillance in Nursing Homes' (2002) 12 *Albany Law Journal of Science & Technology* 821; Q. Burrows, 'Note, Scowl because you're on Candid Camera: Privacy and Video Surveillance' (1997) 31 *Valparaiso University Law Review* 1079.

8 D. Banisar and S. Davies, 'Global Trends in Privacy Protection: An International Survey of Privacy, Data Protection, and Surveillance Laws and Developments' (1999) 18 *John Marshall Journal of Computer and Information Law* 3.

9 n 3, 70.

10 C. S. Milligan, 'Facial recognition technology, video surveillance, and privacy' (1999) 9 *Southern California Interdisciplinary Law Journal* 299.

У овом раду, почећемо са компатибилношћу видео надзора са чланом 8. Конвенције, која ће бити повезана и са прихватљивошћу таквих доказа према члану 6. Конвенције.

Околности случаја *López Ribalda and Others v. Spain*

У овој пресуди, подносиоци представке су радили у супермаркету М. ланца смештеног у *Sant Celoni* (провинција Барселоне). Прва три апликанта су радила на каси, док су четврти и пети били асистенти продаје иза пулта. Од марта 2009. године, менаџер супермаркета је приметио одређене неподударности између нивоа залиха и података о продаји. У наредним месецима, открио је мањак у износу од око 80.000 евра. Како би утврдио како је дошло до губитака, 15. јуна 2009. године менаџер је инсталирао *CCTV* камере, при чему су неке биле видљиве, а неке скривене. Видљиве камере су биле постављене према улазу и излазу из супермаркета. Скривене камере су биле постављене на одређеној висини и усмерене према пултовима. Три благајне су биле покривене распоном сваке камере, укључујући подручја испред и иза пулта. Странке нису навеле тачан број благајни; документи у досијеу показују да су снимљене најмање четири благајне. У току састанка, запослени у супермаркету су били обавештени о постављању видљивих камера због сумњи менаџмента у вези са крађама. Запослени у супермаркету као ни њихов синдикат нису били обавештени о скривеним камерама. Претходно, 2007. године, компанија је обавестила шпанску Агенцију за заштиту података да намерава да постави *CCTV* камере у своје продавнице. Агенција је истакла обавезе обезбеђивања података у складу са законом о заштити личних података. Знак који указује на присуство *CCTV* камера био је постављен у продавници, али странке нису навеле његову локацију или прецизан садржај.

Дана 25. јуна 2009. године менаџмент супермаркета обавестио је представника синдиката да су снимци скривених камера открили крађу робе од стране више запослених. Представник је погледао снимке. Потом, 25. и 29. јуна 2009. године сви радници осумњичени за крађу позивани су на засебне разговоре. Четрнаесторо запослених, укључујући апликанте добили су отказ. Пре тих засебних разговора, запослени, а међу њима и апликанти, имали су састанак са представницом синдиката, која им је рекла да је прегледала снимке. У току разговора са менаџментом, део запослених је признао да је био умешан у крађе са другим запосленима. Поред тога, дотични запослени били су обавештени о свом отказу који је одмах ступио

на снагу као резултат дисциплинске мере. У отказима који су им дати било је наведено да су их *CCTV* камере снимиле да су у више наврата између 15. и 18. јуна 2009. године помагали муштеријама и другим запосленима у крађи, као да су и сами извршили крађу. Између осталог, било је назначено и да су прва три апликанта, која су радила на благајни, дозвољавала муштеријама и другим запосленима да прођу касу и напусте супермаркет са намирницама које нису платили. Додато је да су апликанти скенирали робу коју су купци и колеге донели на касу након чега су отказали ту куповину, што је резултирало неплаћањем робе. Објаснили су да је разлика између стварно однете робе од стране купаца и рачуна продаје омогућила да се то и докаже. Што се четвртог и петог апликанта тиче, камера их је наводно ухватила да краду робу уз помоћ својих колега на благајнама. По послодавцу, ови поступци представљају озбиљно кршење обавеза добре вере и лојалности неопходне у радном односу и оправдавају раскид уговора чије је дејство наступило одмах.

Релевантни међународни акти у овој области

Заштита личних података је од крџијалне важности за уживање права на приватан живот појединца загарантованог чланом 8. Конвенције, како је Суд установио у пресуди *S. and Marper v. the United Kingdom*, и недавно у пресуди *Satakunnan Markkinapörssi Oy and Satamedia Oy v. Finland*.¹¹ На првом месту, у овој области је битна Конвенција о заштити појединаца у погледу аутоматске обраде личних података. У члану 2., под личним податком се сматра сваки податак који се односи на одређеног или одредивог појединца, док аутоматска обрада укључује складиштење података, обављање логичких и/или аритметичких операција на тим подацима, њихову измену, брисање, проналажење или ширење. Затим, лични подаци подвргнути аутоматској обради ће се добијати и обрађивати правично и законито, чувати се за одређене и законите сврхе и неће се користити на начин који је неспојив са тим сврхама; адекватне, важне и не сувишне у односу на сврху у коју се чувају; тачне и, када је неопходно, ажуруране; сачуване у облику који омогућава идентификацију субјекта података не дуже од времена које је потребно за сврху у коју су ти подаци сачувани (члан 5.). У овој Конвенцији, веома важан је члан 8. којим је прописано да сваком појединцу треба бити омогућено постојање аутоматизоване датотеке са личним подацима, њене

¹¹ *S. and Marper v. the United Kingdom* [2008] ECHR 30562/04 and 30566/04 [103]; *Satakunnan Markkinapörssi Oy and Satamedia Oy v. Finland* [2017] ECHR 931/13 [137].

главне сврхе, као и идентитет и уобичајено пребивалиште или главно место пословања контролора датотеке; да у разумним интервалима и без претераног кашњења добије потврду да ли се лични подаци који се односе на њега чувају у аутоматизованој датотеци као и да им се ти подаци доставе у разумљивом облику; прибавити, у зависности од случаја, исправке или брисање таквих података ако су обрађени противно основним начелима садржаних у одредбама домаћег закона; постојање правног лека ако захтев за потврду или, у зависности од случаја, комуникацију, исправљање или брисање из става б и ц овог члана није испуњен (члан 8.).

Директива 95/46/ЕС Европског парламента и Савета од 24. октобра 1995. о заштити појединаца у погледу обраде личних података и слободном кретању таквих података у својим релевантним деловима обезбеђује бројна права и обавезе.¹² Ова Директива је стављена ван снаге Уредбом (ЕУ) 2016/679 Европског парламента и Савета од 27. априла 2016. о заштити физичких лица у погледу обраде личних података и слободном кретању таквих података, која се примењује од 25. маја 2018. године. Она садржи већину одредаба Директиве 95/46/ЕС и појачава неке од заштитних мера садржаних у њој. Према члану 4., лични подаци подразумевају сваку информацију која се односи на одређено или одредиво физичко лице; физичко лице које се може одредити је оно које се може директно или индиректно идентификовати, са акцентом на идентификаторе као што су име, идентификациони број, подаци

12 У члану 6. Директиве 95/46/ЕС прописано је да државе чланице осигуравају да су лични подаци обрађени поштено и законито; прикупљени у посебне, изричите и законите сврхе те да се даље не могу обрађивати на начин који би био неспојив с том сврхом, при чему даља обрада у историјске, статистичке или научне сврхе се не сматра неспојивом под условом да држава чланица осигура одговарајућу заштиту; прикладни, релевантни и да нису претерани у односу на сврху ради које се прикупљају или даље обрађују; тачни и по потреби, допуњени; потребно је предузети све одговарајуће мере да се подаци који су нетачни или непотпуни избришу или исправе, узимајући у обзир сврху ради које се прикупљају или због које се даље обрађују; чувани у облику који омогућава идентификацију лица чији се подаци обрађују само током периода потребног за сврху због које се подаци прикупљају или због које се даље обрађују. Државе чланице су дужне да предвиде одговарајућу заштиту за чување личних података за дужа раздобља или за историјску, статистичку или научну употребу. Затим, државе чланице осигуравају да се лични подаци могу обрађивати само ако је лице чији се подаци обрађују недвосмислено дало своју сагласност или је обрада потребна за извршавање уговора којем је лице чији се подаци обрађују странка или како би се предузеле мере на захтев лица чији се подаци обрађују пре склапања уговора или је обрада потребна за усклађивање са законском обавезом којој надзорник подлеже или је обрада потребна како би се заштитили витални интереси лица чији је подаци обрађују или је обрада потребна ради извршавања задатка који се спроводи због јавног интереса или при извршавању јавног овлашћења коју има надзорник или трећа страна којој се подаци откривају или је обрада потребна у сврхе законитог интереса који има надзорно лице или трећа страна или стране којима се подаци откривају, осим када су ти подаци подређени интересу за основна права и слободе лица чији се подаци обрађују (члан 7. Директиве 95/46/ЕС).

о локацији, мрежни идентификатор или један или више фактора специфичних за физички, физиолошки, генетски, ментални, економски, културни или друштвени идентитет тог физичког лица. Снимци видео надзора често садрже слике људи и информације се могу користити за идентификацију тих људи било директно или индиректно, док препознатљиве слике лица увек представљају личне податке.¹³

Обрада ће бити у складу са законом само и у мери у којој се примењује барем једно од следећег: (а) субјект података дао је сагласност на обраду својих личних података у једну или више одређених сврха; (б) обрада је потребна за извршење уговора чија је страна субјект података или ради предузимања корака на захтев субјекта података пре склапања уговора; (ц) обрада је неопходна ради поштовања законске обавезе чији је субјект контролор; (д) обрада је неопходна у циљу заштите виталних интереса субјекта података или другог физичког лица; (е) обрада је потребна за извршавање задатака у јавном интересу или за вршење службене дужности дате контролору; (ф) обрада је неопходна у сврху легитимних интереса које следи контролор или трећа страна, осим ако су такви интереси надјачани интересима или основним правима и слободама субјекта података који захтевају заштиту личних података, посебно ако је субјект података дете (члан 6. Уредбе (ЕУ) 2016/679). Ограничења су прописана чланом 23. у случају: (а) националне сигурности; (б) одбране; (ц) јавне сигурности; (д) спречавања, истраге, откривања или кривичног гоњења кривичних дела или извршења кривичних санкција, укључујући заштиту и спречавање претњи јавној безбедности; (е) других важних циљева од општег интереса Уније или државе чланице, посебно важог економског или финансијског интереса Уније или државе чланице, укључујући новчана, буџетска и пореска питања, јавно здравство и социјално осигурање; (ф) заштите независности судства и судских поступака; (г) спречавања, истраге, откривања и кривичног гоњења кршења етике за регулиране професије; (х) надзорних, инспекцијских или регулаторних функција повезаних, чак и повремено, са вршењем службених овлашћења у случајевима из тачака (а) до (е) и (г); (и) заштите субјекта података или права и слобода других; (ј) извршења захтева из грађанског права (члан 23. Уредбе (ЕУ) 2016/679).

¹³ n 6 above, 8.

Следећи важан међународни документ је Мишљење Венецијанске комисије о „видео надзору приватних оператера у јавној и приватној сфери и јавним властима у приватној сфери и заштити људских права“, усвојено на 71. заседању 2007. године. По њему, приватна сфера у физичком смислу, је место где они који је поседују, могу да ограниче приступ. Приватне сфере у принципу нису отворене за јавност и нису јој доступне неселективно. Правила која регулишу приватну сферу углавном су она која се односе на приватно право, тачније на право на приватност. Овлашћења државних органа над овим областима су више ограничена него над јавним површинама (тачка 15). Приватна сфера такође ће укључивати радна места и употребу видео надзора у просторијама радног места, што поставља правна питања која се тичу права приватности запослених (тачка 18.). Што се тиче радних места, увођење видео надзора захтева поштовање права приватности запослених (тачка 52.). Видео надзором би, уопштено, било дозвољено да се спрече или открију превара или крађа запослених у случају основане сумње. Међутим, осим у врло специфичним околностима, снимање видео снимака не би било дозвољено на местима као што су тоалети, тушеви, тоалети, свлачионице или простори за пушење и салони за запослене где особа може веровати да има пуно приватност (тачка 53.). Штавише, и што је заиста важно за ова разматрања, тајни надзор би требало да буде дозвољен само ако се докаже неопходним због недостатка одговарајућих алтернатива (тачка 54.). Што се тиче продавница, надзор камере може бити оправдан за заштиту имовине, ако се таква мера покаже неопходном и пропорционалном. На одређеним локацијама у продавници такође може бити оправдано спречавање и гоњење пљачки под претњом, али, опет, само ако је то неопходно, а не дуже него што је потребно, а национално законодавство ће морати да јасно дефинише правну основу надзора и неопходност повреда због заштићених интереса (тачке 57-58.). У закључним одредбама, Венецијанска комисија нагласила је да видео надзор мора поштовати захтеве прописане чланом 8 Европске конвенције и бар следити захтеве прописане Директивом 95/46 /ЕС, као и да људи морају бити обавештени о томе да се надзиру, осим ако систем надзора није очигледан. То значи да ситуација мора бити таква да се за претпостављену особу може претпоставити да је свесна надзора или је недвосмислено дала свој пристанак.

На 1224. састанку заменика министара, Комитет министара Савета Европе је усвојио Препоруку СМ/ Рец (2015) 5 о обради личних података у контексту запошљавања. У члану 10., ова препорука предвиђа „Информације у вези са

личним подацима које поседују послодавци треба да буду доступне директно дотичном запосленом или посредно преко његових или њених представника, или да се њему или њој изнесу на други одговарајући начин. Послодавци би требало да пруже следеће информације запосленима: категорије личних података које треба обрадити и опис сврхе обраде; примаоци или категорије прималаца личних података; средства која запослени имају користећи права утврђена у члану 11. ове Препоруке, не доводећи у питање повољнија права која прописује домаће право или њихов правни систем и све друге информације неопходне за осигурање правичне и законите обраде”. Такође предвиђа да увођење и употреба информационих система и технологија чија је директна и главна сврха надгледање активности и понашања запослених не сме бити дозвољено, а где је њихово увођење и коришћење у друге законите сврхе, као што су заштита производње, здравља и безбедности или да би ефикасно вођење организације имало за индиректне последице могућност праћења активности запослених, требало би да подлеже додатним заштитним мерама. Поред тога, информациони системи и технологије који посредно надгледају активности и понашање запослених морају бити посебно дизајнирани и лоцирани тако да не нарушавају њихова основна права. Употреба видео надзора за надгледање локација које су део најособнијег подручја живота запослених није дозвољена ни у једној ситуацији (члан 15. Препоруке). Надаље, послодавци би требало да обавесте запослене пре увођења информационих система и технологија које омогућавају праћење њихових активности; да предузимају одговарајуће интерне мере које се односе на обраду тих података и унапред обавештавају запослене; да консултују представнике запослених у складу са домаћим законом или праксом, пре него што се било који систем мониторинга уведе или у околностима када се такав мониторинг може променити и да консултују, у складу са домаћим законодавством, национално надзорно тело за обраду личних података (члан 21. Препоруке).

Као независно саветодавно тело Европске уније основана је Радна група за заштиту података у складу са чланом 29. Директиве 95/46 /ЕС како би допринела равномерној примени њених одредаба. Према Мишљењу 8/2001 о обради личних података у контексту запослења, свако праћење мора бити пропорционалан одговор послодавца на ризике с којима је суочен узимајући у обзир легитимну приватност и друге интересе радника. Надаље, свако надгледање мора се спровести на најмање наметљив начин и радници морају бити информисани о постојању надзора, сврхама у којима се лични

подаци обрађују и другим информацијама потребним за гарантовање фер обраде. У Мишљењу бр. 4/2004, Радна група за заштиту података истакла је да надзор не би требало да обухвата просторије које су или резервисане за приватну употребу запослених или нису предвиђене за обављање послова запошљавања - као што су тоалети, туш кабине, ормарићи и простори за рекреацију; да се слике сакупљене искључиво ради заштите имовине и/или откривања, спречавања и контроле озбиљних прекршаја не смеју користити да се запослени терети за блаже дисциплинске повреде; и да запосленима увек треба омогућити подношење противпотраживања користећи садржај прикупљених слика. Информације се морају дати запосленима и сваком другом лицу које ради у просторијама. Ово треба да укључује идентитет контролора и сврху надзора и друге информације неопходне за гарантовање фер обраде у односу на субјекта података.

Видео надзор запосленог и члан 8. Конвенције

Видео надзор над запосленима потпада под опсег члана 8. Конвенције. Појам приватног живота широк је појам који није подложен исцрпној дефиницији и обухвата физички и психички интегритет особе. Стога може обухватити више аспеката физичког и друштвеног идентитета особе, као што је Суд установио у пресуди *Denisov v. Ukraine*.¹⁴ У бројним досадашњим пресудама, Суд се бавио појмом приватног живота, укључујући аспекте који се односе на лични идентитет, као што су име или слика особе.¹⁵ Из тих разлога размотрићемо три главне пресуде у овој области: *Köpke v. Germany*, *Bărbulescu v. Romania* и *Antovic and Mirkovic v. Montenegro*.

Међутим, пре свега морамо анализирати разлику између позитивних и негативних обавеза прописаних чланом 8. Конвенције. Меру видео надзора у тим случајевима наметнули су послодавци и стога их државни орган не може анализирати као „уплитање“ у остваривање права из Конвенције. Иако је циљ члана 8. у основи заштита појединца од произвољног уплитања државних власти, то државу не обавезује само да се суздржи од таквог уплитања: поред овог, примарно негативног аспекта, могу постојати и позитивне обавезе својствене ефективном поштовању приватног или породичног живота.¹⁶

¹⁴ *Denisov v. Ukraine* [2018] ECHR 76639/11 [95].

¹⁵ *Schüssel v. Austria* [2002] ECHR 42409/98; *Von Hannover v. Germany* [2012] ECHR 40660/08 and 60641/08.

¹⁶ *López Ribalda and Others v. Spain* [2019] ECHR 1874/13 and 8567/13 [110].

Суд је у предмету *Palomo Sánchez and Others v. Spain* поновио да су, иако границе између позитивних и негативних обавеза државе према Конвенцији не подлежу прецизној дефиницији, применљиви принципи ипак слични и у оба контекста треба узети у обзир посебно праведну равнотежу коју треба успоставити између супротстављених приватних и јавних интереса, у сваком случају под условом да процену жива држава.¹⁷

Суд је утврдио да у одређеним околностима позитивне обавезе државе према члану 8. Конвенције нису на одговарајући начин испуњене уколико се не осигура поштовање приватног живота у односима између појединаца постављањем законодавног оквира узимајући у обзир различите интересе које треба заштитити у одређеном контексту. Сличан приступ Суд је већ имао у *X and Y v. the Netherlands*, *M.C. v. Bulgaria*, *K.U. v. Finland*, *Söderman v. Sweden* и *Codarcea v. Romania*. Те заштитне мере могу се наћи не само у радном праву, већ и у грађанском и кривичном праву. Што се тиче закона о раду, мора се утврдити да ли је у конкретном случају тужена држава требало да успостави законодавни оквир да заштити право подносиоца представке на поштовање приватног живота и преписке у контексту његовог професионалног односа са послодавцем приватником.¹⁸

У случају *Köpke v. Germany*¹⁹, Суд је разрадио усклађеност видео надзора запослених са чланом 8. У *Köpke*, начињен је видео снимак поступања апликанткиње на њеном радном месту по налогу њеног послодавца без претходне најаве. Тако добијен материјал обрадио је и прегледало неколико лица која раде за њеног послодавца и коришћен је у јавном поступку пред радним судовима. Овом одлуком, Суд је успоставио равнотежу између људског права на поштовање приватног живота и интереса послодавца да

17 *Palomo Sánchez and Others v. Spain* [2011] ECHR 28955/06, 28957/06, 28959/06 and 28964/06 [62].

18 *Bărbulescu v. Romania* [2017] ECHR 61496/08 [116].

19 У овом случају послодавац подносиоца представке је скренуо пажњу септембра 2002. године да је било неправилности у вези са рачунима на одређењу пића у супермаркету, тако да је збирни извештај празних флаша премашио укупну вредност флаша које је маркет примио. Стога је послодавац сумњао да су подносилац представке и други запослени манипулисали рачунима. Између 07. и 19. октобра 2002. године, послодавац је уз помоћ детективске агенције обавио тајни видео надзор одељења пића у супермаркету. Камера је покривала подручје иза благајне, уључујући и благајну, као и подручје које је непосредно окруживало благајну. Детективска агенција је дошла до видео снимка и прегледала добијене податке састављен је писмени извештај уз неколико фотографија са снимка које су послате послодавцу, са две копије видео записа. Дана 05. новембра 2002. године, послодавац је отпустио подносиоца представке без обавештења о извршеним крађама. Подносилац представке је потом оптужен за манипулацију рачунима, услед чега је узимала новац (на снимцима се радило о износу од око 100 евра), који је сакривала у одећи. (*Köpke v. Germany* [2006] ECHR 420/07).

се заштите његова имовинска права, загарантована чланом 1. Протокола 1. уз Конвенцију, и јавни интерес за адекватно спровођење правде. Није спорно да запослени имају право на приватни живот. Међутим, послодавац је, са друге стране, имао значајан интерес за заштиту својих имовинских права из члана 1. Протокола 1. На крају, наглашавамо да је видео надзор послодавца ради откривања крађе запослених представљао повреду члана 8., мада је Суд сматрао да је постигао одговарајућу равнотежу имајући у виду права послодавца и вероватноћу успеха у хватању непоштеног радника, али одбацујући апликацију, Суд је истакао да би ово „у будућности могло добити другачију тежину, имајући у виду да је новом, софистициранијом технологијом омогућено залажење у приватни живот појединца.”²⁰

Пресуда *Bărbulescu* усмерена је на надгледање комуникације запослених.²¹ У поменутој пресуди, Суд је сузио²² своје питање на „како су домаћи судови одлучили по жалби апликанта којом је истакнуто да му је послодавац повредио право на поштовање приватног живота и преписке у оквиру радног односа“. У овом случају, апликант није био обавештен о обиму и природи надзорних активности свог послодавца унапред, нити о могућности да послодавац има приступ стварном садржају његових порука. Упозорење послодавца мора бити упућено пре него што се покрену активности мониторинга, посебно када оне подразумевају приступ садржају комуникације запослених, а међународни и европски стандарди указују на то, захтевајући да се субјекат података обавештава пре него што се спроведу било какве активности надзора.²³ Дакле, дошло је до повреде члана 8. Конвенције.

20 W. Schabas, *The European Convention on Human Rights: A Commentary* (Oxford: Oxford University Press, 2015) 377.

21 Подносилац представке је у овом случају био запослен у приватној компанији у Букурешту, као инжењер продаје. На захтев послодавца, како би одговарао на упите купаца, креирао је налог за тренутну размену порука преко *Yahoo Messenger-a*, интернетског сервиса за ћаскање који нуди пренос текста у реалном времену путем интернета. Важно је напоменути да је он имао лични налог, поред пословног. Подносиоца представке је послодавац позвао једном приликом да објасни чињеницу да је користи интернет у сопствене сврхе, кршећи унутрашње прописе. Послодавац је доставио транскрипте порука које је подносилац представке разменио са својим братом и вереницом током времена надзора; поруке су се односиле на личне ствари и биле су интимне природе. У транскрипту је такође било садржано и пет порука које је подносилац представке разменио са свог приватног налога; ове поруке нису садржане никакве интимне информације. (*Bărbulescu v. Romania* [2017] ECHR 61496/08 [21]).

22 Неоправдано, судећи према издвојеном мишљењу судија *Raimondi, Dedov, Kjølbrot, Mits, Mourou-Vikström* и *Eicke*.

23 n 23 [133].

У случају *Antovic and Mirkovic v. Montenegro* Суд је разматрао специфични проблем данашњице²⁴ и на првом месту истакао да се видео надзор запосленог на радном месту, било тајни или не, има сматрати значајним залажењем у приватни живот запосленог и стога представља мешање прописано чланом 8. Конвенције.²⁵ Видео надзор је у овом случају уведен да би се обезбедила сигурност имовине и људи, укључујући студенте, и ради надзора наставе. Примећено је да закон као основ за видео надзор уопште не предвиђа ниједан од тих циљева, посебно надзор наставе, и, даље, нема доказа да су било имовина или људи били у опасности, што је био један од разлога који оправдава увођење видео надзора. Сходно томе, дошло је до кршења члана 8. Конвенције.²⁶ У складу са осетљивом природом овог проблема постојали су супротни аргументи,²⁷ али ми међутим сматрамо да је мишљење већине уверљивије.

У складу са горе наведеним, можемо закључити да члан 8. Конвенције оставља поље слободне процене државама да одлуче да ли ће видео надзор, мониторинг односа запослених који се не тичу посла, као и другу комуникацију, регулисати посебним законодавством. Ипак указује да, без обзира на дискреционо право које државе уживају у избору најприкладнијих средстава за

24 У овом случају, декан Природно-математичког факултета Универзитета Црне Горе је на седници Савета факултета обавестио професоре који су предавали на том факултету, укључујући и подносиоце представке, да је уведен видео-надзор и да је спроведен у амфитеатрима у којима су се одржавала предавања. У Одлуци је наведено да је циљ мере обезбеђење сигурности људи и имовине, укључујући студенте, као и праћење извршавања наставничких активности.

25 *Antovic and Mirkovic v. Montenegro* [2017] ECHR 70838/13 [55].

26 Судије *Vučinić u Lemmens* у свом издвојеном мишљењу на другачији начин описују однос у учионици, наглашавајући да интеракције између студената и професора нису чисто друштвене природе, при чему наставник подучава студенте, а овај однос се развија и формира током читавог периода наставе. У амфитеатру, професор себи може да дозволи да делује на начин на који то можда никада не би учинио изван учионице. У таквој интеракцији, наставник може да очекује приватност, у смислу да може нормално да очекује да оно што се догађа у учионици могу да прате само они који имају право да присуствују, при чему нема нежељене пашње од стране лица која немају право да присуствују настави. Понекад, може да дође до изузетака, када се предавање снима у образовне сврхе, укључујући и за потребу од стране студената који нису могли физички да похађају наставу. Међутим, у случају подносилаца представке није постојао такав изузетак. У академском окружењу, у којем су наставне активности обухваћене академском слободом, наведено очекивање приватности може се сматрати разумним, а мере надзора нису нешто што би наставник требало да очекује. Према овом мишљењу, видео надзор је могућ, али мора да постоји одговарајући правни основ, како би обим надзора био ограничен уз постојање гаранција против злоупотреба.

27 Према мишљењима судија *Spano, Bianku i Kjolbro*, видео надзор амфитеатра у којем су подносиоци представке предавали као професори није покренуто питање у вези са приватним животом професора. Они сматрају да је кључно је видео надзор био заступљен у амфитеатру, да су подносиоци представке били обавештени о видео надзору, да се надгледала професионална делатност професора, да је надзор био удаљен, да није било аудио записа, да су слике нејасне и да се лица не могу лако препознати, да су снимци били доступни само декану и да су брисани након 30 дана и да подаци нису били накондано коришћени.

заштиту поменутих права, домаће власти треба да осигурају да увођење мера надзора које утичу на право на поштовање приватног живота или преписке запослених од стране послодавца буде на начин који је пропорционалан и праћен одговарајућим и довољним заштитним мерама против злостављања.²⁸

Од случаја *Köpke* преко пресуде *Bărbulescu* Суд је развио основне принципе у овој области. Ови критеријуми се морају применити узимајући у обзир специфичности радних односа и развој нових технологија, које могу омогућити предузимање мера које све више задиру у приватни живот запослених.²⁹ У том контексту, како би се осигурала пропорционалност између мере видео надзора на радном месту и права на приватност, домаћи судови би требало да узму у обзир следеће околности када мере различите конкурентске интересе:

1. Да ли је запослени обавештен о могућности усвајања видео надзорне мере од стране послодавца и о примени тих мера? Иако се у пракси запослени могу обавештавати на различите начине, у зависности од фактичких околности сваког случаја, обавештење о природи мониторинга би требало да буде јасно и мора се дати пре примене.
2. Степен надзора од стране послодавца и степен задирања у приватност запосленог. С тим у вези, треба узети у обзир ниво приватности у подручју које се надгледа, заједно са било каквим ограничењима у времену и простору, као и број људи који имају приступ резултатима.
3. Да ли је послодавац дао легитимне разлоге да оправда надзор и његов обим? Што је надзор већи, то образложење мора да буде уверљивије.
4. Да ли би било могуће успоставити систем надзора на основу мање интрузивних метода и мера? С тим у вези, требало би да се процени у светлу посебних околности сваког случаја да ли је циљ којем је тежио послодавац могао бити постигнут мањим степеном мешања у приватност запосленог.
5. Последице надгледања за запосленог који му је подвргнут. Треба посебно узети у обзир сврху у коју се послодавац користи резултатима надзора и јесу ли такви резултати коришћени за постизање наведеног циља мере.
6. Да ли су запосленом пружене одговарајуће заштитне мере, посебно тамо где су радње мадзора послодавца такве да више задиру у права

28 *Köpke v. Germany* n above 21; *Bărbulescu v. Romania* n 23 [120].

29 *López Ribalda and Others* n 17 [116].

запослених? Такве заштитне мере могу, између осталог, имати облик пружања информација дотичним запосленим или представницима особља како о увођењу и обиму надзора, обавештавања о таквој мери независног тела или могућности подношења жалбе.³⁰

Следећи наведена начела, национални судови треба да закључе да ли је видео надзор над запосленима у складу с Конвенцијом или не. Тачније, позитивне обавезе које су наметнуте државама чланом 8. Конвенције налагале су националним органима да успоставе правичну равнотежу између два супротстављена интереса, наиме, с једне стране, право подносилаца представке на поштовање приватног живота и, на друге, могућности да послодавац обезбеди заштиту своје имовине и несметан рад своје компаније, посебно вршећи дисциплинска овлашћења.³¹

Дакле, у пресуди *López Ribalda and Others v. Spain* национални судови су прво утврдили да је постављање видео надзора имало легитиман циљ, који се пре свега огледао у сумњи менаџера супермаркета да је извршена крађа на основу значајних губитака beleжених неколико месеци. Они су такође узели у обзир легитимни интерес послодавца да предузима мере ради откривања и кажњавања одговорних за губитке, у циљу обезбеђења заштите његове имовине и несметаног функционисања компаније. Домаћи судови су тада испитали степен надгледања и степен задирања у приватност подносилаца представке, утврдивши да је мера ограничена у погледу подручја и особља које се надгледа - пошто су камере покривале само место наплате, што је вероватно било подручје где су се догодили губици - и да њено трајање није премашило оно што је било потребно да се потврде сумње у крађу. Надаље, што се тиче продужавања трајања мере, видео надзор је трајао десет дана и престао је чим су идентификовани одговорни. Дужина надгледања се сама по себи не чини претераном.³² Послодавац није користио видео надзор нити снимке у било које сврхе осим да пронађе одговорне за забележене губитке и да предузме дисциплинске мере према њима. Тада је Суд установио да је сам степен тих губитака сугерисао да је крађа извршена од стране више лица, а одавање информација било ком члану особља могло би бити у супротности са

30 *López Ribalda and Others* n 17 [116]; *Bărbulescu v. Romania* n 23 [121].

31 *López Ribalda and Others* n 17 [118].

32 У *Köpke*, временски период од 14 дана је био пропорционалан.

сврхом видео надзора која је била да се открију запослени који су извршили крађу и да се добије доказ који се може користити у дисциплинском поступку.³³

Информације о видео надзору су од великог значаја. У овом случају, подносиоци представке су обавештени о постављању видео надзора. Није било спорно да су две врсте камера биле постављене у супермаркету у којем су радили: с једне стране, видљиве камере усмерене ка улазима и излазима продавнице, о чему је послодавац обавестио особље; а са друге, скривене камере усмерене ка одјавним местима, о којима нису обавештени ни апликанти ни остали запослени. Суд је нагласио да изгледа да шпански закон и релевантни међународни и европски стандарди не захтевају претходну сагласност појединаца који су стављени под видео надзор или, уопштеније, оних чији се лични подаци прикупљају, већ је у њима утврђено да је, у принципу, неопходно да се ти појединци обавесте, јасно и пре постављања, о постојању и условима таквог прикупљања података, чак и на уопштен начин. Давање информација појединцу који се надгледа и његов обим представљају само један од критеријума који се мора узети у обзир за процену пропорционалности мере.³⁴ Стога је у тим околностима, узимајући у обзир тежину разлога који оправдавају видео надзор, Суд закључио да националне власти нису пропустиле да испуне своје позитивне обавезе прописане чланом 8. Конвенције, као што је прекорачење поља слободне процене. Према томе, није дошло до повреде овог члана.

Да ли је видео надзор запосленог законито прибављен доказ?

Научници широм света дуго имају нормативне и емпиријске аргументе који се односе на прихватљивост непрописно добијених доказа.³⁵ У Сједињеним Америчким Државама савремено правило да незаконито и противуставно прикупљени докази треба да буду искључени из кривичних

33 *López Ribalda and Others* n 17 [121]-[130].

34 *López Ribalda and Others* n 17 [131].

35 A. Ashworth, 'The Exclusion of Evidence Obtained by Violating a Fundamental Right: Pragmatism Before Principle in the Strasbourg Jurisprudence' in P. Roberts and J. Hunter (eds.), *Criminal Evidence and Human Rights: Reimagining Common Law Procedural Traditions* (Oxford and Portland: Hart Publishing Ltd., 2012) 145.

поступака има своје корене у судској пракси Врховног суда³⁶, док на европском тлу, у бројним јурисдикцијама, питање незаконито прибављених доказа има значајно место укоренено у законе и уставе. *Ölçer* сматра да, иако се многи национални модели за изузимање доказа могу јасно квалификовати као трансплантације из америчког закона, то се не може рећи за модел Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода.³⁷ Обично судија који води кривични поступак има могућност да издвоји доказе прибављене на незаконит начин, док су правни системи усвојили различита образложења за изузимање, као резултат варијација у опсегу моћи изузимања.³⁸

Као што је опште познато, члан 6. Конвенције гарантује право на правично суђење, што је препознатљива карактеристика сваког значајног међународног нормативног инструмента који је задужен за заштиту људских права.³⁹ Очигледно је да је један од делова кривичног поступка у којем је Суд постао прилично активан део о правилима о прихватању и/или изузимању незаконито прибављених доказа.⁴⁰ Међутим, у бројним пресудама Суд је поновио да овај члан не дефинише правила о прихватљивости доказа као таквог, што је пре свега питање регулације у националном законодавству.⁴¹ Сходно томе, Суд је у пресуди *Bochan v. Ukraine (no. 2)* нагласио да питања, као што су тежина коју су национални судови придавали одређеним доказима или налазима или проценама које су предмет разматрања пред њима, нису на њему да преиспитају и Суд не би требало да делује као суд четврте инстанце те стога неће доводити у питање усклађеност пресуда националних судова са чланом 6. ставом 1. Конвенције, осим ако се њихове пресуде могу сматрати

36 На пример, *Thaman* истиче да је идеја да се докази добијени као резултат полицијског кршења Устава не употребе у кривичном поступку коначно успостављена широм земље у периоду *Warren*-овог суда. S. Thaman, 'Fruits of the Poisonous Tree' in *Comparative Law* (2010) 16 *Southwestern Journal of International Law* 334; S. Thaman, 'Balancing Truth Against Human Rights: A Theory of Modern Exclusionary Rules' in S. Thaman (ed.), *Exclusionary Rules in Comparative Law* (Dordrecht: Springer, 2013) 407.

37 F. P. Ölçer, 'Illegally Obtained Evidence in European Treaty of Human Rights (ETHR) Law' (2008) 40 *Annales de la Faculte de Droit D'Istanbul* 83.

38 H. L. Ho, 'The Fair Trial Rationale for Excluding Wrongfully Obtained Evidence' (2019) in S. Gless and T. Richter (eds.), *Do Exclusionary Rules Ensure a Fair Trial? A Comparative Perspective on Evidentiary Rules* (Cham: Springer Open, 2019) 97.

39 S. Summers, *Fair Trials: The European Criminal Procedural Tradition and the European Court of Human Rights* (Oxford and Portland: Hart Publishing, 2007) 97.

40 F. P. Ölçer, (2013). 'The European Court of Human Rights: The Fair Trial Analysis Under Article 6 of the European Convention of Human Rights' in S. Thaman (ed.), *Exclusionary Rules in Comparative Law* (Dordrecht: Springer, 2013) 372.

41 На пример, погледати *Schenk v. Switzerland* at [45] and *García Ruiz v. Spain* [28].

произвољним или очигледно неразумним.⁴² Другим речима, можемо видети да прихватљивост доказа првенствено уређују правила домаћег закона, па је из одлука Суда често тешко закључити да ли употреба незаконито стечених доказа представља повреду Конвенције.⁴³

Међутим, није улога Суда да утврди да ли одређене врсте доказа могу бити прихватљиве. Суд мора одговорити на питање да ли је поступак у целини, укључујући начин на који је доказ прибављен, био правичан и то укључује испитивање дотичне незаконитости и да, у случају постојања повреде другог права загарантованог Конвенцијом, утврди природу пронађене повреде. Или, као што је *Ho* истакао, у стразбуршкој судској пракси, питање отворено незаконито прибављеног доказа није да ли би домаћи суд требало да га изузме као таквог, већ, с обзиром на све релевантне факторе, да ли је употреба или признање таквог доказа у домаћем поступку учинила тај поступак неправичним у целини и према томе, супротним члану 6. Конвенције.⁴⁴ Сматрамо да домаћи суд увек мора темељно проценити да ли ће начин на који су прикупљени одређени докази учинити неправичним његово кориштење на суђењу на ком се употребљава. Након пресуде *Khan v. the United Kingdom*, сматра се да све док оптужени има могућност оспоравања веродостојности доказа и све док суд има дискреционо право да искључи незаконите доказе, члан 6. није повређен.⁴⁵ Ово је веома спорно разумевање правичног суђења.⁴⁶

Овај став је већ утемељен у пресудама *P.G. and J.H. v. the United Kingdom* и *Gäfgen v. Germany*.⁴⁷ Иако није спорно да употреба доказа обезбеђених као резултат мере за коју је утврђено да представља повреду члана 3. увек отвара озбиљна питања у погледу правичности поступка, важно је одговорити на

42 *Bochan v. Ukraine* [2015] ECHR 22251/08 [61].

43 L. Puyenbroeck and G. Vermeulen, 'Towards Minimum Procedural Guarantees for the Defence in Criminal Proceedings in the EU' (2011) 60 *The International and Comparative Law Quarterly* 1019.

44 n 38, 287.

45 n 36, 156.

46 Овде се можемо сложити са судијом *Loucaides*, који је у свом издвојеном мишељу тврдио да такво образложење пркоси структури Конвенције: "Ја не могу да прихватим да суђење може да буде правично, како то захтева члан 6., ако је нечија кривица успостављена путем доказа прибављених кршењем људских права загарантованих Конвенцијом". Судија *Tulkens* је потврдио овај став у издвојеном мишељу у *P.G. and J.H. v. the United Kingdom*, где је рекао: "Не мислим да се суђење може описати као правично када су докази добијени кориштењем било ког од основних права гарантованих Конвенцијом. Као што је Суд већ имао прилику да нагласи, Конвенција се мора тумачити као кохерентна целина...".

47 *P.G. and J.H. v. the United Kingdom* [2001] ECHR 44787/98 [76]; *Gäfgen v. Germany* [2010] ECHR 22978/05 [163].

питање да ли је употреба доказа прибављеног на начин супротан члану 8. Конвенције или домаћем закону учинила поступак у целини неправичан, тј. супротан члану 6, што се мора утврдити узимањем у обзир свих околности случаја, укључујући поштовање одбрамбених права апликанта и квалитет и важност поменутих. Посебно се мора испитати да ли је подносиоцу представке дата могућност да оспори аутентичност доказа и да се успротиви његовом коришћењу. У овом је тренутку важно нагласити да члан 6(1), у вези са чланом 3., захтева од свих држава чланица да усвоје категорично правило да су докази добијени мучењем недопустиви и да се не могу користити као доказ у кривичном поступку, али Суд није усвојио слично категоричко правило издвајања за друге врсте незаконито прибављених доказа, као што су докази добијени на начин који је у супротности са правом на приватност прописан чланом 8. Конвенције. Што је заиста важно, Суд је усвојио став да употреба незаконито прибављених доказа, посебно доказа прибављених супротно члану 8. Конвенције, који гарантује право на поштовање приватног живота, не мора нужно водити неправичности поступка.⁴⁸

Квалитет доказа мора се узети у обзир, као и питање да ли околности у којима су изведени доводе у питање његову поузданост или тачност. Чињеница која је важна за ово разматрање је да су принципи прихватљивости доказа развијени у кривично-правном контексту, иако их је Суд применио у случају који се односи на правичност парничног поступка.⁴⁹ Суд примећује да, иако гаранције правичног суђења нису нужно исте у кривичним и грађанским поступцима, државе које имају већу слободу када се баве грађанским предметима, могу да се инспиришу приликом испитивања правичности парничног поступка из принципа развијених у кривичном делу члана 6. Конвенције.⁵⁰ Тако, у случају *López Ribalda and Others v. Spain* Суд је заузео став да су предметна начела применљива на испитивање правичности кривичног поступка.

У суштини, Суд је морао испитати да ли употреба слика добијених путем спорног видео надзора нарушава правичност поступка у целини. На првом месту, подносиоци представке су имали приступ снимцима добијених спорним видео надзором и могли су оспорити њихову аутентичност и

48 E. N. Rights, *Opinion on the status of illegally obtained evidence in criminal procedures in the Member States of the European Union* (EU Network of Independent Experts on Fundamental Rights, 2003), 6.

49 Погледај *Vukota-Bojić v. Switzerland* [92]-[100].

50 *Carmel Saliba v. Malta* [2016] ECHR 24221/13 [67].

супротставити се њиховој употреби у виду доказа, али они ни у једном тренутку нису оспорили аутентичност или тачност снимака прибављених видео надзором. Њихова главна притужба темељила се на недостатку претходних информација о постављању камера. Затим, слике добијене видео надзором нису биле једини доказ у поступку. Према томе, Суд је заузео став да употреба слика добијених видео надзором у виду доказа не доводи у питање правичност поступка у овом случају.⁵¹ Или, другим речима, ово није незаконито прибављен доказ.

Можемо закључити са одређене тачке гледишта, да прихватљивост доказа прибављеног видео надзором зависи од постојања повреде члана 8. Конвенције. У овом случају, постојала је веома мала шанса да ће апликанти успети у свом захтеву. У тренутку када Суд утврди да видео надзор није повредио право на приватност, он не може бити незаконит доказ. То је тачније када говоримо о правичности поступка у целини. Међутим, Суд мора успоставити чвршћу везу између ова два члана, попут оне између члана 3. и члана 6. Конвенције.

Закључак

Систем видео надзора генерално се сматра моћним оруђем за борбу против криминалитета и заштиту имовине од крађе. Ова врста надзора предстала у одређеној мери повреду људских права, али мора постојати пропорционалност између губитка приватности и претњи због којих је инсталиран систем, тј. равнотежа између права на приватни живот и права на власништво. Није спорно да је видео надзор запослених веома осетљива ствар. У том смислу, слажемо се са судијама *De Gaetanom*, *Iudkivskom* и *Grozev*-ом, које верују да је требало узети у обзир чињеницу које алтернативне мере би послодавац могао да искористи за остваривање свог легитимног циља - мере које би истовремено имале и мање инвазиван утицај на право запослених на поштовање приватног живота. Сходно томе, постоји опасност од подстицања појединаца да узму правду у своје руке.

Када говоримо о недозвољеним доказима, важно је запамтити *As-hworth*-ове речи: „... превладавајуће схватање Суда је да су повреда члана 8. и захтеви члана 6. две потпуно одвојене ствари. Одговарајући начин

51 López Ribalda and Others [158].

да се отклони повреда члана 8. је стављање на располагање правног лека особи чија су права повређена, који би могао да се огледа у одштети или можда ублажавању казне. Али кривични поступак је нешто одвојено, са сопственим критеријумима правичности, а питање извора доказа тужилаштва неће угрозити правичност суђења само зато што су повређена друга материјална људска права.”⁵² Међутим, сматрамо да Суд у будућим одлукама мора успоставити исте критеријуме за однос између члана 8. и члана 6., као што је већ успоставио између члана 3. и члана 6. Ова пресуда представља корак напред у том смеру. Овде није било проблематично доћи до закључка у погледу члана 6., јер свакако није дошло до повреде члана 8. Конвенције. Но, отворено је питање шта би се десило да је утврђена повреда права на приватност. Према тренутном ставу Суда, то не значи да би дошло и до нарушавања правичности поступка. Ова, пак, пресуда, ипак може да успостави такву корелацију, те да повреда било ког основног права из Конвенције, вуче за собом и повреду члана 6. Конвенције.

Ипак, морамо узети у обзир интересе послодавца за заштиту имовине. Равнотежу између заштите власништва и права на приватност није лако постићи. У конкретном случају, сматрамо да је Суд заузео исправан став.

52 n 36, 157.

Есад Вељовић

судија Апелационог суда у Крагујевцу у пензији

НЕУСКЛАЂЕНОСТ ИЗРАЗА КОЈИ СЕ КОРИСТЕ У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ СА ИЗРАЗИМА ИЗ ВАЖЕЋЕГ ЗАКОНИКА О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ И КРИВИЧНОГ ЗАКОНИКА

Одредбом члана 122. став 1. Судског пословника („Службени гласник РС“, број 110/2009...78/2018) прописано је да у свом раду суд користи изразе из закона и избегава стране речи и речи које нису опште усвојене у раду суда, а језички израз одлука и других писмена мора бити јасан и разумљив.

Међутим, уочено је да судови, а и други органи у току кривичног поступка користе изразе који нису у складу са текстом важећег Законика о кривичном поступку („Службени гласник РС“, број 72/2011...45/2013) и Кривичног законика („Службени гласник РС“, број 85/2005...), а не ретко се и даље користе изрази који су били предвиђени ранијим кривичним законодавством, а који су замењени новим законцима.

Спајање кривичног поступка

Одредбом члана 30. став 4. Законика о кривичном поступку (ЗКП) прописано је да о спајању кривичног поступка одлучује суд који је надлежан за спровођење јединственог поступка, из које одредбе произилази да се у овом закону користи институт спајање кривичног поступка, а не здруживање кривичних предмета ради вођења јединственог поступка, како се то погрешно означава у појединим кривичним предметима, јер се спис предмета здружује другом спису предмета ради увида у исти у току доказног поступка, а не ради вођења јединственог поступка.

Довођење као мера за обезбеђење присуства окривљеног и за несметано вођење кривичног поступка

Одредбом члана 188. тачка 2. ЗКП прописано је да је довођење мера која се може предузети према окривљеном за обезбеђење његовог присуства и за несметано вођење кривичног поступка, а одредбом члана 195. став 1. тачка 1) ЗКП прописано је да јавни тужилац или суд може издати наредбу да се

окривљени доведе ако уредно позвани окривљени не дође, а свој изостанак не оправда. Према одредби члана 380. став 1. ЗКП ако је оптужени уредно позван, а не дође на главни претрес нити свој изостанак оправда, веће ће наредити да се доведе, а ако се довођење не би могло одмах извршити, веће ће одлучити да се главни претрес не одржи и наредити да се оптужени доведе на идући главни претрес.

Из наведених законских одредаба произилази да се окривљени доводи, а не приводи или принудно доводи на главни претрес како се то често погрешно наводи у појединим кривичним предметима.

Одређивање притвора

Одредбом члана 211. став 1. ЗКП прописано је да се притвор може одредити против лица за које постоји основана сумња да је учинило кривично дело.

Међутим, у бројним кривичним предметима погрешно се наводи да се притвор одређује према лицу, уместо против лица за које постоји основана сумња да је учинило кривично дело.

Саслушање окривљеног и испитивање сведока, вештака и стручног саветника

Тачком 2. Главе VII ЗКП прописане су, између осталог, доказне радње а) саслушање окривљеног и б) испитивање сведока, што значи да се окривљени саслушава, а сведок испитује.

Одредбом члана 126. став 1. ЗКП прописано је да стручни саветник, између осталог, има право да буде испитан о предмету вештачења.

Одредбом члана 401. став 1. ЗКП прописано је да пре почетка испитивања сведока, вештака или стручног саветника, председник већа ће га упозорити: 1) да лажно сведочење, односно давање лажног налаза и мишљења или исказа, представља кривично дело; 2) да је положио заклетву пре главног претреса; 3) на дужност сведока да током испитивања говори истину и да не сме ништа да прећути, односно дужност вештака да тачно и потпуно изнесе свој налаз и мишљење. Одредбом члана 402. став 1. ЗКП прописано је да се на главном претресу сведок или стручни саветник испитује уз примену члана 98. овог законика, а вештак излаже усмено свој налаз и мишљење, али

му веће може дозволити да прочита писани налаз и мишљење који ће потом приложити записнику, а према ставу 7. овог члана приликом испитивања сведока, вештака или стручног саветника сходно се примењују одредбе члана 397. ст. 4. и 5. и члана 398. ст. 3 до 5. овог законика.

Према томе, у кривичном поступку само се окривљени саслушава, а сведок, вештак и стручни саветник се испитује, а не саслушава, који израз се често погрешно користи у кривичном поступку у односу на сведока, вештака и стручног саветника.

Такође, из наведене законске одредбе произилази да вештак излаже свој налаз и мишљење, а не брани исти, како се то често наводи у пресудама.

Трошкови поступка

а) Паушални износ

Одредбом члана 261. став 2. тачка 9) ЗКП прописано је да трошкови кривичног поступка обухватају, између осталог, и паушални износ, за трошкове који нису обухваћени тач. 1) до 8) овог става. Према одредби члана 264. став 3. ЗКП у пресуди којом је више окривљених оглашено кривим, суд ће одредити колики ће део трошкова сносити свако до њих, а ако то није могуће, одредиће да сви окривљени солидарно носе трошкове, а плаћање паушалног износа одредиће се за сваког окривљеног посебно. Одредбом члана 268. ЗКП прописано је да се накнада трошкова поступка и висина паушалног износа ближе одређује актом министра надлежног за послове правосуђа.

Међутим, законски израз паушални износ се веома ретко користи у одлукама, пошто се у бројним судским одлукама израз паушални износ погрешно замењује са изразима паушал или паушални трошкови.

б) Накнада трошкова

Одредбом члана 264. став 1. ЗКП прописано је да кад суд окривљеног огласи кривим, изрећи ће у пресуди да је дужан да накнади трошкове кривичног поступка, а не надокнади, како се то погрешно наводи у одређеним одлукама.

Имовинскоправни захтев

Одредбом члана 258. став 1. ЗКП прописано је да о имовинскоправном захтеву одлучује суд, одредбом става 3. овог члана прописано је да кад суд

донесе пресуду којом се окривљени ослобађа од оптужбе или према којем се оптужба одбија или кад решењем обустави кривични поступак, упутиће овлашћено лице да имовинскоправни захтев може остваривати у парничном поступку, а према ставу 4. овог члана у пресуди којом окривљеног оглашава кривим или решењу о изрицању мере безбедности обавезног психијатријског лечења, суд ће овлашћеном лицу досудити имовинскоправни захтев у целини или делимично, а за вишак упутити на парничних поступак.

Из наведених законских одредаба произилази да се израз имовинскоправни пише заједно, а не одвојено (имовинско-правни или имовинско правни), како се то погрешно наводи у појединим одлукама.

Такође, из наведених законских одредаба произилази да се овлашћено лице упућује да имовинскоправни захтев може остваривати у парничном поступку, међутим, оштећени, односно овлашћено лице се често погрешно упућује да имовинскоправни захтев остварује у парници или грађанском поступку, што је супротно наведеним законским одредбама.

Према наведеним законским одредбама суд овлашћеном лицу досуђује имовинскоправни захтев или га упућује да имовинскоправни захтев може да остварује у парничном поступку у целини, а не у целости како се то често погрешно наводи у одређеним одлукама, посебно што се и у другим деловима овог законика користи реч целина, а не целост.

Одредбом члана 253. став 1. ЗКП прописано је да имовинскоправни захтев у поступку може поднети лице које је овлашћено да такав захтев остварује у парничном поступку, а према одредби члана 254. став 1. ЗКП прописано је да се имовинскоправни захтев подноси органу поступка.

Према томе, имовинскоправни захтев се подноси, а не истиче, како се то погрешно наводи у појединим одлукама.

Измена оптужбе

Одредбом члана 409. став 1. ЗКП прописано је да тужилац може у току главног претреса, ако оцени да изведени докази указују да је чињенично стање другачије од изнетог у оптужници, изменити оптужницу или предложити да се главни претрес прекине ради припремања нове оптужнице.

Према томе, наведеном одредбом је прописано да јавни тужилац врши измену оптужбе, а не прецизирање оптужбе, како се то често погрешно наводи од стране свих учесника у поступку.

Поновно отварање главног претреса

Одредбом члана 415. став 3. ЗКП прописано је да ако у току већања и гласања веће одлучи да се главни претрес поново отвори и доказни поступак настави ради извођења још неких доказа, поступиће у складу са одредбом члана 414. овог законика која прописује да после завршних речи веће може одлучити да се доказни поступак настави ради извођења још неких доказа.

Према томе, у конкретном случају главни претрес се отвара, а не преотвара, како се то погрешно означава од стране појединих судова.

Садржај писмено израђене пресуде

Одредбом члана 122. став 3. Судског пословника прописано је да се у изреци и образложењу одлуке странке увек означавају њиховим пуним личним именом.

Према одредби члана 428. став 2. ЗКП увод пресуде, између осталог, садржи име и презиме председника, чланова већа и записничара, име и презиме оптуженог, име и презиме тужиоца, браниоца, законског заступника и пуномоћника који су били присутни на главном претресу, из које одредбе произилази да се прво пише име, а затим презиме наведених учесника кривичног поступка.

Међутим, из бројних судских одлука произилази да се у истој судској одлуци за неке учеснике прво пише име, а за друге учеснике прво презиме или само презиме, што је погрешно.

Жалба против првостепене пресуде

Одредбом члана 432. став 1. ЗКП прописано је да против пресуде донесене у првом степену овлашћена лица могу изјавити жалбу у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде.

Из наведене законске одредбе произилази да се жалба изјављује против пресуде, а не на пресуду, и у року од 15 дана од дана достављања преписа

пресуде, а не од дана пријема писменог отправка пресуде, како се то погрешно наводи у појединим одлукама.

Одлучивање о жалби

Одредбом члана 455. став 1. ЗКП прописано је да другостепени суд може у седници већа или на основу одржаног претреса: 1) одбацити жалбу као неблаговремену, недозвољену или неуредну; 2) одбити жалбу као неосновану и потврдити првостепену пресуду; 3) усвојити жалбу и укинути првостепену пресуду и упутити предмет првостепеном суду на поновно суђење, или усвојити жалбу и преиначити првостепену пресуду, а према одредби члана 467. став 2. ЗКП о жалби против решења првостепеног суда одлучује другостепени суд у седници већа.

Према томе, другостепени суд одлучује о жалби, а не по жалби, и у седници већа, а не на седници већа, како се то често погрешно означава у судским одлукама.

Одредбама члана 455. став 1. тачка 3. и члана 458. став 1. ЗКП, између осталог, прописано је да другостепени суд може усвојити жалбу и укинути првостепену пресуду и предмет упутити, односно вратити првостепеном суду на поновно суђење.

Чланом 467. став 4. ЗКП прописано је да решавајући о жалби, суд може, између осталог, уважити жалбу и решење укинути и предмет упутити на поновно одлучивање.

Према томе, када другостепени суд одлучујући о жалби укине првостепену пресуду предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење, а када укине решење, тада предмет упућује првостепеном суду на поновно одлучивање.

Међутим, странке у кривичном поступку често замењују ове изразе, па жалбом предлажу да се првостепена пресуда укине и предмет врати на поновно одлучивање или поступак, а не на суђење, а које предлоге судови усвајају, што је погрешно.

Кривична одговорност и кривица

Одредбом члана 11. став 1. Основног кривичног закона („Службени лист СФРЈ“, број 44/76..., „Службени лист СРЈ“, број 35/92 и „Службени гласник РС“, број 39/03) , који је престао да важи 01.06.2006. године као

даном ступања на снагу Кривичног законика („Службени гласник РС“, број 85/05) била је прописана кривична одговорност учинилаца кривичних дела, а одредбом члана 22. наведеног Кривичног законика прописана је кривица учинилаца кривичних дела, тако да је овим закоником појам кривичне одговорности, који је постојао у ранијем кривичном законодавству, замењен појмом кривице.

Међутим, у бројним оптужењима, пресудама и жалбама ови појмови нису замењени, већ се и даље употребљава појам кривична одговорност учинилаца кривичних дела, што је погрешно.

ЗАКЉУЧЦИ

СА ЗАЈЕДНИЧКОГ РАДНОГ САСТАНКА КРИВИЧНИХ ОДЕЉЕЊА ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА И АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОДРЖАНОГ У ЦИЉУ УЈЕДНАЧАВАЊА СУДСКЕ ПРАКСЕ (НОВИ САД, 05.04.2019. ГОДИНЕ)

I

Од стране представника Врховног касационог суда на раније постављена спорна правна питања дати су следећи одговори:

1. Питање: У процесној ситуацији када је решење Вишег суда након одржане седнице већа малолетнику изречена васпитна мера појачана надзор од стране органа старатељства која је постала правноснажна и извршна па у поступку извршења Центар за социјални рад у складу са чл. 85 ст. 1 ЗМ предложи измену изречене мере у васпитну меру упућивање у Васпитну установу, да ли веће чл. 85 ст. 4 ЗМ може у седници већа меру појачаног надзора од стране Органа старатељства заменити мером упућивање у васпитну установу која представља меру заводског карактера обзиром да одредба чл. 73 ст. 2 ЗМ прописује да се заводске мере могу изрећи само по одржаном главном претресу а остале васпитне мере могу и у седници већа?

Одговор: У процесној ситуацији када је решењем Вишег суда након одржане седнице већа малолетнику изречена васпитна мера појачан надзор од стране Органа старатељства која је постала правноснажна и извршна па у поступку извршења Центар за социјални рад у складу са одредбом чл. 85 ст. 1 Закона о малолетним учиниоцима кривичног дела и кривичноправној заштити малолетних лица предложи измену изречене васпитне мере у васпитну меру упућивање у Васпитну установу, веће из чл. 85 ст. 4. ЗМ може меру упућивање у Васпитну установу која представља заводског карактера изрећи само по одржаном главном претресу у складу са одредбом чл. 73 ст. 2 ЗМ.

2. Питање: Да ли се радњама из ст. 1 чл. 194 Кривичног законика, у случају када пунолетно лице те радње предузима према малолетном лицу са

ПРАВНИ СТАВОВИ, ЗАКЉУЧЦИ И ОДГОВОРИ НА СПОРНА ПРАВНА ПИТАЊА

којим живи у ванбрачној заједници, чини кривично дело насиља у породици из чл. 194 ст. 3 у вези ст. 1 КЗ, или пак оштећено лице ужива кривично правну заштиту по основу другог кривичног дела (нпр. лака телесна повреда, тешка телесна повреда и др)?

Одговор: Радњама кривичног дела из ст. 1 члана 194 Кривичног законика које је пунолетно лице предузело према малолетном лицу са којим живи у ванбрачној заједници, чини кривично дело насиље у породици из чл. 194 ст. 3 у вези ст. 1 КЗ.

3. Питање: Када јавни тужилац поднесе захтев за привремено одузимање имовине од трећег лица на које је имовина проистекла из кривичног дела пренета теретним правним послом, да ли је јавни тужилац дужан да докаже да је пренос имовине заиста извршен у циљу осујећења одузимања као што је то изричито наведено када се ради о трајном одузимању имовине у чл. 38. ст. 3 и у чл. 43 ст. 3 Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела?

Одговор: Када јавни тужилац поднесе захтев за привремено одузимање имовине од трећег лица а која имовина је проистекла из кривичног дела пренета теретним послом, дужан је да докаже постојање вероватноће да је пренос имовине извршен у циљу осујећења одузимања.

II

Врховни касациони суд је размотрио усаглашени став апелационих судова у вези с питањем код кривичног дела пореска утаја из чл. 225 КЗ, раније чл. 229 ст. 1 КЗ, када је у питању порез на додату вредност (ПДВ), да ли радњу кривичног дела треба ценити у оквиру временског периода од једне календарске односно фискалне године, или према обрачунском периоду за који је порески обвезник био дужан да обрачуна, пријави односно плати ПДВ. Конкретно, ако је пореском обвезнику одређено да пореске пријаве за ПДВ подноси месечно, односно тромесечно, да ли ово кривично дело постоји уколико износ ПДВ који порески обвезник није пријавио прелази 500.000,00 динара у том (месечном, односно тромесечном) обрачунатом периоду, или кривично дело постоји када висина ПДВ коју порески обвезник није обрачунао прелази износ од 500.000,00 динара у току целе календарске (фискалне) године, иако у обрачунском периоду не прелази 500.000,00 динара?

Врховни касациони суд је прихватио усаглашен став апелационих судова са претходне заједничке седнице одржане у Крагујевцу а то је: **Радњу предметног кривичног дела треба ценити према обрачунском периоду за који је порески обвезник био дужан да обрачуна, пријави и плати ПДВ. Сходно томе, ако висина утајеног пореза на додату вредност за одређени обрачунски период (месечни или тромесечни) не прелази износ од 500.000,00 динара, неће постојати предметно кривично дело.**

Врховни касациони суд је размотрио усаглашени став апелационих судова у вези са питањем да ли је другостепени суд када одлучује о жалби изјављеној против нове првостепене пресуде којом је у смислу чл. 443 ст. 2 и 3 ЗКП потврђена или преиначена ранија пресуда али мимо услова из ове одредбе, без узимања у обзир у жалби на првобитну пресуду изнетих чињеница и предложених нових доказа, већ су једино отклоњени уочени недостаци те пресуде (повреде кривичног закона и битне повреде одредаба кривичног поступка), овлашћен да на ову очигледну процесну повреду, по правилу на штету окривљеног, реагује и по службеној дужности а да се при томе у жалби на нову првостепену пресуду изричито не указује на наведену незакониту примену ове одредбе од стране првостепеног суда?

Врховни касациони суд је прихватио усаглашен став апелационих судова са претходне заједничке седнице одржане у Крагујевцу а то је: **Када другостепени суд одлучује о жалби изјављеној против нове првостепене пресуде којом је у смислу чл. 443 ст. 2 и 3 ЗКП потврђена или преиначена ранија пресуда али мимо услова из ове одредбе – без узимања у обзир у жалби на првобитну пресуду изнетих чињеница и предложених нових доказа, већ су једино отклоњени уочени недостаци те пресуде (повреде кривичног закона и битне повреде одредаба кривичног поступка), није овлашћен да на ову процесну повреду реагује по службеној дужности ако се у жалби на нову првостепену пресуду изричито не указује на наведену незакониту примену ове одредбе од стране првостепеног суда.**

Врховни касациони суд је размотрио усаглашени став апелационих судова у вези са питањем какав је састав надлежног већа другостепеног суда које одлучује о жалби против решења о привременом одузимању имовине проистекле из кривичног дела у смислу чл. 29 ст. 4 и чл. 30 Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела (да ли је судија известилац и председник већа)?

**ПРАВНИ СТАВОВИ, ЗАКЉУЧЦИ
И ОДГОВОРИ НА СПОРНА ПРАВНА ПИТАЊА**

Врховни касациони суд је прихватио усаглашен став апелационих судова са претходне заједничке седнице одржане у Крагујевцу а то је: **На рочишту које се одржава у смислу одредби чл. 30 Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела поступа веће другостепеног суда о коме је судија известилац истовремено и председник већа.**

*Приредила: Оливера Бојовић
Председник
Кривичног одељења*

ЗАКЉУЧЦИ
СА ЗАЈЕДНИЧКОГ РАДНОГ САСТАНКА КРИВИЧНИХ
ОДЕЉЕЊА ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА
И АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ОДРЖАНОГ У ЦИЉУ УЈЕДНАВАЊА СУДСКЕ ПРАКСЕ
(БЕОГРАД, 05.07.2019. ГОДИНЕ)

I

Одговори Врховног касационог суда на питања у вези којих кривична одељења Апелационих судова нису постигла сагласност на претходно одржаном заједничком радном састанку:

1. Питање: Да ли адвокат има право на награду за обављен поверљив разговор са осумњиченим пре саслушања осумњиченог пред МУП-ом Републике Србије:

Одговор: Бранилац окривљеног има право на награду за обављени поверљив разговор са осумњиченим пре саслушања осумњиченог пред радницима МУП-а Србије, само у ситуацији уколико се ради о саслушању ухапшеног у смислу члана 69. став 1. тачка 2. ЗКП.

2. Питање: Коју одлуку треба да донесе Виши суд када се по правноснажности решења којим се Основни суд огласио стварно ненадлежним, Виши јавни тужилац изјасни поднеском да не прихвата оптужницу ОЈТ и то у два случаја: када оптужница није потврђена од стране Основног суда пре доношења решења о стварној надлежности и када је оптужница потврђена пре него што се Основни суд огласио стварно ненадлежним?

Одговор: Уколико се у датој процесној ситуацији Виши јавни тужилац изјасни да не прихвата оптужницу Основног јавног тужиоца, онда у тој фази поступка нема овлашћеног тужиоца, те уколико оптужница није потврђена онда ће кривично веће надлежно да одлучује донети решење којим ће одбацити оптужницу у смислу члана 339. став 2. ЗКП, а уколико је оптужница претходно потврђена веће ће исту одлуку донети у смислу члана 416. став 1. тачка 2. ЗКП.

ПРАВНИ СТАВОВИ, ЗАКЉУЧЦИ И ОДГОВОРИ НА СПОРНА ПРАВНА ПИТАЊА

3. Питање: У ситуацији када је дошло до преузимања кривичног гоњења против нашег држављанина по замолници стране државе и условима када су достављени докази који су прикупљени према прописима стране државе од стране надлежних органа те државе, конкретно исказ сведока који еј дат у полицији и условима када тог сведока због своје недоступности није могуће испитати у истрази и на главном претресу, да ли се на таквом доказу у редовном кривичном поступку пред домаћим судом читањем истог на главном претресу сходно члану 406. став 1. тачка 1. ЗКП, може засновати пресуда имајући у виду одредбе члана 26. став 1 Европске конвенције о преносу поступка у кривичним стварима и члана 47. став 3. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима с једне стране и одредбе домаћег закона ЗКП, конкретно члана 15. ЗКП, који прописује да се докази прикупљају и изводе у складу са ЗКП и чланом 288. став 2. ЗКП, који прописује да полиција нема овлашћења да саслушава сведоке?

Одговор: У датој процесној ситуацији уколико је исказ сведока дат у полицији у складу са законом државе молиље, што подразумева да је сведок упозорен и на околности у погледу права и обавеза приликом саслушања, а што у начелу одговара одредбама нашег ЗКП, која регулише ово питање, онда се на таквом доказу и исказу сведока може засновати пресуда.

4. Питање: Да ли убиство учињено у неурачунљивом стању искључује могућност квалификовања противправног дела које је у закону одређено као кривично дело тешког убиства из члана 114. тачка 1. КЗ?

Одговор: Убиство учињено у неурачунљивом стању не искључује могућност квалификовања противправног дела које је у закону одређено као кривично дело тешког убиства из члана 114. КЗ, што се односи и на квалификаторну околност лишења живота на свиреп начин из члана 114. тачка 1. КЗ.

5. Питање: Када након завршеног главног претреса окривљени буде оглашен кривим за два кривична дела и када му је суд за једно кривично дело утврдио казну затвора од 30 година, а за друго кривично дело казну затвора од једне године и шест месеци и новчану казну од 100.000,00 динара, на коју јединствену казну ће окривљени бити осуђен?

Одговор: Када окривљени буде оглашен кривим за два кривична дела и када је суд за једно кривично дело утврдио казну затвора од 30 година, а за друго кривично дело казну затвора у трајању од једне године и шест месеци и новчану казну од 100.000,00 динара, осудиће окривљеног само на казну затвора од 30 година.

6. Питање: Да ли окривљени у процесној ситуацији када надлежни тужилац изјави жалбу на решење којим је од стране судије за претходни поступак одбијен предлог за одређивање притвора, те када приликом одлучивања по жалби тужиоца од стране ванпретресног већа решење судије за претходни поступак буде преиначено и притвор одређен, може изјавити жалбу против одлуке већа које је поступало као жалбени суд?

Одговор: У датој процесној ситуацији окривљени може изјавити жалбу против одлуке већа које је поступало као жалбени суд, а о којој жалби ће одлучивати непосредно виши суд.

II

Питања око којих је постигнута сагласност Апелационих судова на заједничкој седници која је одржана у Новом Саду:

1. Питање: Да ли се након укидања правноснажне пресуде од стране Врховног касационог суда по захтеву за заштиту законитости, списи предмета враћају у рад истом већу које је донело одлуку, имајући у виду одредбу члана 492. став 1. ЗКП?

Одговор: Кривично одељење Врховног касационог суда о овом питању се није изјашњавало, јер сматрају да се овде не ради о правном питању већ о техничком питању у смислу примене Судског пословника.

2. Питање: У случају да избегнути порез није одузет од правног лица у пореском поступку, да ли се мера одузимања имовинске користи у смислу члана 91. и 92. Кривичног законика у осуђујућој пресуди код пореских кривичних дела из члана 229. КЗ и 229а КЗ („Службени гласник РС“, број 85/05...72/09), односно сада 225. КЗ и 226. КЗ („Службени гласник РС“, број 94/16), а што је од значаја и за нека друга кривична дела, изриче окривљеном или правном лицу?

Одговор: Кривично одељење Врховног касационог суда о овом питању се није изјашњавало, јер сматрају да се овде ради о фактичком питању, те да у сваком конкретном случају треба утврдити коме је та имовинска корист прибављена, па у складу са тим одлучити применом одредби члана 91. и 92. КЗ, које су врло јасне.

*Приредила: Оливера Бојовић
Председник
Кривичног одељења*

**ЗАКЉУЧЦИ
СА ЗАЈЕДНИЧКОГ РАДНОГ САСТАНКА КРИВИЧНИХ
ОДЕЉЕЊА ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА И
АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ОДРЖАНОГ У ЦИЉУ УЈЕДНАЧАВАЊА СУДСКЕ ПРАКСЕ
(НИШ, 30.09.2019. ГОДИНЕ)**

I

**Одговори Врховног касационог суда на питања
у вези којих кривична одељења Апелационих
судова нису постигла сагласност на претходно
одржаном заједничком радном састанку:**

1. Питање: Да ли на одлуку судије за претходни поступак односно одлуку КВ већа, по предлогу за укидање притвора или блаже мере обезбеђења присуства окривљеног, конкретно мере забране напуштања стана, мере забране напуштања боравишта и мере забране прилажења, састајања или комуницирања са одређеним лицима и посеђивања одређених места, странке имају право жалбе сходно одредбама Законика о кривичном поступку ?

Одговор: У првој процесној ситуацији, када не прихвати предлог браниоца за укидање притвора или блаже мере за обезбеђење присуства окривљеног, забране напуштања стана, боравишта или забране састајања или комуницирања са одређеним лицима или посеђивања одређених места, судија за претходни поступак или судеће веће не сачињава посебан писани отправак одлуке и самим тим се не поставља питање о могућности улагања жалбе.

У другој процесној ситуацији, уколико се прихвати предлог одбране за укидање притвора и наведених мера, тада се о донетој одлуци израђује писани отправак, против које одлуке је дозвољена жалба.

У трећој процесној ситуацији, након подизања оптужнице, против решења о одређивању, продужењу или укидању притвора, као и наведених мера, која се доносе по службеној дужности или на предлог странака, странке и бранилац, могу изјавити жалбу, а јавни тужилац и против решења којим је одбијен његов предлог за одређивање притвора или наведених мера.

У четвртој процесној ситуацији, када КВ веће приликом преиспитивања нађе да нема услова за укидање притвора или наведених мера, у том случају ће у образложењу одлуке ценити разлог из предлога који претходно није прихваћен у погледу укидања ови мера.

2. Питање: Да ли се замена новчане казне казном затвора врши у данима или у месецима, када је реч о новчаној казни у већем износу, код којих је неприменљив законски еквивалент један дан казне затвора за сваких започетих 1.000,00 динара новчане казне, с обзиром на ограничење прописано у члану 51. став 1. Кривичног законика, према коме казна затвора не може бити дужа од шест месеци?

Одговор: Када је реч о новчаној казни у већем износу, код којих је неприменљив законски еквивалент један дан казне затвора за сваких започетих 1.000,00 динара новчане казне, с обзиром на ограничење прописано члану 51. став 1. Кривичног законика, према коме казна затвора не може бити дужа од шест месеци, замена новчане казне казном затвора врши се применом одредбе члана 51. став 2. КЗ у данима.

3. Питање: Да ли другостепени суд када одлучује о жалби против решења из члана 25. Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела може укинути првостепено решење, имајући у виду одредбу члана 32. и 33. истог Закона ?

Одговор: Када другостепени суд одлучује о жалби против решења из члана 25. Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела не може донети одлуку којом ће укинути првостепено решење.

4. Питање: Да ли другостепени суд када одлучује о жалби против решења о привремено одузетој имовини из решења из члана 25. Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела може преиначити првостепено решење тако што ће привремено одузимање имовине заменити мером забране располагања привремено одузетом имовином?

ПРАВНИ СТАВОВИ, ЗАКЉУЧЦИ И ОДГОВОРИ НА СПОРНА ПРАВНА ПИТАЊА

Одговор: Када другостепени суд одлучује о жалби против решења о привремено одузетој имовини из решења из члана 25. Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела не може привремено одузимање имовине заменити мером забране располагања привремено одузетом имовином.

5. Питање: Да ли осуђени и његов бранилац могу одустати од захтева за изрицање јединствене казне који су поднели у смислу члана 552. тачка 1. ЗКП, до ког стадијума у поступку и какве последице за поступак има њихов одустанак од захтева?

Одговор: Осуђени и његов бранилац могу одустати од захтева за изрицање јединствене казне који су поднели у смислу члана 552. тачка 1. ЗКП, све до правноснажног окончања поступка, у ком случају ће суд поднети захтев одбацити, а уколико се од поднетог захтева одустало у жалби на првостепену пресуду, другостепени суд ће усвајањем жалбе преиначити одлуку и одбацити захтев за изрицање јединствене казне.

6. Питање: У ситуацији када је осуђени радњу извршења кривичног дела предузео како у време важења Кривичног закона Савезне Републике Југославије („Службени лист СФРЈ“; број 44/75, 34/84, 74/87.. и „Службени лист СРЈ“ број 35/92...61/01), за које је правноснажно осуђен на казну затвора од 15 година, тако и у време важења Кривичног законика („Службени гласник РС“, број 85/05...94/16), за које је такође правноснажно осуђен на казну затвора у краћем трајању, одредбе ког закона ће се применити у поступку изрицања јединствене казне, да ли одредбе Кривичног закона СРЈ или одредбе Кривичног законика?

Одговор: У ситуацији када је осуђени радњу извршења кривичног дела предузео како у време важења Кривичног закона Савезне Републике Југославије („Службени лист СФРЈ“; број 44/75, 34/84, 74/87.. и „Службени лист СРЈ“ број 35/92...61/01), за које је правноснажно осуђен на казну затвора од 15 година, тако и у време важења Кривичног законика („Службени гласник РС“, број 85/05...94/16), за које је такође правноснажно осуђен на казну затвора у краћем трајању, примењује се закон који је важио у време подношења захтева за изрицање јединствене казне, а уколико је након тога дошло до измене кривичног закона, онда се примењује закон који је евентуално најблажи за окривљеног.

II

**Питања око којих је постигнута сагласност Апелационих
судова на заједничкој седници која је одржана у Београду:**

1. Питање: Када се, на рочишту, на коме се одлучује о жалби против решења из члана 25. Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, пруже докази о законитим приходима, власника или трећег лица, а нису прикупљени финансијском истрагом, и за које би требало извршити одређен провере пред надлежним органом, на пример да ли су плаћени порези на остварен приход и сл. или су таквих бројчаних износа за које суд нема знања да их сам обрачунава, питање: „Да ли код напред описане процесне ситуације, суд може у жалбеном поступку да се обрати јединици финансијске истраге ради провере одређених података?

Одговор: У датој ситуацији, у жалбеном поступку суд се може обратити јединици финансијске истраге ради провере одређених података. Врхови касациони суд је прихватио наведени став са допуном да обраћање јединици за финансијску истрагу не би требало чинити обичним дописом, већ наредбом у којој ће се прецизно одредити захтев и рок у ком би требало да се поступи по истом.

2. Питање: Да ли су остварена законска обележја кривичног дела изношење личних и породичних прилика из члана 172. Кривичног законика у случају ако окривљени штогод из личног или породичног живота приватног тужиоца (да је био у љубавној вези са другом особом) изнесе пред брачним партнером приватног тужиоца?

Одговор: Кривично одељење Врховног касационог суда је става да се ради о конкретном предмету, са конкретним чињеничним стањем и да на оваква питања не одговарају.

***Приредила: Оливера Бојовић
Председник
Кривичног одељења***

**КРИВИЧНО ОДЕЉЕЊЕ АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У
КРАГУЈЕВЦУ, НА СЕДНИЦИ ОДРЖАНОЈ ДАНА 16.10.2019.
ГОДИНЕ, РАЗМАТРАЛО ЈЕ СПОРНА ПРАВНА ПИТАЊА
ДОСТАВЉЕНА ОД СТРАНЕ ОСНОВНИХ И ВИШИХ
СУДОВА СА ПОДРУЧЈА ОВОГ АПЕЛАЦИОНОГ СУДА**

**Спорна правна питања разматрана на заједничком
радном састанку представника кривичних одељења
Виших судова са подручја Апелационог суда у Крагујевцу
који је одржан у Крагујевцу дана 27.09.2019. године**

- 1. Како се поступа са записницима о саслушању осумњичених у присуству бранилаца у полицији када више осумњичених имају истог браниоца, а дали су опречне одбране. Да ли у овом случају записнике треба издвојити као незаконите на основу чл. 84 ЗКП имајући у виду одредбе чл. 78 ст. 1 и 2 ЗКП, односно да ли треба издвојити само записнике о саслушању осумњиченог који је признао кривицу или све записнике или записнике не издвајати већ ценити у склопу изведених доказа?**

Кривично одељење Апелационог суда у Крагујевцу је заузело став да се записници о саслушању осумњичених у присуству бранилаца у полицији када више осумњичених имају истог браниоца, не издвајају из списка предмета, а исти ће бити цењени у склопу изведених доказа.

- 2. Да ли начин извршења казне затвора, за коју је одређено да ће се извршити тако што ће је осуђени издржавати у просторијама у којима станује, уз примену електронског надзора, која је изречена правноснажном пресудом, може да се мења накнадно по предлогу Управе за извршење кривичних санкција, уз прибављену сагласност суда који је судио у првом степену?**

Кривично одељење Апелационог суда у Крагујевцу је прихватио усаглашени став виших судова:

Суд ће из техничких разлога променити начин извршења казне и то тако што ће се осуђеном мера електронског надзора заменити у том смислу што ће исти казну издржавати без примене мере електронског надзора.

3. Ко је надлежан да одлучује о жалби судије за малолетнике на решење о одређивању притвора?

Кривично одељење Апелационог суда у Крагујевцу је прихватио усаглашени став виших судова:

О жалби на решење о одређивању притвора судије за малолетнике, надлежно је веће за малолетнике истог суда.

4. С обзиром на то да из одредби Закона оружју и муницији произлази да је свако гасно, стартно или сигнално оружје истовремено и конвертибилно оружје, да ли у сваком конкретном случају, када је предмет извршења кривичног дела 348 Кривичног законика, гасно оружје, стартно или сигнално оружје треба вештачити квалитет и врсту материјала од кога је исто израђено, а на околност да се предметно оружје може преправити тако да може да испалује бојеву муницију, односно да може да издржи оптерећење, као и притисак и температуру који се развијају при опаљењу?

Кривично одељење Апелационог суда у Крагујевцу је заузело став да се ради о фактичком питању и да га треба га ценити у зависности од околности конкретног случаја.

5. У ситуацији када је кривични поступак окончан пресудом донетом на основу споразума о признању кривичног дела, чији је предмет конвертибилно оружје, а понављање поступка се тражи на основу налаза и мишљења стручног саветника према коме оружје које је било предмет кривичног дела за које је окривљени оглашен кривим, није конвертибилно оружје (због карактеристика материјала од кога је израђено) да ли тај налаз и мишљење представља нову чињеницу на основу које се може дозволити понављање кривичног поступка?

Кривично одељење Апелационог суда у Крагујевцу је прихватио усаглашени став виших судова:

У ситуацији када је кривични поступак окончан пресудом донетом на основу споразума о признању кривичног дела, чији је предмет конвертибилно оружје, а понављање поступка се тражи на основу налаза и мишљења стручног саветника према коме оружје које је било предмет кривичног дела за које је окривљени оглашен кривим, није конвертибилно оружје (због

**ПРАВНИ СТАВОВИ, ЗАКЉУЧЦИ
И ОДГОВОРИ НА СПОРНА ПРАВНА ПИТАЊА**

карактеристика материјала од кога је израђено) у тој ситуацији тај налаз и мишљење не представља нову чињеницу на основу које се може дозволити понаљање кривичног поступка.

*Приредила: Оливера Бојовић
Председник
Кривичног одељења*

ЗАКЉУЧЦИ
СА ЗАЈЕДНИЧКОГ РАДНОГ САСТАНКА КРИВИЧНИХ
ОДЕЉЕЊА ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА И
АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ОДРЖАНОГ У ЦИЉУ УЈЕДНАЧАВАЊА СУДСКЕ ПРАКСЕ
(КРАГУЈЕВАЦ, 09.12.2019. ГОДИНЕ)

I

Одговор Врховног касационог суда на питање које је постављено на заједничкој седници у Београду 05.07.2019. године, а на које није дат одговор на претходном састанку.

1. Питање: Да ли власници оружја из категорија А, Б и Ц Закона о оружју и муницији могу одговорати за неовлашћено држање и ношење оружја у периоду рока за легализацију који је одрђен наредбом Министра унутрашњих послова о легализацији оружја?

Одговор: У начелу власници оружја из категорије А, Б и Ц Закона о оружју и муницији не могу одговорати за неовлашћено држање и ношење оружја у периоду рока за легализацију који је одређен наредбом министра унутрашњих послова за легализацију оружја.

II

Одговори Врховног касационог суда на питања око којих апелациони судови нису постигли сагласност на претходној заједничкој седници у Нишу 30.09.2019. године:

1. Питање: Како другостепени суд треба да поступи са жалбом коју је на првостепену пресуду изјавио изабрани бранилац који је у истом предмету поступао као судија у другостепеном поступку поводом жалбе на решење о потврђивању оптужнице, (бранилац је ангажован након доношења првостепене пресуде, тако да је једина процесна радња коју је предузео-изјављивање жалбе у корист окривљеног)?

Одговор: Имајући у виду да повреда одредбе чл. 73 ст. 3 тач. 3 ЗКП, представља обавезан разлог за разрешење браниоца у смислу чл. 80 ст. 1 тач. 1 ЗКП против које одлуке жалба није дозвољена, у датој процесној ситуацији суд ће у смислу цитираног члана покренути по службеној дужности поступак за разрешење браниоца, позвати окривљеног да се у смислу чл. 81 ст. 2 ЗКП изјасни о разлозима за разрешење и на околност да ли прихвата изјављену жалбу браниоца и да ли се има иста сматрати жалбом окривљеног, па уколико то прихвати сматраће се да је жалба поднета од окривљеног као овлашћеног лица, а уколико се окривљени изјасни да жалбу не прихвата као своју у том случају жалбу ће суд одбацити као поднету од неовлашћеног лица. Уколико је стављен предлог за присуство седници већа или уколико суд одлучи да држи претрес пред другостепеним судом, суд ће код изјашњења упозорити окривљеног да може ангажовати браниоца, па уколико се окривљени изјасни да браниоца неће ангажовати, а ради се о обавезној одбрани, суд ће окривљеном поставити браниоца по службеној дужности.

2. Питање: Да ли за време које осуђени проводи на издржавању казне затвора по пресуди која је раније дошла на извршење, теку рокови релативне застарелости извршења казне затвора по пресуди која је касније достављена на извршење, а након достављања касније пресуде од стране суда извршења установи у којој казна треба да се издржи, у смислу чл. 107 ст. 3 ЗКП?

Одговор: За време које осуђени проводи на издржавању казне затвора по пресуди која је раније достављена на извршење, не теку рокови релативне застарелости извршења казне затвора по пресуди која је касније достављена на извршење од стране суда извршења, установи у којој казна треба да се изврши.

III

Врховни касациони суд прихватио је усаглашене ставове апелационих судова са претходне заједничке седнице одржане у Нишу.

1. Питање: Да ли је за постојање кривичног дела тешка крађа у покушају из чл. 204 ст. 1 КЗ у вези чл. 30 Кривичног законика, након што је оптужени обијањем или проваљивањем затворених просторија или савлађивањем већих препрека ушао у двориште оштећеног и сломио стакло на вратима куће, потребно и да дође у притежање туђе покретне ствари да би се огласио

кривим, а с обзиром да је напустио лице места услед укључења аларма или доласка власника или полиције?

Усаглашен став апелационих судова:

У ситуацији када је доказана квалификаторна околност која се односи на начин извршења кривичног дела тешка крађа, а кривично дело је остало у покушају из разлога што је оптужени напустио лице места услед наиласка оштећеног, чињеница да оптужени није започео радњу притежања на туђој покретној ствари, не искључује његову кривицу за кривично дело тешка крађа у покушају, уз напомену да је потребно да постоје и други докази који указују на ту његову намеру, односно да се из чињеничног стања може извести такав закључак.

2. Питање: Ко одлучује о жалби против решења судије појединца основног суда донетог у смислу одредбе чл. 29 ст. 2 Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера, којим је одређено да осуђени због самовољног напуштања просторија остатак казне затвора издржи у заводу за извршење казне затвора, односно да ли стварна надлежност другостепеног суда зависи од тога да ли је реч о кривичном делу за које је забрањена казна затвора до пет или преко пет година?

Усаглашен став апелационих судова:

Како одредбама Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера, нити одредбама других закона, није прописана другостепена стварна надлежност за одлучивање о жалби против решења судије појединца основног суда донетог у смислу чл. 29 ст. 2 Закона о извршењу ванзаводских санкција и мера, то сходно општим одредбама из члана 23. став 2. тачка 2. и члана 24. став 1. тачка 2. Закона о уређењу судова, стварна надлежност другостепеног (вишег и апелационог) суда, зависи од тога да ли је реч о кривичном делу за које је забрањена казна затвора до пет или преко пет година.

*Приредила: Оливера Бојовић
Председник
Кривичног одељења*

СЕНТЕНЦЕ ИЗ ОДЛУКА СУДОВА

МАТЕРИЈАЛНО ПРАВО

ЗАМЕНА НОВЧАНЕ КАЗНЕ НАКОН ПРАВНОСНАЖНОСТИ ПРЕСУДЕ

У ситуацији када је у правноснажној пресуди у случају неплаћања новчане казне у одређеном року, одређен начин замене новчане казне казном затвора, не постоји могућност касније замене новчане казне другом блажом врстом казне (казном рада у јавном интересу).

Из образложења:

Решењем Основног суда у Новом Пазару 22Кв-217/19 од 20.05.2019. године извршена је замена новчане казне у износу од 100.000,00 (сто хиљада) динара на коју је пресудом Основног суда у Новом Пазару 22К-443/17 од 26.12.2018. године осуђен L.Z., због кривичног дела пореска утаја из чл. 229 ст. 2 у вези ст. 1 КЗ, тако што је за сваких започетих хиљаду динара новчане казне одређен један дан казне затвора, па осуђени L.Z. има издржати казну затвора у трајању од 100 дана, а ако плати новчану казну од 100.000,00 динара поступак извршења казне затвора ће се обуставити.

Против наведеног решења жалбу је изјавио бранилац осуђеног L.Z., адвокат М.М., због „одлуке о замени изречене новчане казне“, са предлогом да се побијано решење укине и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање.

Међутим, Апелациони суд, као другостепени је нашао да је правилно првостепени суд поступио када је осуђеном L.Z. неплаћену новчану казну у одређеном износу од 100.000,00 динара, на коју је осуђен пресудом Основног суда у Новом Пазару 22К-443/17 од 26.12.2018. године, због кривичног дела пореска утаја из чл. 229 ст. 2 у вези ст. 1 КЗ, заменио казном затвора у трајању од 100 дана, будући да осуђени L.Z. на име новчане казне није уплатио износ од 100.000,00 динара у остављеном року од 3 месеца по правноснажности пресуде и по протеклу истог, при чему је у пресуди истовремено било одређено

да ако се новчана казна не плати у остављеном року иста ће се заменити казном затвора, тако што ће се за сваких започетих хиљаду динара новчане казне, одредити један дан казне затвора.

Код таквог стања ствари, другостепени суд је оценио као неосноване наводе жалбе браниоца осуђеног, да је суд приликом доношења побијаног решења био дужан да сходно чл. 51 ст. 4 КЗ блажом казном (казном рада у јавном интересу) замени неплаћену новчану казну, а да замену за казну затвора користи као крајње средство, јер је Основни суд у Новом Пазару у наведеној правноснажној пресуди већ одлучио да ће се изречена новчана казна у случају њеног неплаћања у одређеном року заменити казном затвора у смислу чл. 51 ст. 2 КЗ, при чему није ни постојала законска могућност за замену неплаћене новчане казне казном рада у јавном интересу, будући да се рад у јавном интересу не може изрећи без пристанка учиниоца дела (чл. 52 ст. 4 КЗ), кога у конкретном случају није ни било.

(решење Основног суда у Новом Пазару 22Кв-217/19 од 20.05.2019. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж.2-419/19 од 04.07.2019. године)

*Сентенцу приредила: Тина Филиповић
Судијски сарадник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ПОМИЛОВАЊЕ (Чл. 110 Кривичног законика)

Не може се поднети молба за помиловање по пресуди којом је окривљеном изречена условна осуда.

Из образложења:

Решењем Основног суда у Ужицу Кп-4/19 (2К-533/15) од 22.10.2019. године, одбачена је као недозвољена молба за помиловање осуђених Р. Б. и М. Б., у делу по пресуди Основног суда у Ужицу 2К-533/15 од 01.07.2016. године, потврђеној пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-1164/16 од 26.09.2016. године, којом су им, због кривичног дела спречавање службеног лица у вршењу службене радње у саизвршилаштву из чл. 322. ст. 3. у вези ст. 1. КЗ у вези чл. 33. КЗ, изречене условне осуде, тако што су им утврђене казне затвора у трајању од по 1 године и истовремено одређено да се исте

неће извршити уколико не учине ново кривично дело, у року од 2 године, од дана правноснажности пресуде.

Одредбом чл. 110. ст. 1. КЗ, прописано је да се помиловањем поименично одређеном лицу даје ослобођење од кривичног гоњења или потпуно или делимично ослобођење од извршења казне, замењује се изречена казна блажом казном или условном осудом, даје се рехабилитација, одређује краће трајање правне последице осуде или се укидају поједине или све правне последице осуде

Имајући у виду наведено, по оцени Апелационог суда, правилно је првостепени суд нашао да у конкретном случају нису испуњени услови за поступање по предметној молби за помиловање осуђених, будући да су наведеном пресудом осуђенима изречене условне осуде, као мере упозорења, а не казне, што је неопходан услов, у смислу одредбе чл. 110. ст. 1. КЗ, да би се уопште наставило са поступком, због чега је поднету молбу правилно оценио као недозвољену у том делу и као такву је одбацио, па је и заједничка жалба осуђених оцењена као неоснована.

(решење Основног суда у Ужицу Кп-4/19 (2К-533/15) од 22.10.2019. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж2-793/19 од 04.12.2019. године.)

*Сентенцу приредио: Никола Станојевић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ТЕШКА КРАЂА (Чл. 204. ст. 1. тач. 1. КЗ)

Постоји свршено кривично дело тешка крађа из чл. 204. ст. 1. тач. 1. Кривичног законика, када је окривљени одузео туђе покретне ствари, у намери прибављања противправне имовинске користи, засновавши тиме своју фактичку власт над њима, при чему није успео да напусти лице места услед повреда које је задобио сопственим радњама, покушавајући да скоком са висине побегне из куће оштећеног.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Пожаревцу 89К-159/19 д 14.06.2019. године, окривљени Б. С. оглашен је кривим због продуженог кривичног дела тешка крађа из чл. 204. ст. 1. тач. 1. КЗ у вези чл. 61. КЗ, за које је осуђен на казну

затвора у трајању од 2 (две) године, у коју му се урачунава време проведено у притвору, од 19.04.2019. године до 14.06.2019. године.

Окривљени изјављеном жалбом, поред осталог, побија првостепену пресуду због повреде кривичног закона, наводећи да је при извршењу кривичног дела на штету ошт. П. А. пао са спрата његове куће, повредио се и потом био задржан од стране власника, па с обзиром да критичном приликом није засновао притежање на одузетим стварима, дошло је до погрешне правне квалификације његових радњи, односно у конкретном случају се ради само о покушају кривичног дела тешка крађа из чл. 204. ст. 1. тач. 1. КЗ у вези чл. 30. КЗ.

Апелациони суд је нашао да су без основа поменути жалбени наводи окривљеног. Наиме, из утврђеног чињеничног стања произишало да је окривљени подесним алатом обио улазна врата куће ошт. П. А., користећи одсутност укућана, ушао у унутрашњост исте и након извршене претметачине одузео предмете, ближе наведене у изреци побијане пресуде, а затим, након што је чуо гласове у приземљу, скочио у двориште са терасе спратног дела куће и задобио повреде, где га је док је лежао затекао оштећени и задржао до доласка полицијских службеника, који су му по потврди привремено одузели поменуте предмете.

По оцени Апелационог суда, у описаној ситуацији, окривљени је одузимањем поменутих предмета, у намери да себи прибави противправну имовинску корист, над њима засновао своју фактичку власт и тиме прекинуо притежање лица од кога су исти одузети, остварујући на тај начин последицу кривичног дела из чл. 204. ст. 1. тач. 1. КЗ, без обзира што је та власт трајала релативно кратко и што окривљени није успео да напусти лице места услед повреда које је задобио сопственим радњама, покушавајући да скоком са висине побегне из куће оштећеног.

Следствено томе, правилан је закључак првостепеног суда да се у конкретном случају ради о свршеном кривичном делу тешка крађа из чл. 204. ст. 1. тач. 1. КЗ, а не о покушају тог кривичног дела, па су супротни наводи жалбе окривљеног оцењени као неосновани.

(пресуда Основног суда у Пожаревицу 89К-159/19 од 14.06.2019. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-615/19 од 12.11.2019. године.)

*Сентенцу приредио: Никола Станојевић
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

**ПРИВИДНИ ИДЕАЛНИ СТИЦАЈ КОД КРИВИЧНОГ ДЕЛА
НЕОСНОВАНО ДОБИЈАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ КРЕДИТА
И ДРУГЕ ПОГОДНОСТИ
(Чл. 209 ст. 3 у вези ст. 2 КЗ)**

Употреба службене неистините исправе – профактуре приликом подношења захтева за добијање кредита извршена у циљу добијања кредита како би се исти ненаменски трошио, представља радњу неоснованог добијања кредита тако да не може постојати стицај кривичних дела фалсификовање службене исправе из чл.357 КЗ и неосновано добијање и коришћење кредита и друге погодности из чл.209 КЗ, већ само кривично дело из чл.209 КЗ.

Из образложења:

Побијаном пресудом под III, према петоро окривљених, између осталих, на основу чл.422 тач.3 ЗКП у вези чл.103 тач.7 и чл.104 ст.6 ЗКП, одбијена је оптужба да су извршили по једно кривично дело неосновано добијање и коришћење кредита и друге погодности из чл.209 ст.3 у вези ст.2 КЗ.

У жалби јавног тужиоца се, између осталог, наводи да су сви окривљени потписали записнике у којима је неистинито унето да су од испоручилаца опреме примили у своје занатске радње машине и опрему наведену у профактурима – предрачунима и то технички потпуно исправни и без оштећења, које околности доказују да се окривљени, који су поднели захтеве по којима им је кредит одобрен, били свесни и знали да су профактуре – предрачуни које су поднели уз захтев за добијање кредита службене исправе са неистинитом садржином, што су и хтели, те да се у њиховим радњама стичу сва законска обележја кривичног дела фалсификовање службене исправе из чл.357 ст.3 у вези ст.1 и 2 КЗ, за које је стављен жалбени предлог да се окривљени огласе кривим за то кривично дело које им је стављено на терет измењеним оптужним актом.

По оцени Апелационог суда, као другостепеног, што се тиче осталих петоро окривљених којима је профактуре издавала Занатска радња „В.....“ из Краљева, ради се о привидном идеалном стицају јер је употреба фалсификованих службених исправа – профактура приликом подношења захтева за добијање кредита извршена у циљу добијања кредита како би се исти ненаменски трошио, па је по начелу супсидијаритета кривично дело из чл.257 КЗ конзумирано кривичним делом из чл.209 КЗ. Будући да је дело из

чл.357 КЗ, као супсидијарно, послужило да би се извршило примарно дело из чл.209 КЗ, у том случају се одговара само за примарно дело. Дакле, употреба службене неистините исправе фактички представља радњу неоснованог добијања кредита, тако да не може постојати стицај кривичних дела из чл.357 и чл.209 КЗ, већ само кривично дело из чл.209 КЗ.

(пресуда Вишег суда у Краљеву 2К.55/17 од 04.12.2018.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-246/19 од 19.04.2019.године).

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић
Судија Апелационог суда у Крагујевцу*

КРИВИЧНО ДЕЛО ИЗНУДА (Чл. 214 ст.3 у вези ст. 1 КЗ)

Уколико зајмодавац од зајмопримца уговорену камату у износу од 10% месечно, која је супротна законским прописима, наплати употребом силе или претње, то представља прибављање себи противправне имовинске користи у смислу обележја кривичног дела изнуда из чл.214 КЗ.

Из образложења:

Побијаном пресудом окривљени је на основу чл.432 тач.2 ЗКП, ослобођен од оптужбе, између осталог, да је извршио продужено кривично дело изнуда из чл.214 ст.3 у вези ст.1 КЗ у вези чл.61 КЗ.

Против цитиране пресуде жалбу је изјавио Виши јавни тужилац због свих законом предвиђених основа.

По оцени Апелационог суда, ни правни закључци првостепеног суда се не могу прихватити као правилни, а из следећих разлога:

Наиме, првостепени суд, између осталог, закључује да чак и да је окривљени применио принуду у циљу враћања дуга који је оштећени према њему имао, у таквим радњама нема противправности која би постојала уколико се од оштећеног тражи новац који му не дугује односно за који окривљени нема правног основа. Првостепени суд такође сматра да чак и да је окривљени уговорио са поменутиим лицима плаћање камате од 10% месечно, прибављање и тражење овакве камате од оштећених се не би могло сматрати противправном имовинском користи, с обзиром да би у том случају постојао претходни

договор, односно оштећени би у овом случају прихватили да од окривљеног узму зајам под поменутиим условима, уз плаћање камате од 10% месечно.

По оцени Апелационог суда, правилно је схватање првостепеног суда да се према околностима конкретног случаја не може говорити о зеленашком уговору у смислу чл.141 Закона о облигационим односима, јер је за постојање оваквог уговора осим очигледне несразмере са оним што је другом датом, потребно коришћење стања нужде, тешког материјалног стања другог, недовољног искуства и лакоумислености или зависности, тим пре што ни сама оптужница није конципирана на тај начин, нити су извођени докази у том правцу. Међутим, првостепени суд губи из вида, нашта се основано указује жалбом јавног тужиоца, да је одредбом чл.399 ст.1 Закона о облигационим односима, прописано да стопа уговорене камате између физичких лица не може бити већа од каматне стопе која се у месту испуњења плаћа на штедне улоге по виђењу, а ставом 4 истог члана да уколико је уговорена камата већа од дозвољене примениће се највећа дозвољена стопа камате. Следствено томе, по оцени овог суда, разлика између висине уговорене и просечне банчине камате на штедне улоге по виђењу, представља противправну имовинску корист јер је противна императивним законским прописима и као таква не може бити остварена легалним путем, односно применом инструмената грађанског права пред надлежним судом. Сходно одредбама облигационог права, стране у облигационом односу су слободне у границама принудних прописа, јавног поретка и добрих обичаја, да своје односе уреде по својој вољи (чл.10 ЗОО), којом одредбом је аутономија воље ограничена, па се не може сматрати да у изнуђивању камате уговорене супротно законским прописима, употребом силе и претње, нема противправности. Дакле, уколико лице које дугује такву камату не пристане исту добровољно да исплати, а зајмодавац исту наплати принудним путем, то представља прибављање себи противправне имовинске користи у смислу обележја кривичног дела изнуда из чл.214 КЗ. С обзиром да је квалификаторна околност за став 3 износ преко 1.500.000,00 динара, то је неопходно утврдити разлику између висине уговорене и просечне банчине камате на штедне улоге по виђењу, што је од значаја за правну квалификацију кривичног дела.

(пресуда Вишег суда у Крагујевцу 3К.27/13 од 07.05.2018.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-12/19 од 23.08.2019.године).

***Сентенцу приредила: Милевка Миленковић
Судија Апелационог суда у Крагујевцу***

**КРИВИЧНО ДЕЛО ПРОНЕВЕРА У ОБАВЉАЊУ
ПРИВРЕДНЕ ДЕЛАТНОСТИ
(Чл. 224 КЗ)**

Извршилац кривичног дела из чл.224 КЗ је лице коме је новац од продате робе поверен на раду у субјекту привредног пословања, па је без утицаја на правну квалификацију кривичног дела чињеница да субјект привредног пословања није власник продате робе.

Из образложења:

Побијаном пресудом окривљена је оглашена кривом да је извршила продужено кривично дело проневера у обављању привредне делатности из чл.224 ст.2 у вези ст.1 у вези чл.61 КЗ и осуђена на казну затвора у трајању од 6 (шест) месеци, коју ће издржавати у просторијама у којима станује, без примене мере електронског надзора. Окривљена је обавезана да оштећеном привредном друштву „Еко Краљево“ ДОО из Краљева плати на име имовинскоправног захтева износ од 590.524,12 динара у року од 15 дана по правноснажности пресуде.

Против цитиране пресуде жалбу је изјавио бранилац окривљене, између осталог, због повреде кривичног закона, у којој указује да је присвајање новца могло да буде само на штету Привредног друштва „Еко Србија“ АД Београд, а не на штету Привредног друштва „Еко Краљево“ ДОО Краљево, с обзиром да је Привредно друштво „Еко Србија“ АД Београд било власник све робе, новца и покретних ствари, па како окривљена није била испред овог привредног друштва задужена истим, нити су јој поверени на раду од стране власника, то нема битног елемента кривичног дела у питању, присвајања покретних ствари поверених у раду.

Апелациони суд је изјављену жалбу оценио неоснованом, а из следећих разлога:

Кривично дело проневера у обављању привредне делатности из чл.224 ст.1 КЗ врши ко у намери да себи или другом прибави противправну имовинску корист присвоји новац... или друге покретне ствари које су му поверене на раду у субјекту привредног пословања.

Окривљена Б.М. је дана 01.04.2014.године закључила уговор о раду са привредним друштвом „ЕКО Краљево“ ДОО Краљево и ступила на рад, на

радном месту касирка, а према Правилнику о организацији и систематизацији радних места „ЕКО Краљево“ ДОО касир на бензинској пумпи ради на каси, врши наплату робе, издаје рачуне и проверава промет.

Привредно друштво „ЕКО Краљево“ ДОО из Краљева је дана 15.10.2014. године са привредним друштвом „ЕКО Србија“ АД из Новог Београда закључило уговор о пословној активности бензинске пумпе (продаја искључиво по систему агената) који по својој правној суштини представља неку врсту франшизе и према одредбама уговора радници „ЕКО Краљево“ нису у радном односу код „ЕКО Србија“, све обавезе према запосленима падају на терет „ЕКО Краљево“, а „ЕКО Краљево“ може да запосли сопствено стручно особље уз сагласност „ЕКО Србија. У одредби 1.5 уговора је наведено да је за време трајања уговорних обавеза партнер („ЕКО Краљево“ ДОО) одговоран за понашање и радње својих запослених, заступника и помоћног особља. Партнер је такође одговоран за обученост и информисаност особља које је запослио на пумпи, по свим релевантним питањима за рад пумпе.

Неспорна је чињеница да на основу закљученог уговора „ЕКО Краљево“ као независно привредно друштво делује искључиво у име и за рачун „ЕКО Србија“ и као партнер обавља пословну активност искључиво по налогу компаније „ЕКО Србија“ и ни у једном тренутку док траје уговорни однос није држалац објекта, нити има државину на објекту, а резерве производа на бензинској пумпи до продаје или потрошње од стране „ЕКО Краљево“ остају власништво „ЕКО Србија“.

С обзиром да је окривљеној као касирки на раду код привредног субјекта „ЕКО Краљево“ ДОО из Краљева поверен новац остварен продајом робе која је власништво „ЕКО Србија“ (према уговорном односу два привредна субјекта), те да је *modus operandi* стицања противправне имовинске користи управо присвајање новца повереног на раду, то је, по оцени Апелационог слуда, ирелевантно, како за постојање субјективног односа према кривичном делу, тако и по питању објективних елемената дела, што новац потиче од продате робе која је власништво „ЕКО Србија“ према уговору о пословној активности бензинске пумпе. С обзиром да је одредбама поменутог уговора између привредних субјекта предвиђено да послодавац окривљене одговара за радње својих запослених, те да је у том смислу и надокнадио штету „ЕКО Србија“ путем компензације за причињени мањак, то се има сматрати

оштећеним у смислу одредаба Законика о кривичном поступку, односно правним лицем чије је имовинско право кривичним делом повређено.

По оцени Апелационог суда, не могу се прихватити као правилни ставови изјављене жалбе да је присвајање новца могло да буде само на штету привредног друштва „ЕКО Србија“ АД Београд, будући да окривљена није била у радном односу, нити на раду у том привредном друштву, па би на штету тог привредног друштва могла извршити само продужено кривично дело тешка крађа из чл.204 ст.2 КЗ у вези чл.61 КЗ, чије чињеничне и правне оквире делатност окривљене (и у субјективном и у објективном смислу) превазилази будући да је робу из асортимана бензинске станице продавала за готовинске износе и новац присвајала, а да би прикрила присвајање новца, коришћењем своје шифре, сачињавала је исправе као да је плаћање извршено платним картицама преко ПОС терминала „Војвођанске банке“ који није био повезан са регистар касом користећи команде шифт Ф7 и ентер.

(пресуда Вишег суда у Краљеву, Посебно одељење за сузбијање корупције Кпо4-10/18 од 24.12.2018.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-по1-5/19 од 07.03.2019.године).

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић
Судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**РАЗЛИКА ИЗМЕЂУ КРИВИЧНОГ ДЕЛА ЗЛОУПОТРЕБА
ПОЛОЖАЈА ОДГОВОРНОГ ЛИЦА И КРИВИЧНОГ ДЕЛА
НЕОСНОВАНО ДОБИЈАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ КРЕДИТА
И ДРУГЕ ПОГОДНОСТИ
(Чл. 234 КЗ и чл. 209 КЗ)**

Радње окривљеног као одговорног лица (лица овлашћеног за заступање и располагање средствима на текућем рачуну привредног друштва) којима је искористио свој положај и овлашћење и није извршио своју дужност (сачињавањем пословних исправа и њиховим стављањем у правни промет) у којима је приказао да ће испоручити опрему или машине које се набављају средствима кредита, након чега је Фонд за развој РС на текући рачун његовог предузећа уплатио новац који је окривљени подизао са текућег рачуна и присвајао га, а

робу назначену у профактурама није испоручио занатским радњама, превазилазе радње које се односе на кривично дело неосновано добијање и коришћење кредита и друге погодности из чл.209 КЗ, будући да је окривљени ове радње предузео како би дошао до готовог новца и тиме себи прибавио противправну имовинску корист чиме је остварена последица кривичног дела из чл.234 ст.3 КЗ.

Из образложења:

Побијаном пресудом под I, окривљени А.Ј. је оглашен кривим да је извршио продужено кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из чл.234 ст.3 у вези ст.1 у вези чл.61 КЗ и осуђен је на казну затвора у трајању од 2 године, у коју казну му се урачунава време проведено у притвору почев од 21.04. до 17.06.2011.године.

Бранилац окривљеног је жалбу изјавио због свих законом предвиђених основа, са предлогом да се пресуда преиначи тако што ће се радње окривљеног правно квалификовати као једно продужено кривично дело неосновано добијање и коришћење кредита и друге погодности „у подстрекавању из чл.209 ст.3 у вези ст.2 и чл.34 ст.1 КЗ извршено у саизвршилаштву са троје окривљених Д.П, С.Р. и Ш.Г.“, а затим због наступања апсолутне застарелости према оптуженом одбити оптужбу.

Апелациони суд је жалбу браниоца окривљеног у том делу оценио као неосновану и нашао да је првостепени суд правилно применио закон када је окривљеног А.Ј. огласио кривим да је извршио продужено кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из чл.234 ст.3 у вези ст.1 КЗ у вези чл.61 КЗ.

Наиме, правилно је утврђено да је окривљени као одговорно лице у ДП „Александар пласт“ ДОО из Краљева (лице овлашћено за заступање и за располагање средствима на текућем рачуну привредног друштва) искористио свој положај и овлашћења и није извршио своју дужност (између осталих, сачињавањем пословних исправа и њиховим стављањем у правни промет), те сачињеним профактурама приказао да ће испоручити опрему или машине која се набављају средствима кредита, потом је Фонд за развој РС на текући рачун ПД „Александар пласт“ ДОО уплатио новац, окривљени је новац подизао са текућег рачуна и присвајао га, а робу назначену у профактурама није испоручио занатским радњама. Дакле, предузимањем

делатности са циљем прибављања себи противправне имовинске користи, која је и остварена (између осталих, сачињавањем фиктивних профактура и закључењем уговора о асигнацији са неистинитом садржином као прималац упута – асигнатар у вези машина које је требало да испоручи упутиоцу – асигнанту) се улази у сферу криминалне активности која је санкционисана кривичноправним одредбама у чл.234 КЗ. Радње окривљеног превазилазе радње које се односе на кривично дело неосновано добијање и коришћење кредита и друге погодности из чл.209 КЗ јер кључне радње у вези извршења кривичног дела долазе у тренутку када је окривљени у поседу новца који је уплаћен на рачун његовог предузећа од стране Фонда за развој РС, по основу уговора о асигнацији и када предузима радње располагања тим новцем и стицања личне користи. Свим описаним радњама окривљени је искључиво деловао како би дошао до готовог новца у намери прибављања противправне имовинске користи, чиме је остварена последица кривичног дела из чл. 234 ст. 3 (прибављање себи противправне имовинске користи), дакле, радње окривљеног не обухватају само његове активности до добијања кредита (издавање лажних профактура) већ посебно радње које су уследиле након тога када је окривљени као одговорно лице у предузећу искоришћавањем положаја располагао и усмеравао средства одобрених кредита ради прибављања себи противправне имовинске користи у износу већем од 1.500.000,00 динара, која је и постигнута. Предузетим радњама у виду искоришћавања свог положаја и овлашћења и невршењем своје дужности окривљени је остварио последицу кривичног дела у виду прибављања себи противправне имовинске користи а између последице и предузете радње постоји узрочна веза, што је учинио са директним умишљајем, са свешћу и вољом да тако поступи и да жељену последицу оствари.

(пресуда Вишег суда у Краљеву 2К.55/17 од 04.12.2018.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-246/19 од 19.04.2019.године).

***Сентенцу приредила: Милевка Миленковић
Судија Апелационог суда у Крагујевцу***

**КРИВИЧНО ДЕЛО ЗЛОУПОТРЕБА ПОЛОЖАЈА
ОДГОВОРНОГ ЛИЦА
(Чл. 234 став 3 КЗ)**

Висина себи прибављене противправне имовинске користи представља квалификаторну околност предвиђену ставом 3 члана 234 КЗ, па је за постојање предметног облика кривичног дела ирелевантно коме је проузрокована имовинска штета.

Из образложења:

Побијаном пресудом у изреци под I, окривљени А.Ј. је оглашен кривим да је извршио продужено кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из чл.234 ст.3 у вези ст.1 у вези чл.61 КЗ и осуђен је на казну затвора у трајању од 2 године, у коју казну му се урачунава време проведен у притвору почев од 21.04. до 17.06.2011. године.

Истом пресудом, између осталог, оштећени Фонд за развој Републике Србије је упућен на грађанску парницу ради остваривања имовинскоправног захтева.

Против цитиране пресуде жалбе су поднели браниоци окривљеног због свих законом предвиђених основа, у којима се, између осталог, истиче да суд није утврдио ко има својство оштећеног у овој кривичноправној ствари.

Апелациони суд је изјављену жалбу оценио као неосновану. С обзиром да је окривљени прибавио противправну имовинску корист у укупном износу од 3.539.000,00 динара, делујући са јединственим умишљајем усмереним у истом циљу, остварио је обележја квалификованог облика кривичног дела у продуженом трајању из чл. 234 ст. 3 КЗ у вези чл.61 КЗ. Квалификовани облик кривичног дела, код кога је квалификаторна околност висина прибављене противправне имовинске користи, се не односи на другу врсту последице предвиђену код основног облика кривичног дела из става 1 наведеног члана, односно на проузроковање имовинске штете, па је стога, по оцени Апелационог суда, као другостепеног, чињеница да ли је кривично дело извршено на штету занатских радњи или на штету Фонда за развој РС, без значаја какав им придају подносиоци жалби.

Наиме, према концепцији измењеног оптужног акта након укидања првостепене пресуде по жалбама изјављеним у корист окривљеног А.Ј.,

окривљеном је, између осталог, стављено на терет да је кривично дело извршио и на штету занатских радњи МТФ „Пузић“ из Краљева који је основала Д.П., РАФ 2009 из Краљева чији је оснивач Р.С. и „Лукас“ из Богатића чији је оснивач Ш.Г., док из даљег текста изреке, као и из образложења пресуде произилази да је Фонд за развој Републике Србије оштећен описаним радњама окривљеног. По оцени Апелационог суда, својство оштећеног у конкретном случају није конститутивни елемент кривичног дела из чл. 234 ст. 3 КЗ, па је без утицаја на другачију одлуку суда чињеница да представници занатских радњи, односно предузетници нису испитани у својству оштећених нити су се изјаснили да ли се придружују кривичном гоњењу, а тим пре што исти имају својство окривљених у овом кривичном предмету. Чињеница је да предузетници – корисници кредита исте кредите не отплаћују, а Фонд за развој РС нема могућност да принудним путем наплати потраживање – кредит јер се заложно право односи на машине и опрему које физички – у стварности не постоје, већ је само код АПР уписано право залог на будућој ствари (која је требала да буде испоручена), док су издате менице предузетника ненаплативе јер су предузетничке радње прекинуле обављање делатности на неодређено време и рачуни су блокирани. Концепција оптужења да је кривично дело извршено и на штету занатских радњи, по оцени Апелационог суда, као другостепеног, од значаја је само приликом оцене да ли су предузетници, односно власници поменутих занатских радњи поступали по претходном договору са окривљеним А.Ј. и били свесни да исти издаје лажну пословну документацију – профактуре (у ком случају дело не би могло бити извршено на њихову штету) или је окривљени А.Ј. преварно поступио и није им испоручио машине и опрему по профактурама, иако је за то примио новац од упућеника - Фонда, која чињеница није од одлучујућег кривичноправног значаја за постојање бића кривичног дела из чл. 234 КЗ и кривицу окривљеног А.Ј. Следствено томе, наводи жалбе бранилаца окривљеног који се односе на својство оштећеног у овој кривичноправној ствари су оцењени као без утицаја на другачију одлуку суда и примену кривичног закона. Ово тим пре што се, суштински посматрано, изјављеним жалбама побија својство оштећеног Фонда за развој Републике Србије који је упућен на грађанску парницу ради остваривања имовинскоправног захтева, у коме делу су жалбе изјављене због одлуке о имовинскоправном захтеву оцењене као неосноване, будући да се током целог поступка Фонд за развој РС легитимисао као оштећени, односно као правно лице чије је имовинско право повређено.

(пресуда Вишег суда у Краљеву 2К.55/17 од 04.12.2018.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-246/19 од 19.04.2019.године).

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић
Судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ВАСПИТНА МЕРА И МЛАЂЕ ПУНОЛЕТНО ЛИЦЕ

Првостепени суд је учинио повреду кривичног закона када је окривљеном као млађем пунолетном лицу изрекао васпитну меру појачан надзор од стране органа старатељства, јер из налаза и мишљења вештака медицинске струке произилази да је окривљени реализовао очекиване развојне задатке за календарски узраст, а из извештаја Центра за социјални рад да узраст окривљеног одговара узрасту млађег пунолетног лица.

Из образложења:

Решењем Вишег суда у Чачку К.бр.7/2019 од 08.04.2019. године према окривљеном М.К. из Ч., на основу одредби члана 9, 10, 11, 12, 41. и члана 78. Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, члана 4. Кривичног законика (КЗ) изречена је васпитна мера појачан надзор од стране органа старатељства која може трајати најмање 6 (шест) месеци, а највише 2 (две) године, о чијем ће престанку суд накнадно одлучити.

Вештаци медицинске струке др Р.А. неуропсихијатра и Г.Ј., специјалисте клиничке психологије од 24.01.2019. године су мишљења да је окривљени реализовао очекиване развојне задатке за календарски узраст, да не заостаје у душевном развоју, не болује од привремене или трајне душевне болести, нити је у стању друге душевне поремећености, да је конзумирао марихуану свакодневно, али трајање узимања са паузама током болничког лечења и пре хапшења када је имао марихуану са собом, указују да та употреба одговара злоупотреби, да је у време дела могао да схвати значај својих поступака и да контролише своје понашање, односно био је урачунљив, па како се не ради о токсикоманији мишљења су да није потребно изрицање мере безбедности обавезног лечења од болести зависности.

Из извештаја Центра за социјални рад у Чачку од 13.02.2019. године, такође произилази да без обзира што окривљени М.К. није у потпуности развио стратегије и вештине превазилажења развојних изазова и избегавања ризичних ситуација, што делимично смањује ниво социјалних компетенција, не региструје структурисан антисоцијални поремећај понашања, да је узраста који одговара узрасту млађег пунолетног лица, што подразумева недовољно развијену свест о забрањеним радњама и предвиђању последица, да је процена да би исти уз саветодавну подршку у будућности и адекватну стручну прораду претходних искустава могао да стекне вештине предвиђања последица свог понашања и да учи из искуства, да постоји развијена свест и стратегије које би могле представљати заштитни фактор у будућим изазовима и ризичним ситуацијама, да очекивање да ће се отац ускоро вратити у земљу и спремност мајке на плану појачане контроле његовог понашања могу представљати још један протективни фактор понашања у будућности, те да су мишљења да треба узети у обзир озбиљност и тежину кривичног дела.

Међутим, по налажењу Апелационог суда, за сада су нејасни разлози првостепеног суда када је применом одредбе члана 41. Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица окривљеном изрекао васпитну меру појачан надзор од стране органа старатељства, будући да из списка предмета и побијаног решења произилази да психофизичко стање истог није доведено у сумњу, те да из налаза и мишљења вештака медицинске струке произилази да је окривљени реализовао очекиване развојне задатке за календарски узраст, а из извештаја Центра за социјални рад да узраст окривљеног одговара узрасту млађег пунолетног лица, на шта се основано указује у жалби јавног тужиоца.

(решење Вишег суда у Чачку К.бр.7/2019 од 08.04.2019. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж1 бр.345/19 од 22.05.2019. године)

*Сентенцу приредила: Наташа Јанковић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ПРОЦЕСНО ПРАВО

ЖАЛБА ПРОТИВ ПРЕСУДЕ КОЈОМ ЈЕ ПРИХВАЋЕН СПОРАЗУМ О ПРИЗНАЊУ КРИВИЧНОГ ДЕЛА

Код осуђујуће пресуде засноване на споразуму о признању кривичног дела, није могуће изјавити жалбу због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, услед значајно ограниченог права на улагање жалбе у односу на ситуацију када се жалба изјављује против пресуде у редовном поступку.

Из образложења:

Пресудом Вишег суда у Краљеву, Посебно одељење за сузбијање корупције Спк-По4-38/19 од 11.06.2019. године на основу чл. 317 ст. 1 Законика о кривичном поступку (ЗКП) прихваћен је споразум о признању кривичног дела СККо-40/19 од 11.06.2019. године закључен између Вишег јавног тужиоца у Краљеву, Посебно одељење за сузбијање корупције и окривљеног Д.М., са браниоцем адвокатом О.П., а по оптужном предлогу Вишег јавног тужиоца у Краљеву, Посебно одељење за сузбијање корупције КТОКо-70/19 од 11.06.2019. године, па је окривљени Д.М. оглашен кривим због кривичног дела давање мита у обављању привредне делатности из чл. 231 ст. 1 КЗ и изречена му је условна осуда, тако што му је утврђена казна затвора у трајању од 6 (шест) месеци, која се неће извршити под условом да окривљени у року од 1 године од дана правноснажности пресуде не учини ново кривично дело.

Против наведене пресуде жалбу је изјавио окривљени Д.М., због тога што нема довољно доказа за оправдану сумњу да је учинио кривично дело које је предмет оптужбе и јер дело које је предмет оптужбе није кривично дело, са предлогом да Апелациони суд у Крагујевцу побијану пресуду укине и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање или да исту преиначи и одбије споразум о признању кривичног дела СККо-40/19 од 11.06.2019. године закључен између Вишег јавног тужиоца у Краљеву, Посебно одељење за сузбијање корупције и окривљеног Д.М., јер дело које је предмет оптужбе и није кривично дело, а и нема довољно доказа за оправдану сумњу да је учинио кривично дело које је предмет поступка.

По оцени другостепеног суда, правилно је поступио првостепени суд када је сходно одредби чл. 317 ЗКП донео пресуду којом је прихватио споразум о признању кривичног дела број СК.Ко-40/19 од 11.06.2019. године, који је закључен између заменика јавног тужиоца и окривљеног Д.М., уз присуство његовог браниоца, адвоката О.П., а којим су се странке сагласиле да окривљени признаје кривично дело које му је стављено на терет, и окривљеног Д.М. огласио кривим због кривичног дела давање мита у обављању привредне делатности из чл. 231 ст. 1 КЗ.

Дакле, имајући у виду да је првостепени суд применом одредбе чл. 315 ст. 2 ЗКП одржао рочиште на којем је окривљени, у присуству изабраног браниоца и јавног тужиоца, изјавио да је потпуно разумео споразум који је потписао, да је споразум закључио својевољно, без икаквог притиска, те да му је јасно да се на овај начин одриче права на суђење и да му је право на жалбу редуковано, као и да је бранилац окривљеног изјавио да предлаже суду да прихвати овај споразум и донесе пресуду, то се по налажењу Апелационог суда, првостепени суд сходно одредби чл. 429 ст. 3 тач. 2 ЗКП у образложењу побијане пресуде правилно ограничио на давање разлога којима се руководио приликом прихватања споразума у смислу чл. 317 ст. 2 ЗКП (делимично образложење пресуде).

Стога, тврдње окривљеног да на његовој страни није било ни нехата, ни умишљаја за извршење предметног кривичног дела, по оцени другостепеног суда, представљају побијање чињеничне подлоге кривице (виности), односно, чињеница које одређују субјективне елементе кривичног дела, из којих разлога се жалба не може изјавити против осуђујуће пресуде засноване на споразуму о признању кривичног дела, услед ограниченог домета жалбе за такву врсту одлуке у смислу чл. 319 ст. 3 ЗКП, па изнети жалбени наводи нису посебно узети у разматрање у поступку пред судом правног лека.

(пресуда Вишег суда у Краљеву, Посебно одељење за сузбијање корупције Спк-По4-38/19 од 11.06.2019. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж.1-По1-Спк-2/19 од 13.08.2019. године)

*Сентенцу приредила: Тина Филиповић
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

НЕРАЗУМЉИВОСТ ИЗРЕКЕ

Изрека решења којим је окривљеној због противправног дела које је у закону одређено као кривично дело изречена мера безбедности обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи је разумљива, иако не садржи рокове у којима ће се испитивати потреба даљег психијатријског лечења и чувања у здравственој установи окривљене, нити обавезу здравствене установе да сходно чл. 198 Закона о извршењу кривичних санкција најмање једном годишње доставља извештај суду о здравственом стању окривљене.

Из образложења:

Решењем Вишег суда у Пожаревцу 1К-37/18 од 11.03.2019. године окривљеној Г.П. је због противправног дела које је у закону одређено као кривично дело убиство из чл. 113. КЗ, изречена мера безбедности обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи, Специјалној затворској болници у Београду, која мера има трајати док за тим постоји потреба и одлучено је да трошкови кривичног поступка падају на терет буџетских средстава суда.

Против наведеног решења жалбу је изјавио бранилац окривљене Г.П., адвокат Д.С. из Пожаревца, због битне повреде одредаба кривичног поступка, са предлогом да Апелациони суд у Крагујевцу, као другостепени, укине побијану пресуду и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење, како би се одредили и прецизирали рокови у којима ће се вршити провера здравственог стања окривљене.

Апелациони суд је нашао да је правилно првостепени суд поступио када је окривљеној, у складу са одредбом чл. 81 ст. 2 КЗ, на предлог јавног тужиоца, изрекао меру безбедности обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи, с обзиром да је, на основу изведених доказа, утврдио да је иста учинила противправно дело које је у закону одређено као кривично дело убиство из чл. 113 КЗ, да је у време извршења дела била неурачунљива и да постоји озбиљна опасност да окривљена понови исто или теже кривично дело, при чему ће дужина трајања мере зависити од успешности лечења, сходно одредби чл. 81 ст. 3 КЗ и чл. 531 ст. 2 ЗКП.

С тим у вези, по оцени Апелационог суда, првостепено решење није захваћено битном повредом одредаба кривичног поступка из чл. 438 ст.

1 тач. 11 ЗКП (изрека пресуде неразумљива), уколико у изреци не садржи рокове у којима ће се испитивати потреба даљег психијатријског лечења и чувања у здравственој установи окривљене или уколико у изреци није наведена обавеза здравствене установе да сходно чл. 198 Закона о извршењу кривичних санкција најмање једном годишње доставља извештај суду о здравственом стању окривљене, будући да изрека побијаног решења садржи све што решење којим се окривљеној изриче мера безбедности обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи мора да садржи у смислу одредбе чл. 526 ст. 4 ЗКП, док наведена одредба ЗИКС-а на коју се позива бранилац окривљене у жалби регулише поступак извршења мере, изречене правноснажним решењем, односно, ради се о одредби која се обавезно примењује тек након правноснажности решења и, наспрот жалбеним наводима браниоца, не постоји законска обавеза да иста буде садржана у решењу којим се учиниоцу дела изриче предметна мера безбедности.

(решење Вишег суда у Пожаревцу 1К-37/18 од 11.03.2019. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж.1-347/19 од 14.05.2019. године)

*Сентенцу приредила: Тина Филиповић
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ДОКАЗИ ПРИБАВЉЕНИ ПРИМЕНОМ ПОСЕБНИХ ДОКАЗНИХ РАДЊИ

Законитост доказа који су прибављени применом посебних доказних радњи, цени се искључиво према времену њиховог прибављања, па у том смислу, на законитост предузетих радњи, не може утицати накнадна измена правне квалификације кривичних дела.

Из образложења:

Побијаним решењем Вишег суда у Пожаревцу 1К 11/17 од 07.06.2019. године, из списка предмета, издвојени су као незаконити докази, докази предложени од стране Вишег јавног тужилаштва у Пожаревцу у оптужници Кто-41/16-203 од 09.12.2016. године, који су таксативно наведени у диспозитиву овог решења.

Образлажући закључак, да као незаконите доказе треба издвојити све оне доказе у односу на окривљеног П.М. и окривљеног С.М. настале после 07.08.2013. године, првостепени суд наводи да је доказни материјал, прикупљен на основу наредби судије за претходни поступак Посебног одељења Вишег суда у Београду (уз назнаку да се ради о кривичним делима са елементима организованог криминала), сходно одредби члана 162 став 1 тачка 1 ЗКП, да је комплетан доказни материјал, према изјавама Тужилаштва прослеђен Вишем јавном тужиоцу у Пожаревцу и да је оптужницом Вишег јавног тужиоца у Пожаревцу Ктo-41/16-203 од 09.12.2016. године, против окривљеног М.П. покренут кривични поступак због кривичног дела из члана 234 КЗ, а против окривљеног С.М. због кривичног дела из члана 234а КЗ, која кривична дела су предвиђена чланом 162 став 1 тачка 2 ЗКП, али не и чланом 162 став 1 тачка 1 ЗКП, за која су издате наредбе и мере спровођења у периоду од 07.02.2013. године до 07.02.2014. године, те с тим у вези, првостепени суд изводи закључак да окривљени П.М. и окривљени С.М. нису оптужени нити се према њима спроводи поступак за кривична дела предвиђена чланом 162 став 1 тачка 1 ЗКП, на која се односила наредба судије за претходни поступак Посебног одељења Вишег суда у Београду, већ за кривична дела из члана 162 став 1 тачка 2 ЗКП, те да се ова мера, у смислу одредбе члана 172 став 3 ЗКП, могла спроводити само шест, а не дванаест месеци, односно да се прикупљени докази материјал, а који је настао по истеку рока од шест месеци, може сматрати материјалом који је прибављен за неко друго кривично дело, а не за оно за које је покренут и вођен кривични поступак, па да се довођењем у везу позитивноправног националног законодавства са европским стандардима као и ставом Европског суда за људска права, *ratio legis* ова мера може само супсидијарно и рестриктивно примењивати.

Међутим, по оцени Апелационог суда, законитост доказа који су прибављени применом посебних доказних радњи, цени се искључиво према времену њиховог прибављања, па како су у време доношења наредби о продужењу мере тајног надзора и снимања комуникације у односу на окривљене, ове мере биле законито донете, сходно одредбама члана 161 ЗКП, односно према лицима за које постоје основи сумње да су учинила кривична дела из члана 162 ЗКП, у том смислу је њихово трајање било законито и у складу са одредбом члана 172 став 3 ЗКП. Имајући у виду изјаву Тужилаштва за организовани криминал, да ће се прикупљени доказни материјал користити пред Вишим јавним тужилаштвом у Пожаревцу, у том

смислу на законитост предузетих радњи не може утицати накнадна измена правне квалификације кривичних дела, односно чињеница да је кривични поступак у односу на окривљеног П.М. и окривљеног С.М. покренут пред Вишим јавним тужилаштвом у Пожаревцу, а не пред Посебним одељењем Вишег суда у Београду, а на коју околност се основано указује у жалби Вишег јавног тужиоца.

(решење Вишег суда у Пожаревцу 1К 11/17 од 07.06.2019. године и Решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж2-404/19 од 27.06.2019. године.

*Сентенцу приредила: Јелена Вељовић
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ТРОШКОВИ ПОСТУПКА

Уколико је више оштећених у кривичном поступку заступао један пуномоћник, право на накнаду трошкова припада свим оштећенима.

Из образложења:

Испитујући одлуку о трошковима поступка који су досуђени оштећенима, а поводом жалбе пуномоћника оштећених, другостепени суд закључује да је основано указивање у жалби пуномоћника оштећених да је првостепени суд погрешно применио закон када је трошкове кривичног поступка досудио само оштећеној Ј.Р. из Крушевца, иако право на накнаду трошкова кривичног поступка, осим њој, припада и оштећенима М.Т., И.Р. и В. Р, који су се придружили кривичном гоњењу и истакли имовинскоправни захтев. Будући да је све оштећене заступао један пуномоћник, награда му се по овом основу додатно увећава за сваку радњу коју предузима за 50% за другу и сваку наредну странку, па с обзиром на број заступаних лица, оштећенима припадају трошкови кривичног поступка.

(пресуда Основног суда у Крушевцу К.538/16 од 12.06.2019. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу КЖ1 бр.640/19 од 14.10.2019. године)

*Сентенцу приредила: Драгана Перовић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ТРОШКОВИ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

У ситуацији када је малолетном оштећеном, адвокат постављен као пуномоћник по службеној дужности у смислу чл. 154 Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, пуномоћнику се не умањују трошкови заступања за 50 %, јер се Правилник о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности, не примењује у односу на адвоката постављеног за пуномоћника малолетног оштећеног, већ само на адвокате који су у кривичном поступку постављени за браниоце по службеној дужности када је одбрана обавезна по закону.

Из образложења:

Решењем Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-н-594/19 од 25.11.2019. године наложено је рачуноводству Апелационог суда у Крагујевцу да пуномоћнику по службеној дужности малолетне оштећене К.Д. из буџетских средстава суда исплати износ од 16.500,00 динара, а на име награде и нужних издатака.

Апелациони суд је одлучујући о захтеву за накнаду трошкова кривичног поступка пуномоћника по службеној дужности оштећене К.Д. који су настали по предмету Кж1-н-594/19, у поступку одлучивања по жалби Основног јавног тужиоца у Крагујевцу изјављеној против пресуде Основног суда у Крагујевцу 9К-657/18 од 28.11.2018. године којом је окривљени С.А. ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело насиље у породици из члана 194 став 3 у вези става 1 КЗ, која је након одржаног претреса пред другостепеним судом преиначена пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-н-594/19 од 22.10.2019. године којом је окривљени С.А. оглашен кривим због кривичног дела насиље у породици из члана 194 став 3 у вези става 1 КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од 10 (десет) месеци, утврдио да су испуњени услови из члан 264 став 1 у вези члана 261 став 2 тачка 8 ЗКП и члана 262 став 2 ЗКП. Из изнетог, пуномоћнику по службеној дужности малолетне оштећене К.Д. досудио је трошкове кривичног поступка на име награде и нужних издатака за приступ на неодржаном претресу пред Апелационим судом у Крагујевцу дана 23.09.2019. године, сходно важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката („Сл. гласник РС“, бр.121/12).

На основу члана 261 став 4 ЗКП, између осталог, прописано је да нужни издаци постављеног пуномоћника по службеној дужности исплаћују се из средстава органа поступка унапред, а наплаћују се касније од лица која су дужна да их надокнаде по одредбама ЗКП. Орган поступка дужан је да све трошкове који су унапред исплаћени унесе у попис који ће се приложити списима.

Одредбом члана 267 ЗКП о дужности плаћања трошкова који настану код суда правног лека одлучује тај суд, сходно одредбама члана 261-266 овог закона.

Сходно наведеном, Апелациони суд је нашао да пуномоћнику по службеној дужности малолетне оштећене К.Д. припадају трошкови кривичног поступка на име награде за приступ пуномоћника оштећене на неодржаном претресу пред Апелационим судом дана 23.09.2019. године новчани износ од 16.500,00 динара, који јој припада сходно Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката. У конкретном случају, без обзира што је малолетној оштећеној, адвокат постављена као пуномоћник по службеној дужности у смислу чл. 154 Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица, пуномоћнику се не умањују трошкови заступања за 50 %, јер се Правилник о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности, не примењује у односу на адвоката постављеног за пуномоћника малолетног оштећеног, већ само на адвокате који су у кривичном поступку постављени за браниоце по службеној дужности када је одбрана обавезна по закону.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-н-594/19 од 25.11.2019. године)

*Сентенцу приредила: Ана Добрић,
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ИМОВИНСКОПРАВНИ ЗАХТЕВ

У ситуацији када има више оштећених који су истакли имовинскоправни захтев, на парнични поступак, ради остваривања имовинскоправног захтева, упућују се сви оштећени.

Из образложења:

Испитујући одлуку о имовинскоправном захтеву, а поводом жалбе пуномоћника оштећених, Апелациони суд закључује да је основано указивање у жалби пуномоћника оштећених да право на накнаду штете припада оштећенима М.Т., И.Р., В.Р., као и оштећеној Ј.Р., из ког разлога је Апелациони суд у овом делу преиначио првостепену пресуду и одлучио као у ставу II изреке ове пресуде.

(пресуда Основног суда у Крушевицу К.538/16 од 12.06.2019. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу КЖ1 бр.640/19 од 14.10.2019. године)

*Сентенцу приредила: Драгана Перовић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ПРАВО ОСУЂЕНОГ ДА ВИШЕ ПУТА ПОДНЕСЕ МОЛБУ ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЈУ

Одредба члана 4. став 1. ЗКП, која се односи на правноснажно пресуђену ствар, не примењује се у поступку одлучивања о молби за рехабилитацију.

Из образложења:

Наиме, првостепени суд је одбацио захтев за рехабилитацију осуђеног С. М., налазећи да је о истом захтеву већ правноснажно одлучено решењем Вишег суда у Новом Пазару Кв-195/18 од 3.12.2018. године, будући да се односи на исте правноснажне пресуде, тако да се у смислу члана 4. ЗКП не може водити нови поступак о истом захтеву. С тим у вези, осуђени основано жалбом истиче да се на поступак рехабилитације не може применити институт пресуђене ствари тј. правило „*ne bis in idem*“.

Како је одредбом члана 4. став 1. ЗКП прописано да нико не може бити гоњен за кривично дело за које је одлуком суда правноснажно ослобођен

или осуђен или за које је оптужба правноснажно одбијена или је поступак правноснажно обустављен, осуђени основано жалбом указује да се ова одредба не може применити на поступак рехабилитације, као и да су нејасни разлози првостепеног решења о томе да се не може водити поступак о новом захтеву за рехабилитацију, јер је о таквом захтеву већ одлучено.

Апелациони суд напомиње да је одредбом члана 577. став 3. ЗКП прописано да осуђени може молбу поновити по истеку једне године од дана правноснажности решења, ако веће одбије молбу зато што осуђени својим понашањем није заслужио рехабилитацију, међутим, у конкретном случају решењем Вишег суда у Новом Пазару Кв-195/18 од 3.12.2018. године молба за рехабилитацију осуђеног С. М. није одбијена зато што осуђени својим понашањем није заслужио рехабилитацију, већ по другом основу, тако да се не може узети да је осуђени везан роком за подношење молбе за рехабилитацију.

Осим тога, одредбом члана 574. став 1. ЗКП је прописано у којим случајевима се молба за судску рехабилитацију одбацује- ако суд утврди да је поднета од стране неовлашћеног лица, да је осуђеном изречена казна затвора преко пет година или да је осуђени у року од десет година од дана издржане, застареле или опроштене казне затвора преко три до пет година учинио ново кривично дело, а поред тога, као што је наведено, постоји још један разлог за одбацивање молбе као преурађене, у смислу члана 577. став 3. ЗКП.

Како у односу на молбу осуђеног С. М. не постоји ниједан од наведених разлога за одбацивање, основани су жалбени наводи осуђеног којима се указује да првостепени суд није требало да одбаци молбу осуђеног као недозвољену.

У поновном поступку, првостепени суд ће отклонити недостатке на које му је указано овим решењем, тако што ће, ако је потребно позвати осуђеног да молбу за рехабилитацију уреди, а потом ће донети мериторну о одлуку о захтеву осуђеног за рехабилитацију.

(решење Основног суда у Новом Пазару Кв.237/18 од 28.12.2018. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж2-55/19 од 30.01.2019. године)

*Сентенцу приредила: Марија Караклић
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

МЕСНА НАДЛЕЖНОСТ (Чл. 23 ст. 1 ЗКП)

У ситуацији када је истрага завршена, разлози због којих је Апелациони јавни тужилац у Крагујевцу, извршио супституцију, не дају овлашћење Вишем јавном тужиоцу да поступа супротно одредби чл. 43.ст.2 тач.5 ЗКП, којом је прописано да је јавни тужилац надлежан да подиже и заступа оптужбу пред надлежним судом, нити дају могућност суду, да поступа противно одредбама чл. 23 ст. 1 ЗКП и чл. 34.ст.1 ЗКП, којим одредбама је прописано да је месно надлежан по правилу суд на чијем подручју је кривично дело извршено или покушано, да је суд дужан да пази на своју стварну и месну надлежност и да се чим примети да није надлежан решењем огласи ненадлежним и по правноснажности тог решења предмет упути надлежном суду.

Из образложења:

Виши суд у Ужицу, решењем К.бр.18/19 од 21.08.2019. године, огласио се месно ненадлежним за вођење кривичног поступка против окр. Р. Б. због кривичног дела убиство на мах из чл. 115 Кривичног законика (КЗ), по оптужном предлогу Вишег јавног тужиоца у Ужицу Кт.бр.26/19 од 14.08.2019. године. Истим решењем одређено је да се по правноснажности решења списи предмета доставе Вишем суду у Новом Пазару као стварно и месно надлежном суду.

Из списка предмета утврђује се да је наредбом за спровођење истраге Вишег јавног тужиоца у Новом Пазару Кт.бр.102/17 и Кти.48/17 од 02.10.2017. године, покренута истрага против окр. Р. Б, због постојања основа сумње да је извршио кривично дело убиство из чл. 113 КЗ. Дана 05.01.2018. године, заменик Вишег јавног тужиоца у Новом Пазару, донео је наредбу о завршетку истраге Кти.48/17. Из списка предмета даље се утврђује да је Апелациони јавни тужилац у Крагујевцу, решењем Ктр.бр.25/18 од 12.01.2018. године, на основу одредбе чл. 20 ст. 1 Закона о јавном тужилаштву, овластио Вишег јавног тужиоца у Ужицу, да поступа у предмету истраге Вишег јавног тужиоца у Новом Пазару Кти.48/17. Након тога, Виши јавни тужилац у Ужицу, донео је наредбу о допуни истраге Кти.4/18 од 23.01.2018. године, те је након извођења доказа донео наредбу о завршетку истраге Кти.бр.4/18 од 13.08.2019. године, а затим је дана 14.08.2019. године, Виши јавни тужилац у

Ужицу, поднео Вишем суду у Ужицу, оптужни предлог Ктo.бр.26/19, против окр. Р Б, због кривичног дела убиство на мах из чл. 115 КЗ.

Побијајући првостепено решење жалбом Вишег јавног тужиоца се не оспорава закључак Вишег суда у Ужицу, да је место извршења кривичног дела на подручју Вишег суда у Новом Пазару, те да је сходно одредби чл. 23 ЗКП, месно надлежан Виши суд у Новом Пазару. Међутим, жалбом тужиоца указује се да првостепени суд није узео у обзир све околности конкретног случаја, а које указују да постоје стварни разлози због којих би било потребно да поступа суд коме је поднет оптужни предлог.

Жалбом браниоца окривљеног, адв. А. П, указује се да је првостепени суд занемарио одредбу чл. 32 Устава Републике Србије, којом се јемчи право на правично суђење, односно да свако има право на независтан, непристрасан и законно већ установљен суд, да се правично и у разумном року јавно одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега. Указује се да је суд морао имати у виду чињенице и околности које су довеле до делегације тужилачке надлежности, као и да је морао да утврди да ли су те околности престале или су се измениле.

Оптужним предлогом Вишег јавног тужиоца у Ужицу Ктo.26/19 од 14.08.2019. године, окр. Р. Б, стављено је на терет да је извршио кривично дело убиство на мах из чл. 115 КЗ, на подручју Општине Тутин, у месту зв. „Ервеничка Ријека“ где је као место извршења кривичног дела означена Општина Тутин.

Код таквог стања ствари, Апелациони суд налази да се правилно првостепени суд побијаним решењем огласио месно ненадлежним за поступање у кривичном поступку против окр. Р. Б, због кривичног дела убиство на мах из чл. 115 КЗ, по оптужном предлогу Вишег јавног тужиоца у Ужицу Ктo.бр.26/19 од 14.08.2019. године, правилно примењујући одредбе чл. 23 ст. 1 ЗКП и чл. 34.ст.1 ЗКП.

По оцени Апелационог суда, без утицаја је на правилност и законитост побијаног решења жалбени навод Вишег јавног тужиоца којим се указује да окр. Р. Б, нема боравиште на подручју Тутина, односно на подручју месне надлежности Вишег суда у Новом Пазару, будући да у смислу одредбе чл. 24 ЗКП, примена одредаба о месној надлежности по месту пребивалишта,

односно боравишта, долази у обзир само када место извршења кривичног дела није познато или је то место ван територије Републике Србије, што није конкретан случај, како то правилно првостепени суд налази. У конкретном случају не ради се о ситуацији када је надлежни суд, известио непосредно виши суд, да је из правних или стварних разлога спречен да поступа (чл. 32 ст.1 ЗКП), па су оцењени као неосновани жалбени наводи тужиоца да одредба чл. 32 ЗКП, упућује да се може одступити од примене одредбе чл. 23 ст. 1 ЗКП, као и жалбени наводи да одредба чл. 33 ЗКП, упућује да се може одступити од примене одредбе чл. 23 ст. 1 ЗКП, будући да је у смислу одредбе чл. 33 ЗКП, за делегацију надлежности из разлога целисходности, надлежан Врховни касациони суд.

(решење Вишег суда у Ужицу К.бр.18/19 од 21.08.2019. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж 2-645/19 од 08.10.2019. године)

*Сентенцу приредила: Данијела Вранић,
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ПРОЦЕСНЕ РАДЊЕ ПРЕДУЗЕТЕ ПРЕМА ПРОПИСИМА ДРЖАВЕ МОЛИЈЕ

(Чл. 47. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима)

Суд ће процесну радњу предузету према прописима државе молије третирати као процесну радњу обављену према прописима Републике Србије, уколико то није противно основним начелима домаћег правног поретка и међународним стандардима о заштити људских права и основних слобода.

Из образложења:

Решењем Основног суда у Аранђеловцу 13К-133/17 од 05.03.2019. године, издвојени су из списка предмета и одлучено је да се одвојено чувају записник извештаја спроведене истраге криминалистичке полиције, полицијске регије Северна Холандија бр. ПЛ1100/2009030049, записник службених запажања и налаза бр. 2009030049-3, записник о саслушању подносиоца пријаве бр. 2009030049-1, записник о саслушању сведока бр. 2009030049-4, записник о саслушању оштећене ПЛ1100/2009030049-21, записник службених запажања

и налаза бр. ПЛ1100/2009030049-28 и записник службених запажања и налаза полиције јединице Северне Холандије бр. ПЛ1100/2009030049-51.

У образложењу првостепеног решења се наводи да је оптужницом Основног јавног тужиоца у Аранђеловцу Кто-12/17 од 25.01.2017. године, као и оптужним предлогом истог тужиоца Кто-201/17 од 24.11.2017. године, окр. Д. М. стављено на терет извршење кривичног дела тешка крађа у покушају из чл. 204. ст. 4. у вези ст. 1. тач. 1. КЗ у вези чл. 30. КЗ и кривичног дела недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја из чл. 348. ст. 1. КЗ. На главном претресу, од 05.03.2019. године, бранилац окривљеног је, у односу на кривично дело из чл. 204. ст. 4. у вези ст. 1. тач. 1. КЗ у вези чл. 30. КЗ, поднео предлог да се из списка предмета, поред осталог, издвоје поменути записници о доказима, из разлога што исти не представљају доказе на којима се може засновати судска одлука, тј. јер се ради о незаконитим доказима са становишта кривичног законодавства Републике Србије.

Даље се у образложењу побијаног решења наводи да је првостепени суд, разматрајући поменути предлог, нашао да је исти делимично основан, будући да је увидом у списе предмета, утврдио да се у наведеним случајевима ради о доказима који су прибављени од стране полиције, односно, да су у питању обавештења која су грађани дали полицијским службеницима, па је, имајући у виду да се на њима не може засновати одлука суда, одлучио, сходно одредбама чл. 16. ст. 1., чл. 237. ст. 1. и 3. и чл. 407. ЗКП, да исте издвоји из списка, док је у преосталом делу предлог браниоца одбио као неоснован, с обзиром да је нашао да ти докази нису прибављени супротно Уставу Републике Србије, закону, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима.

Основни јавни тужилац у Аранђеловцу у жалби указује да из списка предмета произилази да је 23.04.2014. године, у Холандији, под руководством јавног тужиоца дипл. правника G. V., покренута кривична истрага под именом „11Texas“, која се односи на провалу у стану, извршену 26.08.2009. године, у ул. Noorderweg 110В у месту Wijdevormer, против окр. Д. М., кога је бранио адвокат R. J. V. B, којој је, такође под руководством јавног тужиоца, претходила истрага против НН лица, те да су самим тим сви спорни записници прибављени од стране полиције по налогу поменутог јавног

тужиоца, па следствено томе, докази добијени на овај начин, у складу су и са одредбом чл. 299. ст. 4. ЗКП.

Одлучујући о жалби јавног тужиоца, Апелациони суд је нашао да је одредбом чл. 298. ЗКП, предвиђено да истрагу спроводи надлежни јавни тужилац, а одредбом чл. 299. ст. 4. ЗКП, да надлежни јавни тужилац може предузимаће појединих доказних радњи поверити полицији, у ком случају их иста предузима у складу са одредбама Законика о кривичном поступку којима су прописана правила о њиховом извођењу. Следствено томе, по налажењу Апелационог суда, у фази истраге, овлашћена службена лица полиције могу, када им је то поверено од стране надлежног јавног тужиоца, предузети све доказне радње, предвиђене законом, укључујући и испитивање лица у својству сведока или вештака.

Осим тога, првостепени суд није имао у виду ни одредбу чл. 47. ст. 1. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима, која прописује да се преузети кривични поступак спроводи према прописима Републике Србије, док је ст. 3. истог члана прописано да се процесна радња предузета према прописима државе молиље изједначава са процесном радњом предузетом према прописима Републике Србије, осим ако то није противно основним начелима домаћег правног поретка и међународним стандардима о заштити људских права и основних слобода. С тим у вези, како првостепени суд није дао разлоге због којих сматра да нису испуњени услови из одредбе ст. 3. наведеног члана, тј. да су поменуте процесне радње, предузете према прописима државе молиље, противне основним начелима домаћег правног поретка и међународним стандардима о заштити људских права и основних слобода, побијано решење је уважавањем жалбе јавног тужиоца морало бити укинато и предмет враћен првостепеном суду на поновно одлучивање.

(решење Основног суда у Аранђеловцу 13К-133/17 од 05.03.2019. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж2-182/19 од 25.03.2019. године.)

*Сентенцу приредио: Никола Станојевић
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ЖАЛБА НА ПРЕСУДУ КОЈОМ СЕ ПРИХВАТА СПОРАЗУМ О ПРИЗНАЊУ КРИВИЧНОГ ДЕЛА (Чл. 319. ст. 3. ЗКП)

Право на жалбу против пресуде донете на основу споразума о признању кривичног дела је редуковано и иста се не може изјавити због непоштовања евентуалних усмених договора које је окривљени постигао са јавним тужиоцем, а које не обухвата споразум о признању кривичног дела.

Из образложења:

Пресудом Вишег суда у Крагујевцу СПК-23/19 од 31.10.2019. године, прихваћен је споразум о признању кривичног дела Ск-24/19/КТО-49/18 од 31.10.2019. године, закључен између заменика Вишег јавног тужиоца у Крагујевцу Д. М. и окривљеног Б. Ш., у присуству браниоца окривљеног, по оптужници Вишег јавног тужиоца у Крагујевцу КТО-49/18 од 19.10.2018. године, којом му је за кривично дело отмица у саизвршилаштву из чл. 134. ст. 1. КЗ у вези чл. 33. КЗ, утврђена казна затвора у трајању од 2 (две) године и 6 (шест) месеци, а за кривично дело прогањање из чл. 138а. ст. 1. тач. 1, 2, 4. и 5. КЗ, казна затвора у трајању од 1 (једне) године, а затим осуђен на јединствену казну затвора у трајању од 3 (три) године, у коју му се урачунава време проведено у притвору, почев од 29.07.2018. године па до упућивања окривљеног у завод за извршење кривичних санкција, али најдуже док не истекне време трајања изречене казне затвора.

Против наведене пресуде жалбу је изјавио окривљени наводећи да је сматрао да ће јавни тужилац, који је био упознат са стањем његовог здравља, на рочишту за одлучивање о споразуму о признању кривичног дела предложити неку установу за лечење окривљеног, ако му притвор не буде укинут. То јавни тужилац није учинио, притвор му је продужен, поступајућа судија је прихватила само део документације о његовом здравственом стању, а из личног искуства зна да управе Казнено-поправних завода шаљу осуђенике на лечење тек када им се здравље у знатној мери погорша.

Одредбом чл. 319. ст. 3. ЗКП, прописано је да против пресуде којом је прихваћен споразум о признању кривичног дела (члан 317.), јавни тужилац, окривљени и његов бранилац могу у року од осам дана од дана достављања пресуде изјавити жалбу због постојања разлога из чл. 338. ст. 1. ЗКП или ако се пресуда не односи на предмет споразума (члан 314.).

Дакле, по налажењу Апелационог суда, ограничен је број основа по којима се може изјавити жалба на пресуду о прихватању споразума о признању кривичног дела, и то, уколико дело које је предмет споразума није кривично дело, а нема услова за примену мере безбедности, затим, ако је кривично гоњење застарело или је дело обухваћено амнестијом или помиловање, или постоје друге околности које трајно искључују кривично гоњење, те, када нема довољно доказа за оправдану сумњу да је окривљени учинио кривично дело које је предмет оптужбе (чл. 338. ст. 1. ЗКП), као и када се пресуда не односи на предмет споразума (чл. 314. ЗКП).

Имајући у виду да се жалбом окривљеног, ни формално ни суштински, законитост и правилност првостепене пресуде не побијају ни по једном од претходно наведених, законом предвиђених основа, већ се фактички жалбом само указује на непоштовање усменог договора од стране јавног тужиоца, који је са окривљеним постигао у вези предлагања установе у коју би исти био послат на лечење и истиче неадекватан третман осуђених лица са лошим здравственим стањем од стране управа казнено-поправних завода, због чега окривљени предлаже његово моментално упућивање на лечење у одговарајућу установу, након којег би отишао на издржавање остатка изречене казне, то је Апелациони суд нашао да жалбу окривљеног треба одбацити, јер иста по закону није дозвољена, сходно чл. 456. ст. 2. ЗКП.

(пресуда Вишег суда у Крагујевцу СПК-23/19 од 31.10.2019. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж1СПК-2/19 од 16.12.2019. године.)

*Сентенцу приредио: Никола Станојевић
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ИЗДВАЈАЊЕ НЕЗАКОНИТИХ ДОКАЗА (Чл. 358 ЗКП)

По оцени Апелационог суда, радници полицијске управе могу се испитати у току поступка у својству сведока на све околности које су непосредно чулно опазили. Међутим, у току поступка не могу се користити оперативна сазнања и она сазнања радника полицијске управе до којих су дошли на основу разговора са грађанином који се може сматрати осумњиченим, а на околности догађаја који је предмет

оптужбе, који грађанин није поучен о правима из чл. 68 ст. 1 тач. 1 и тач. 2 ЗКП, одредбама ког члана је прописано да окривљени има право да у најкраћем року, а увек пре првог саслушања, подробно и на језику који разуме буде обавештен о делу које му се ставља на терет, о природи и разлозима оптужбе, као и да све што изјави може да буде коришћено као доказ у поступку, ништа не изјави, ускрати одговор на поједино питање, слободно изнесе своју одбрану, призна или не призна кривицу и о праву да узме браниоца који ће присуствовати његовом саслушању.

Из образложења:

Решењем Вишег суда у Ужицу К.бр. 12/19 од 15.07.2019. године, одлучено је да се из списка предмета издвоје записници о испитивању сведока полицијских службеника у истрази Кти.бр.1/19 пред Вишим јавним тужиоцем и то у деловима ближе наведеним у побијаном решењу, у којима су се сведоци изјашњавали о ономе шта им је окривљени рекао приликом њиховог изласка на лице места, а у вези са предметним догађајем.

Одредбом чл. 289 ст. 2 ЗКП, прописано је ако полиција у току прикупљања обавештења оцени да позвани грађанин може бити сматран осумњиченим, дужна је да га одмах поучи о правима из чл. 68 ст. 1 тач. 1 и тач. 2 ЗКП и о праву да узме браниоца који ће присуствовати његовом саслушању.

Како се увидом у записнике о саслушању полицијских службеника, у својству сведока, М. Б. од 25.02.2019. године и М. В. од 12.03.2019. године, утврђено да су полицијски службеници дошли до сазнања да се Н. М. може сматрати осумњиченим, то Апелациони суд налази да је првостепени суд, правилно на основу одредбе чл. 358 у вези са чл. 84 ст. 1 и ст. 2 и чл. 237 ст. 2 и ст. 3 ЗКП, из списка предмета издвојио записнике полицијских службеника, у деловима у којима су се сведоци изјашњавали о ономе шта им је Н. М. рекао приликом њиховог изласка на лице места, а у вези са предметним догађајем.

(Решење Вишег суда у Ужицу К.бр.12/19 од 15.07.2019. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж 2-525/19 од 22.08.2019. године)

*Сентенцу приредила Данијела Вранић
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

**ОДБРАНА ОКРИВЉЕНОГ ПРЕДСТАВЉА ЦЕЛИНУ
СКУПНО ГЛЕДАНО
КРОЗ СВЕ ФАЗЕ ПОСТУПКА**

Није потребно доносити посебно решење о читању раније одбране окривљеног, осим ако се окривљени касније брани „ћутањем“ (члан 397. став 6. ЗКП).

Из образложења:

Виши суд у Чачку, огласио је кривим окривљеног због кривичног дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246. став 1. Кривичног законика, а из образложења наведене одлуке произилази да је првостепени суд одбрану окривљеног оценио као признање кривичног дела и будући да је потврђена другим доказима на таквој одбрани засновао своју одлуку.

Заједничком жалбом окривљеног и његових бранилаца првостепена пресуда се побијала због битних повреда одредаба кривичног поступка из члан 438. став 2. тачка 1. ЗКП (првостепена пресуда се заснива на недозвољеном доказу), као и из члан 438. став 2. тачка 2. ЗКП, (првостепена пресуда нема разлога о одлучним чињеницама јер се из одбране окривљеног не може утврдити признање на које се првостепени суд позива). Наведене битне повреде је, по ставу жалбе, првостепени суд учинио јер на главном претресу није прочитао одбрану коју је окривљени дао у претходном поступку 24.04.2018. године, а одбрана окривљеног дата на главном претресу 21.09.2018. године, не може се оценити као признање кривичног дела.

Апелациони суд је оценио као неосноване напред наведене жалбене наводе, с обзиром да одбрана окривљеног представља целину скупно гледано кроз све фазе поступка, те није потребно доносити посебно решење о читању раније одбране, осим ако се окривљени брани „ћутањем“ (члан 397. став 6. ЗКП), а окривљени је на главном претресу 21.09.2018. године, навео исто као и у одбрани датој у претходном поступку, па је с тога правилно првостепени суд закључио и да одбрана окривљеног представља признање кривичног дела које му је стављено на терет.

(пресуда Вишег суда у Чачку К.бр.26/18 од 21.09.2018.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-1014/18 од 20.11.2018.године).

***Сентенцу приредила: Јелена Дванајићчак
Судијски помоћник Апелационог суда у Крагујевцу***

ПОВРЕДА КРИВИЧНОГ ЗАКОНА

Када јавни тужилац у току првостепеног поступка измени оптужни акт у чињеничном делу и правној квалификацији, пресуда се може односити само на дело које је предмет оптужбе садржане у измењеном оптужном акту.

Из образложења:

Решењем Вишег суда у Краљеву, Посебно одељење за сузбијање корупције К-По4 43/18 од 22.01.2019. године одбијен је оптужни предлог Вишег јавног тужиоца у Краљеву, посебно одељење за сузбијање корупције КТОКо.128/18 за кривично дело из члана 234. став 1. Кривичног законика (КЗ) („Службени гласник РС“, број 72/09) против окривљеног И.Ђ. са пребивалиштем у З. и боравиштем у Н.С. и селу Б.М. и окривљеног Д.П. из М., да су извршили кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица у саизвршилаштву из члана 234. став 1. КЗ („Службени гласник РС“, број 72/09), јер се кривично гоњење против окривљених за наведено кривично дело не може предузети због застарелости.

Основано се жалбом јавног тужиоца указује да је првостепени суд погрешно извео закључак да је изменом правне квалификације кривичног дела, којом приликом је измењеним оптужним актом изменио и чињенични опис радње кривичног дела, тужилаштво предузело незакониту процесну радњу, тако да исто није вредновао приликом одлучивања.

Наиме, Више јавно тужилаштво, Посебно одељење за сузбијање корупције поднело је оптужни предлог КТОКо.128/18 од 17.12.2018. године којим је окривљенима И.Ђ. и Д.П. стављено на терет кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица у саизвршилаштву из члана 234. став 2. у вези става 1. КЗ, а актом КТОКо.128/18 од 27.12.2018. године, који је достављен суду 28.12.2018. године, изменио наведени оптужни предлог у односу на дело које је окривљенима стављено на терет, тако што је дело квалификовао као кривично дело превара у обављању привредне делатности у саизвршилаштву из члана 223. став 2. у вези става 1. КЗ.

Првостепени суд није извршио испитивање оптужног предлога Вишег јавног тужилаштва у Краљеву, Посебно одељење за сузбијање корупције КТО Ко.бр.128/18 од 27.12.2018. године, којим је окривљенима стављено на терет извршење кривичног дела превара у обављању привредне делатности

у саизвршилаштву из члана 223. став 2. у вези става 1. КЗ, јер управо из чињеничног описа радње извршења кривичног дела произилази да се ради о кривичном делу превара у обављању привредне делатности из члана 223. став 2. у вези става 1. КЗ, а не кривичном делу злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 1. КЗ.

Следствено изнетом, првостепени суд је побијаним решењем повредио кривични закон, јер је у конкретном случају одбио оптужни предлог јавног тужиоца против окривљених И.Ђ. и Д.П., због кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. став 1. КЗ услед наступања апсолутне застарелости кривичног гоњења, док је у међувремену измењен оптужни акт и окривљенима стављено на терет кривично дело превара у обављању привредне делатности из члана 223. став 2. у вези става 1. КЗ.

(решење Вишег суда у Краљеву, Посебно одељење за сузбијање корупције К-По4 43/18 од 22.01.2019. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж2 По1-10/19 од 17.04.2019. године)

*Сентенцу приредила: Наташа Јанковић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ПРЕКОРАЧЕЊЕ ОПТУЖБЕ СЕ МОЖЕ ОДНОСИТИ САМО НА ПРЕКОРАЧЕЊЕ СУБЈЕКТИВНОГ И ОБЈЕКТИВНОГ ИДЕНТИТЕТА ОПТУЖБЕ

Битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 9. ЗКП односи се само на прекорачење субјективног и објективног идентитета оптужбе (пресуда се мора односити на лице које је оптужено и на дело које је предмет оптужбе), а суд није везан предлозима тужиоца у погледу правне квалификације дела нити у погледу кривичних санкција.

Из образложења:

Виши суд у Чачку, огласио је кривим окривљеног због кривичног дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246. став 1. Кривичног законика (КЗ), и за исто га осудио на казну затвора у трајању од 3 године и изрекао му меру безбедности одузимање предмета и то опојне дроге и мобилних телефона.

Заједничком жалбом окривљеног и његових бранилаца првостепена пресуда се побијала због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 9. ЗКП јер јавни тужилац није предложио изрицање мере безбедности одузимање мобилних телефона окривљеног, а првостепени суд је ипак окривљеном изрекао меру одузимања и наведених мобилних телефона.

Апелациони суд је наведене жалбене наводе оценио неоснованим јер се наведена битна повреда одредаба кривичног поступка односи само на прекорачење субјективног и објективног идентитета оптужбе (пресуда се мора односити на лице које је тужено и на дело које је предмет оптужбе), а суд није везан предлозима тужиоца у погледу правне квалификације дела нити у погледу кривичних санкција.

(пресуда Вишег суда у Чачку К.бр.26/18 од 21.09.2018.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-1014/18 од 20.11.2018.године).

*Сентенцу приредила: Јелена Дванајшчак
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА (Чл. 438. ст. 2. тач. 2 ЗКП)

Када из чињеничног описа оптужног акта произилази да је окривљеном стављено на терет да је узгајао опојну дрогу – марихуану и правна квалификација за кривично дело из члана 246. став 1. КЗ за које је оглашен кривим, при чему суд није везан за правну квалификацију, учињена је битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 2. ЗКП.

Из образложења:

Пресудом Вишег суда у Јагодини К.бр.81/18 од 03.04.2019. године окривљени Ж.П. из Н.Л., оглашен је кривим због кривичног дела неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246. став 1. Кривичног законика (КЗ) и осуђен на казну затвора у трајању од 3 (три) године, коју казну ће издржати по правноснажности пресуде, када буде лишен слободе. На основу члана 63. КЗ окривљеном ће се у казну затвора

урачунати време проведено у притвору у КПЗ Ћуприја од 28.04.2018. године до 28.05.2018. године.

Првостепена пресуда садржи битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 2. ЗКП, која се огледа у томе што су разлози пресуде о чињеницама које су предмет доказивања нејасни, а на шта се основано указује у жалби браниоца окривљеног.

Наиме, окривљени је оглашен кривим да је неовлашћено производио и ради даље продаје држао укупно 2.606,30 грама Cannabis – индијске конопље (марихуана), супстанцу која је проглашена за опојну дрогу, јер садржи тетрахидроканобинол у проценту већем од 0,3%, да је у помоћном објекту своје куће најпре оформио комплетну илегалну лабораторију за узгој биљке Cannabis, да је у пластичним џаковима и пластичним саксијама посејао семе Cannabis из којих су никле 23 биљке, које су израсле у висини од 20 цм до 2м, које су полицијски службеници приликом претреса куће и помоћних просторија пронашли (из извештаја о форензичком прегледу лица места произилази да су одузете биљке биле у пластичним џаковима и пластичним кесама) и потврдом о привремено одузетим предметима одузели у сировом стању од 15 кг, која је касније сасушена у нето количини од 2.450 грама, а такође истом приликом је приликом претреса у шупи пронађена једна стаклена тегла и једна ПВЦ кеса у којима се налазила сасушена индијска конопља нето тежине 156,3 грама, која је уз потврду о привремено одузетим предметима одузета, као и одређена опрема која је коришћена за производњу и узгој индијске конопље.

Међутим, по оцени Апелационог суда, остало је нејасно да ли се окривљеном ставља на терет производња (брање, сушење, паковање и складиштење делова стабљика индијске конопље), узгој (сетва, одговарајућа нега све до њеног сазревања) или држање ради продаје опојне дроге. Наиме, окривљени је затечен у узгоју биљке Cannabis и то 23 биљке које сасушене дају количину од 2.450 грама (у сировом стању 15 кг) и у држању у количини од 156,3 грама, па имајући у виду да је окривљеном стављено на терет производња и држање укупне количине од 2.606,30 грама, то се за сада не може прихватити закључивање првостепеног суда да је окривљени производио биљку Cannabis. Ово и из разлога, што чињеница да је окривљени посејао семе Cannabis, да су изникле 23 биљке које су полицијски службеници затекли и одузели, управо указује да се ради о узгоју, а што се основано

указује у жалби браниоца окривљеног. Осим наведеног, у конкретном случају кад се од укупне количине од 2.606,30 грама опојне дроге – Cannabis одузме количина од 2.450 грама (у сировом стању 15 кг), преостаје количина од 156,3 грама, па по оцени Апелационог суда, првостепени суд није дао јасне разлоге који се односе на то да ли је окривљени неовлашћено држао ради продаје опојну дрогу.

(пресуда Вишег суда у Јагодини К.бр.81/18 од 03.04.2019. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж1 бр.483/19 од 23.07.2019. године)

*Сентенцу приредила: Наташа Јанковић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА (Чл. 438 ст.2 тач. 1 ЗКП)

Изјаве власника машина дате вештаку машинске струке у поступку вештачења вредности машина и опреме немају значај обавештења грађана која дају овлашћеним службеним лицима полицијске управе, па налаз и мишљење вештака не представља незаконито прибављен доказ.

Из образложења:

Побијаном пресудом у изреци под I, окривљени А.Ј. је оглашен кривим да је извршио продужено кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица из чл.234 ст.3 у вези ст.1 у вези чл.61 КЗ и осуђен је на казну затвора у трајању од 2 (две) године, у коју му је урачунато време проведено у притвору.

Против цитиране пресуде жалбе су изјавили браниоци окривљеног, у којима је, између осталог, указано да је првостепена пресуда заснована на доказу вештачења од стране вештака машинске струке који је, према ставу жалби, на незаконит начин узимао изјаве приликом вештачења па је реч о незаконито прибављеном доказу и битној повреди одредаба ЗКП из чл.438 ст.2 тач.1 ЗКП.

По оцени Апелационог суда, наведени наводи изјављене жалбе су неосновани. За своје уверење да је реч о законитом доказу, иако је вештак сачинио изјаве садржане у прилогу његовог налаза и мишљења узете од власника да није затекао машине (да би могао да констатује у налазу да

машина није испоручена или да је премештена или да је на оправци), јер другачије не би могао да потврди зашто није отишао да види машину или зашто машину није видео, првостепени суд је дао јасне разлоге, које у свему прихвата и другостепени суд и на исте упућује.

Одредбом чл.120 ст.4 ЗКП којом је регулисан поступак вештачења, између осталог, је прописано да вештак има право да од органа поступка и странака тражи и добије допунска разјашњења, разгледа предмете и разматра списе, да предлаже да се прикупе докази или прибаве предмети и подаци који су од важности за давање налаза и мишљења. С обзиром да су странке у поступку, односно окривљени, својим изјавама, разјашњавали вештаку машинске струке, коме је наредбом за вештачење наложено да изврши процену вредности машина и опреме, где се налазе спорне машине, то ове изјаве, како то правилно закључује првостепени суд, немају значај изјава грађана које дају овлашћеним службеним лицима Полицијске управе које се не могу користити у судском поступку као доказ.

(пресуда Вишег суда у Краљеву 2К.55/17 од 04.12.2018.године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-246/19 од 19.04.2019.године).

*Сентенцу приредила: Милевка Миленковић
Судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ЗАБРАНА ПРЕИНАЧЕЊА НА ГОРЕ (Чл. 453. ЗКП)

У процесној ситуацији када је јавни тужилац изјавио жалбу само у делу одлуке о казни (првостепена пресуда која је укинута), а у поновном поступку изменио оптужницу тако што је окривљенима ставио на терет веће износе неплаћеног пореза и прибављену имовинску корист у већем износу, оглашавајући кривим окривљене по измењеној оптужници, првостепени суд је поступио противно одредби члана 453. Законика о кривичном поступку.

Из образложења:

Апелациони суд у Крагујевцу у смислу одредбе члана 447. став 1, 2. и 5. ЗКП, одржао је седницу већа дана 07.10.2019. године, у присуству окривљене Ј.П. и њеног браниоца, адвоката И.М. из Крагујевца, у одсуству

уредно обавештеног Апелационог јавног тужиоца и браниоца окривљеног Р.З., адвоката Т.Л. из Крагујевца, на којој је размотрио списе предмета и испитао побијану пресуду у оквиру основа, дела и правца побијања који су истакнути у жалбама јавног тужиоца и бранилаца окривљених (члан 451. став 1. ЗКП), па је по оцени навода и предлога из жалби, као и писменог изјашњења Апелационог јавног тужиоца датог у поднеску, као и објашњења изнетих на седници већа одлучио да се у овој кривичноправној ствари одржи претрес пред Апелационим судом као судом другог степена, налазећи да је првостепени суд пропустио да утврди и разјасни одређене чињенице које су од значаја за потпуно утврђење чињеничног стања и да је ради потпуног утврђења чињеница које су предмет доказивања потребно на претресу саслушати окривљене, а с обзиром да је у истом кривичном предмету пресуда једанпут већ била укинута (члан 455. став 2. ЗКП).

Наиме, оптужницом Вишег јавног тужиоца у Крагујевцу Ктo-93/03 од 01.09.2008. године и пресудом Вишег суда у Крагујевцу 1К-82/14 од 04.09.2017. године, окривљенима је стављено на терет да су себи прибавили противправну имовинску корист на штету ДОО „СГР“ у укупном износу од 37.612.720,00 динара, а да су нанели имовинску штету буџету РС у укупном износу од 7.522.544, 11 динара, која пресуда је укинута од стране Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-377/18 од 11.07.2018. године. Након тога, јавни тужилац измењеном оптужницом КТ-93/03 од 05.11.2018. године окривљенима ставља на терет да су себи прибавили противправну имовинску корист на штету ДОО „СГР“ из Крагујевца у укупном износу од 51.249.849,66 динара, да су нанели штету буџету РС у укупном износу од 10.253.415,14 динара, као и да су „ДОО Ферари Лазих“ из Мајиловца власништво окривљеног Л.С. ... наводно продали робу – ауто делове ... при чему нису обрачунали ни уплатили порез на промет у износу од 2.730.901,03 динара“, па је на основу наведене измењене оптужнице првостепени суд донео побијану пресуду. Међутим, будући да је јавни тужилац жалбе изјављивао само по основу одлуке о казни, по оцени Апелационог суда, окривљенима је како измењеном оптужницом, тако и побијаном пресудом стављена на терет већа криминална активност, односно уместо прибављене противправне имовинске користи на штету ДОО „СГР“ у укупном износу од 37.612.720,00 динара, сада износ од 51.249.849,66 динара (више 13.637.129,66 динара), уместо нанете штете буџету РС у укупном износу од 7.522.544, 11 динара, сада тај износ гласи на 10.253.415,14 динара (више 2.730.871,03 динара),

као и на име необрачунатог пореза на промет који се односи на фирму ДОО „Ферари Лазих“ у износу од 2.730.901,03 динара, па имајући у виду забрану преиначења на горе (члан 453. ЗКП) која се односи на првобитно оптужење и раније укинута првостепену пресуду, јавни тужилац није могао да измени оптужницу на наведени начин, а што се основано указује у жалби браниоца окривљене Ј.П., због чега је у овом делу побијана пресуда преиначена.

(пресуда Вишег суда у Крагујевцу 1К-65/18 од 11.03.2019. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1 бр.602/19 од 17.10.2019. године)

*Сентенцу приредила: Наташа Јанковић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

НЕДОЗВОЉЕНА ЖАЛБА (Чл. 456 ст. 2 ЗКП)

Када се окривљени одрекао права на жалбу, у смислу одредбе чл. 510. ЗКП, недозвољена је жалба мајке окривљеног (сродника по крви у правој линији), изјављена против првостепене пресуде, јер је у таквој процесној ситуацији, жалба изјављена против воље окривљеног, који је задовољан донетом пресудом, будући да се одмах по објављивању пресуде, одрекао права на жалбу.

Из образложења:

Пресудом Основног суда у Краљеву 4К. 305/18 од 20.12.2018. године, окр. М. П. и окр. В. С, обојица из Краљева, оглашени су кривим и то окр. М. П. због продуженог кривичног дела тешка крађа из чл. 204 ст. 1 тач. 1 КЗ у вези чл. 61 КЗ, за које дело је осуђен на казну затвора у трајању од 1 (једне) године и 6 (шест) месеци, а окр. В. С. због кривичног дела тешка крађа из чл. 204 ст. 1 тач. 1 КЗ, за које дело му је изречена условна осуда тако што му је утврђена казна затвора у трајању од 10 (десет) месеци, и истовремено одређено да се ова казна неће извршити уколико окривљени за време од 2 (две) године од дана правноснажности пресуде не учини ново кривично дело.

Одредбом чл.456.ст.2.ЗКП, прописано је да ће се жалба одбацити решењем као недозвољена, ако се утврди да је жалбу изјавило лице које није овлашћено за изјављивање жалбе или лице које се одрекло од жалбе или ако

се утврди одустанак од жалбе или да је после одустанка поново изјављена жалба, или ако жалба по закону није дозвољена.

Одредбом чл. 433 ст. 2 ЗКП, између осталог, прописано је да у корист оптуженог жалбу могу изјавити и његов брачни друг, лице са којим живи у ванбрачној или другој трајној заједници живота, сродници по крви у правој линији, законски заступник, усвојитељ, усвојеник, брат, сестра и хранитељ, док је ставом 6. истог члана прописано да бранилац и лица из става 2. овог члана могу изјавити жалбу и без посебног овлашћења оптуженог, али не и против његове воље, осим када је оптуженом изречена казна затвора у трајању од 30 до 40 година.

У конкретном случају окр. В. С, изречена је условна осуда, тако што му је утврђена казна затвора у трајању од 10 (десет) месеци, и истовремено одређено да се ова казна неће извршити уколико окривљени за време од 2 (две) године од дана правноснажности пресуде не учини ново кривично дело, такође је одлучено и о трошковима кривичног поступка и о имовинскоправном захтеву.

Увидом у записник о главном претресу од 20.12.2018. године, утврђује се да се окр. В. С, одмах по објављивању пресуде одрекао права на жалбу, у смислу одредбе чл. 510 ЗКП.

Са изнетих разлога, Апелациони суд је одбацио као недозвољену, жалбу мајке окр. В. С, изјављену против пресуде Основног суда у Краљеву 4К. 305/18 од 20.12.2018. године, јер жалба по закону није дозвољена.

(пресуда Основног суда у Краљеву 4К.305/18 од 20.12.2018. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж1-151/19 од 26.02.2019. године)

*Сентенцу приредила: Данијела Вранић
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ЛИЦА ОВЛАШЋЕНА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА ЗА ПОНАВЉАЊЕ ПОСТУПКА

Одредбом члана 471. став 1. ЗКП је прописано да за живота осуђеног, захтев за понављање кривичног поступка могу поднети странке и бранилац, међутим, наведено не искључује могућност да неко од лица прописаних одредбом члана 75. став 1. ЗКП изабере и пуномоћјем овластити браниоца осуђеном уколико се осуђени томе изричито не противи.

Из образложења:

Првостепени суд је побијаним решењем у ставу 2. одбацио захтев за понављање кривичног поступка браниоца осуђеног, са образложењем да је пуномоћје адвокату дао отац осуђеног, те је у конкретном случају наведени захтев није поднело овлашћено лице, јер у списима предмета нема доказа да је осуђени преминуо, а одредбом члана 471. став 1. ЗКП је прописано да захтев за понављање кривичног поступка могу поднети странке и бранилац, а после смрти окривљеног захтев могу поднети јавни тужилац и лица наведена у члану 433. став 2. ЗКП.

По налажењу Апелационог суда, основано се жалбом браниоца осуђеног, првостепено решење побија указивањем да како је одредбом члана 75. став 1. ЗКП, прописано да једног или више бранилаца може изабрати и пуномоћјем овластити окривљени сам, или његов законски заступник, брачни друг, сродник по крви у правој линији, усвојитељ, усвојеник, брат, сестра, хранитељ, лице са којим окривљени живи у ванбрачној или како другој трајној заједници живота, осим ако се томе окривљени изричито противи, да отац осуђеног који је несумњиво сродник по крви у правој линији може изабрати и пуномоћјем овластити браниоца осуђеном, будући да у списима предмета не постоји доказ да се окривљени томе изричито противио.

(решење Вишег суда у Новом Пазару Кв.бр.202/18 од 02.07.2019.године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж2-616/19 од 07.10.2019.године)

*Сентенцу приредила: Јелена Дванајичак
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

РАЗЛОЗИ ЗА ПОНАВЉАЊЕ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА (Чл. 473 ЗКП)

Налаз и мишљење вештака за балистику, ватрено и хладно оружје, не представља нови доказ у смислу одредбе чл. 473 ст.1 тач. 3 ЗКП, на основу кога би се дозволило понављање кривичног поступка у корист осуђеног, када је кривични поступак правноснажно окончан пресудом којом је прихваћен споразум о признању кривичног дела, будући да је приликом закључења споразума о признању кривичног дела, окривљени свесно и добровољно признао кривично дело, односно био је свестан свих последица закљученог споразума, а посебно да се одриче права на суђење.

Из образложења:

Решењем Вишег суда у Новом Пазару Кв.бр.85/19 од 22.07.2019. године, одбијен је као неоснован захтев за понављање кривичног поступка поднет од стране браниоца осуђеног Ф. К. из Т, који је окончан правноснажном пресудом Вишег суда у Новом Пазару Спк.бр. 23/17 од 10.08.2017. године.

Из списка предмета и образложења побијаног решења, утврђује се да је кривични поступак против сада осуђеног Ф. К, правноснажно окончан пресудом Вишег суда у Новом Пазару Спк.бр.23/17 од 10.08.2017. године, којим је прихваћен споразум о признању кривичног дела закључен између заменика Вишег јавног тужиоца и сада осуђеног Ф. К, са браниоцем.

Одредбама чл. 317.ст.1. тач. 1, 2, 3 и 4 ЗКП, прописано је да ће суд пресудом прихватити споразум о признању кривичног дела и огласити окривљеног кривим ако утврди да је окривљени свесно и добровољно признао кривично дело, односно кривична дела која су предмет оптужбе, да је окривљени свестан свих последица закљученог споразума, а посебно да се одриче права на суђење и да прихвата ограничење права на улагање жалбе (чл. 319 ст.3) против одлуке суда донесене на основу споразума, да постоје други докази који нису у супротности са признањем окривљеног да је учинио кривично дело, као и да је казна или друга кривична санкција, односно друга мера у погледу које су јавни тужилац и окривљени закључили споразум предложена у складу са кривичним или другим законом.

Код таквог стања ствари, Апелациони суд прихвата закључак и разлоге првостепеног суда да налаз и мишљење вештака за балистику, ватрено и

хладно оружје В. К, не представља нови доказ у смислу одредбе чл. 473 ст.1 тач. 3 ЗКП, на основу кога би се дозволило понављање кривичног поступка у корист осуђеног, будући да је приликом закључења споразума о признању кривичног дела, окривљени свесно и добровољно признао кривично дело, односно да је био свестан свих последица закљученог споразума, а посебно да се одриче права на суђење.

(решење Вишег суда у Новом Пазару Кв.бр.85/19 од 22.07.2019. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж2-449/19 од 13.08.2019. године)

*Сентенцу приредила Данијела Вранић
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ОДБАЧАЈ ОПТУЖНОГ АКТА (Чл. 502 ЗКП)

Како нема захтева овлашћеног тужиоца у процесној ситуацији када је оштећени као тужилац ставио на терет окривљенима да су извршили кривично дело које се гони по служеној дужности, за које дело није подносио кривичну пријаву, испуњени су услови за одбачај оптужног акта сходно члану 502. Законика о кривичном поступку.

Из образложења:

Апелациони суд је одржао седницу већа дана 13.09.2019. године, на којој је у присуству оштећеног као тужиоца П.Ш., размотрио списе предмета заједно са побијаном пресудом, коју је у смислу одредбе члана 451. став 1. ЗКП, испитао у оквиру основа, дела и правца побијања истакнутим у жалбама, па је по оцени жалбених навода и предлога, одлучио да се у овој кривичноправној ствари одржи претрес пред другостепеним судом, због непотпуно утврђеног чињеничног стања, а постоје оправдани разлози да се предмет не врати првостепеном суду на поновни главни претрес (члан 449. став 1. ЗКП).

Имајући у виду да оштећени као тужилац, за радње описане у ставу 2. и 3. оптужног акта од 04.12.2018. године, а којима је ставио на терет окривљенима М.Д. и Б.Д. да су извршили продужено кривично дело превара у саизвршилаштву из члана 208. став 4. у вези члана 33. и члана 61. КЗ, није подносио кривичне пријаве против окривљених за кривична дела која се

гоне по службеној дужности, на који начин није стекао својство оштећеног као тужиоца, па са наведених разлога, Апелациони суд у Крагујевцу је нашао да у конкретном случају нема захтева овлашћеног тужиоца, због чега је на основу одредбе члана 502. ЗКП одбацио оптужни акт оштећеног као тужиоца Р.Ш. и одлучио као у ставу другом под тачкама 1. и 2. изреке ове пресуде

(пресуда Основног суда у Аранђеловцу, Судска јединица у Тополи 12К-250/2017 од 22.03.2019. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1 бр.577/19 од 26.09.2019. године)

*Сентенцу приредила: Наташа Јанковић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ИЗРИЦАЊЕ ЈЕДИНСТВЕНЕ КАЗНЕ

Нису испуњени услови за изрицање јединствене казне затвора у смислу члана 62. Кривичног законика и члана 552. Законика о кривичном поступку у процесној ситуацији када је окривљени осуђен правоснажном пресудом иностраног суда, која није достављена домаћем суду, нити призната од стране домаћег суда, а која је унета у Казнену евиденцију надлежног органа Републике Србије на основу података из казног листа који је доставила страна држава.

Из образложења:

Пресудом Вишег суда у Јагодини Кв.бр.66/19 од 18.04.2019. године одбијен је захтев осуђеног Д.А. из Т. за изрицање јединствене казне по правоснажним пресудама Вишег суда у Јагодини К.бр.30/18 од 11.12.2018. године и иностраног суда државе Аустрија бр.44 ХВ1/283 од 26.02.2008. године.

Првостепени суд је побијаном пресудом одбио захтев осуђеног за изрицање јединствене казне, преиначењем правоснажних пресуда у погледу одлуке о казни Вишег суда у Јагодини К.бр.30/18 од 11.12.2018. године и иностраног суда државе Аустрија бр.44 ХВ1/283 од 26.02.2008. године, са образложењем да је увидом у пресуду Вишег суда у Јагодини К.бр.30/18 од 11.12.2018. године, Д.А. оглашен кривим због кривичног дела пореска утаја у саизвршилаштву из члана 229. став 2. у вези става 1. у вези члана 33. КЗ, за које му је утврђена казна затвора у трајању од једне године, и узета као утврђена казна затвора у трајању од једне

године изречена правноснажном пресудом Основног суда у Параћину, Судска јединица у Ћуприји К.бр.149/18 од 06.06.2018. године, због кривичног дела тешка крађа из члана 204. став 1. тачка 1. КЗ, па је исти осуђен на јединствену казну затвора у трајању од једне године и десет месеци и на новчану казну у износу од 100.000,00 динара. Истом пресудом Д.А. је изречена мера безбедности обавезног психијатријског лечења чувања у здравственој установи. Даље, из образложења побијане пресуде произилази да из извода из Казнене евиденције произилази да је Д.А. раније више пута осуђиван, и то: пресудом Окружног суда у Јагодини К.бр.196/03 од 29.03.2004. године, пресудом Окружног суда у Јагодини К.бр.162/04 од 12.01.2005. године, пресудом Општинског суда у Ћуприји К.бр.97/06 од 23.03.2006. године, пресудом Окружног суда у Јагодини К.бр.35/06 од 15.05.2006. године, пресудом иностраног суда државе Аустрија бр.44 ХВ1/283 од 26.02.2008. године на казну затвора у трајању од четири године, пресудом Основног суда у Новом Саду К.бр.3134/12 од 04.12.2013. године, пресудом Основног суда у Параћину, Судска јединица у Ћуприји К.бр.149/18 од 06.06.2018. године и пресудом Вишег суда у Јагодини К.бр.30/18 од 11.12.2018. године.

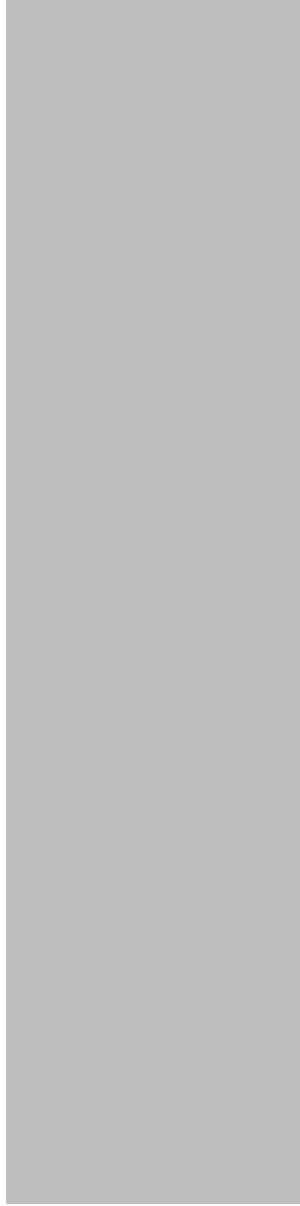
Из дописа Основног суда у Параћину Ик.бр.27/19а од 25.03.2019. године произилази да је Д.А. ступио на издржавање казне – лечење у Специјалној затворској болници у Београду дана 31.01.2019. године по пресуди Вишег суда у Јагодини К.бр.30/18 од 11.12.2018. године, као и да првостепеном суду није достављена пресуда иностраног суда државе Аустрија бр.44 ХВ1/283 на извршење.

Имајући у виду наведено, односно да из дописа МУП-а Сектор за аналитику, телекомуникационе и информационе технологије број 235/1-1090/19 од 22.03.2019. године произилази да поседују превод извештаја иностране пресуде Републике Аустрије бр.44 ХВ1/283, као и да је иста пресуда наведена у изводу из Казнене евиденције, то су по налажењу Апелационог суда, нејасни разлози првостепеног суда да пресуда иностраног суда државе Аустрија бр.44 ХВ1/283 није достављена на извршење референту за извршење кривичних санкција том суду.

(пресуда Вишег суда у Јагодини Кв.бр.66/19 од 18.04.2019. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж1 бр.423/19 од 04.06.2019. године)

***Сентенцу приредила: Наташа Јанковић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу***

ГРАЂАНСКО ПРАВО

СЕНТЕНЦЕ ИЗ ОДЛУКА СУДОВА

ПАРНИЧНИ ПОСТУПАК

ДОКАЗНА СНАГА ЕЛЕКТРОНСКОГ ДОКУМЕНТА

(Чл. 4 Закона о електронском документу)

Штампани текстови са интернета за које императивним прописима није предвиђено да морају бити оверени, односно потписани квалификованим електронским потписом, не представљају електронске документе у смислу одредби чл. 4 Закона о електронском документу („Службени гласник РС“, бр. 51/09).

Из образложења:

Тужилац је поднео тужбу против туженог ради накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа која му је проузрокована објављивањем неистинитих информација, на ближе означеним сајтовима. Вештачењем од стране вештака електротехничке струке утврђено је да је домен на коме су спорне информације објављене регистрован дана 05.05.2006. године, на име туженог са ближим подацима које је као своје потврдио тужени. Такође је утврђено да је на сајту www.w.veb.archive.org, могуће пронаћи два спорна текста објављена дана 12.09.2009. године и дана 02.10.2009. године.

Утврђено је да је тужилац именован за директора означене телевизије, да је завршио Високу економску школу струковних студија 2007. године, када је дипломирао на студијском програму менаџмент малих и средњих предузећа, и да му је издато Уверење о стеченом високом образовању 2008. године. Вештачењем од стране вештака медицинске струке неуропсихијатра утврђено је да је услед објављивања неистинитих информација на означеним сајтовима, тужилац претрпео јак стрес, душевне патње и болове јаког интензитета због повреде части и угледа, односно утврђен је интензитет и дужина трајања претрпљених душевних болова. На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом материјалног права, закључио да су наводи објављених вести да тужилац поседује „фалш факултетску диплому“ неистинити и увредљиви и да су као такви код тужиоца изазвали повреду части и угледа, па је тужбени захтев

тужиоца за накнаду нематеријалне штете усвојио. Одлучујући о висини накнаде нематеријалне штете првостепени суд је полазећи од вредности повређеног добра, имајући у виду начин и средство којим је повреда части и угледа тужиоцу учињена, што је околност од посебног значаја, јер је исто било доступно великом броју људи, те имајући у виду средину у којој тужилац живи и у којој се креће, функцију коју обавља, сходно чл. 200 ЗОО и чл. 232 ЗПП утврдио правичну новчану накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа.

Тужени како у току првостепеног поступка тако и у жалби истиче да тужилац суду није доставио валидне исправе које би указивале на одговорност туженог у вези са наводном објавом неистинитих информација, већ је суду приложио копије интернет странице које су неоверене и непоткрепљене и не могу представљати доказ да је тужени проузроковао наведену штету с обзиром да је вештачењем утврђено да су копије интернет страница доступне свима и да исте не могу представљати ваљан доказ у вези са објавом информација.

Одредбама чл. 4 Закона о електронском документу („Сл. гл. РС“, бр.51/09) којима је регулисана пуноважност и доказна снага електронског документа, ставом 2. прописано је да ако је прописом утврђен писмени облик као услов пуноважности правног акта, правног посла или друге правне радње, одговарајући електронски документ потписује се квалификованим електронским потписом, у складу са законом којим се уређује електронски потпис.

По оцени Апелационог суда, а полазећи од цитиране одредбе чл. 4 Закона о електронском документу правилно је првостепени суд закључио да се у конкретном случају не ради о електронским документима у смислу одредби Закона о електронском документу („Службени гласник РС“, бр. 51/09), већ о штампаним текстовима са интернета за које императивним прописима није предвиђено да морају бити оверени, односно потписани квалификованим електронским потписом.

(пресуда Основног суда у Новом Пазару 12 П.бр. 566/16 од 01.08.2016. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу ГЖ- 3248/19 од 10.09.2019. године).

***Сентенцу приредила: Сања Радуновић-Каличанин
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу***

ЗАШТИТА ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

УТИЦАЈ ТОКА ЗАСТАРЕЛОСТИ ПОТРАЖИВАЊА НА ОДЛУКУ О ОСНОВНОСТИ ПРИГОВОРА ЗА УБРЗАВАЊЕ ПОСТУПКА

(Чл. 4 Закона о заштити права на суђење у разумном року и чл. 389 Закона о облигационим односима)

Предмети у којима постоји опасност од наступања застарелости потраживања захтевају приоритетно решавање у другостепеном поступку, па се при одлучивању о основаности приговора за убрзавање поступка не може ценити јединственост поступка као у осталим предметима који по својој природи нису хитни.

Из образложења:

Решењем Вишег суда у Крагујевцу Р4п-367/19 од 28.10.2019. године одбијен је као неоснован приговор предлагача Б.П. којим је тражио утврђивање повреде права на суђење у разумном року у предмету Вишег суда у Крагујевцу Гж-1865/18.

По налажењу Апелационог суда основано се жалбом предлагача указује да Виши суд у Крагујевцу није правилно применио чл. 4 Закона о заштити права на суђење у разумном року јер није имао у виду све чињенице које су од утицаја на оцену дужине трајања поступка. Ово због тога што се у конкретном случају ради о предмету по тужби ради накнаде нематеријалне штете проузроковане подносиоцу приговора, који је по својој природи хитан, односно, захтева приоритетно решавање јер су одредбама чл. 376 ЗОО прописани рокови застарелости потраживања накнаде штете чијим протеком престаје право тужиоца, овде подносиоца приговора, да захтева испуњење обавезе, чл. 360 ЗОО. Имајући у виду да прекид застаревања извршен подизањем тужбе за накнаду од стране тужиоца није наступио уколико поверилац повуче тужбу, чл. 389 ЗОО, интерес је тужиоца да без одуговлачења буде спроведен поступак пред другостепеним судом јер од другостепене одлуке по жалби на решење којим је одбијен предлог за враћање у пређашње стање зависи судбина процесног решења којим је окончан првостепени поступак повлачењем тужбе. Тужилац, овде подносилац приговора, може повучену тужбу поново да поднесе, чл. 193 ст. 3 ЗПП, али ће протеком рокова застарелости његов тужбени захтев бити неоснован. Сходно наведеном, у конкретном случају се не може ценити јединственост поступка као у осталим предметима који по својој

природи нису хитни, јер наведени предмет има приоритет при решавању у односу на остале предмете у другостепеном поступку-жалбеном поступку.

Имајући у виду наведено, Апелациони суд налази да поступање Вишег суда у Крагујевцу, као другостепеног, који није одлучио по жалби у периоду од 1 године 4 месеца и 23 дана и на тај начин допринео да предметни поступак траје дуже него што је то нужно, нарочито када се има у виду предмет разматрања у поступку по жалби, није у оквиру стандарда разумног рока трајања поступка прихваћених у пракси Уставног суда Србије, као и Европског суда за људска права у Стразбуру, и поред чињенице да поступак до дана подношења приговора траје укупно 3 године 3 месеца и 12 дана, због чега је применом чл. 18 ст. 3 Закона о заштити права на суђење у разумном року преиначио првостепено решење и утврдио да је подносиоцу приговора повређено право на суђење у разумном року.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу Ржг-205/19 од 13.11.2019. године)

*Сентенцу приредила: Тамара Ранковић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ЛИЧНО СВОЈСТВО ПОДНОСИОЦА ПРИГОВОРА КАО КРИТЕРИЈУМ ЗА ОЦЕНУ ПОВРЕДЕ ПРАВА НА СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ

**(Чл. 4 Закона о заштити права на суђење у разумном
року и чл. 3 Конвенције о правима детета)**

У предметима у којима је подносилац приговора малолетно лице, суд је дужан да приликом одлучивања о основаности приговора за убрзавање поступка узме у обзир одредбу чл. 3 Конвенције о правима детета, која прописује да је у свим активностима које предузимају судови најбољи интерес детета од првенственог значаја, што укључује и интерес детета да поступак остваривања судске заштите буде окончан без одуговлачења.

Из образложења:

Решењем Вишег суда у Крагујевцу Р4п-351/19 од 10.10.2019. године одбијен је као неоснован приговор предлагача мал. Ј.М. чији је законски

заступник отац М.М. којим је тражила утврђивање повреде права на суђење у разумном року у предмету Вишег суда у Крагујевцу Гж-479/18.

Међутим, по оцени Апелационог суда овакав закључак првостепеног суда не може се прихватити као правилан. Ово због тога што Виши суд у Крагујевцу није правилно применио чл. 4 Закона о заштити права на суђење у разумном року јер приликом утврђивања чињеница које су од утицаја на оцену дужине трајања поступка није имао у виду да је у конкретном случају предмет одлучивања накнада нематеријалне штете коју је претрпела мал. Ј.М. овде подносилац приговора. Апелациони суд налази да се ради о спору који је по својој природи хитан односно захтева проритетно решавање због личног својства подносиоца (у питању је малолетно лице) и предмета спора који има посебан значај.

Имајући у виду наведено, као и чињеницу да је сходно одредби чл. 3 Конвенције о правима детета, у свим активностима које предузимају судови најбољи интерес детета од првенственог значаја, у конкретном случају интерес да поступак остваривања судске заштите буде окончан без одуговлачења, Апелациони суд налази да Виши суд у Крагујевцу, као другостепени, није поступио у оквиру стандарда разумног рока трајања поступка прихваћених у пракси Уставног суда Србије, као и Европског суда за људска права у Стразбуру, јер није одлучио по жалби у периоду од 1 године 7 месеци и 17 дана, без обзира што је поступак до дана подношења приговора трајао укупно 2 године 5 месеци и 20 дана. Из наведених разлога, Апелациони суд је применом чл. 18 ст. 3 Закона о заштити права на суђење у разумном року преиначио првостепено решење и утврдио да је подносиоцу приговора мал. Ј.М, чији је законски заступник отац М.М, повређено право на суђење у разумном року у предмету Вишег суда у Крагујевцу Гж-479/18.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу Ржг-199/19 од 08.11.2019. године)

*Сентенцу приредила: Тамара Ранковић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

СТВАРНО ПРАВО

СТИЦАЊЕ ПРАВА СВОЈИНЕ КУПОВИНОМ У СТЕЧАЈНОМ ПОСТУПКУ (Чл. 110 Закона о стечајном поступку)

Куповина у стечајном поступку из стечајне масе на начин прописан одредбом чл. 110 Закона о стечајном поступку представља оригинарно стицање права својине.

Из образложења:

Продаја свих ствари (у стечајном поступку) спроводи се искључиво по одредбама Закона о стечајном поступку и тим Законом предвиђена је и ситуација када је стечајни управник неовлашћено продао ствари стечајне масе која је предмет излучног права. У случају неовлашћеног отуђења ствари на којима је постојало излучно право дотадашњи излучни поверилац постаје поверилац стечајне масе „*sui generis*“ и не може се идентификовати са стечајним повериоцима из чл. 34 Закона о стечајном поступку, нити се може претворити у разлучног повериоца. Његова имовина продата је као имовина стечајног дужника, а износ остварен продајом те имовине не представља стечајну масу из које би имали право да се намире остали повериоци. Излучно право излучног повериоца претворено је у облигационо право засновано на стицању без основа и накнади штете у току стечајног поступка и као такво представља потраживање које се остварује намирењем износа које одговара тржишној вредности ствари пре свих осталих поверилаца.

Како је парцеле које су предмет тужбеног захтева тужилац купио из стечајне масе стечајног дужника у стечајном поступку, без значаја је чињеница што су те парцеле уписане као државна својина Републике Србије, јер је тужилац на оригинаран начин стекао право својине на тим парцелама куповином истих из стечајне масе, а куповина непокретности у поступку стечаја на начин прописан одредбом чл. 110 Закона о стечајном поступку представља оригинарно стицање својине.

(Пресуда Вишег суда у Пожаревцу 4 П 28/15 од 20.11.2015. године, пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж-114/16 од 25.11.2016. године и пресуда Врховног касационог суда Рев 481/2017 од 24.05.2019. године)

*Сентенцу приредила: Јасмина Јовановић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**НЕМОГУЋНОСТ КОРИШЋЕЊА ПОДРЖАВЉЕНОМ
ИМОВИНОМ У ПЕРИОДУ ОД ДАНА ПОДРЖАВЉЕЊА
ДО ВРАЋАЊА ИМОВИНЕ**

**(Чл. 14 ст. 2 и чл. 62 ст. 1 Закона о враћању одузете имовине
и обештећењу
(Сл. гл. РС, бр. 72/2011, 108/2013, 142/2014,
88/2015 – одлука УС и 95/2018)**

Имовина која је одузета бившим власницима, не може бити предмет отуђивања до правноснажног окончања поступка по захтеву за враћање, због чега тужилац не може тражити накнаду штете по основу изгубљене добити због немогућности коришћења

Из образложења:

Првостепени суд је погрешно применио одредбу чл. 14 ст. 2 Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, по којој се не може захтевати враћање плодова, нити накнада штете по основу изгубљене добити због немогућности коришћења, односно управљања подржављеном имовином, као и по основу њеног одржавања у периоду од дана подржављења до враћања имовине, погрешно тумачећи да по овој одредби тужилац Град Пожаревац има право да користи предметни пословни простор и убира закупнину све до враћања предметног пословног простора туженом као власнику у поступку реституције.

Наиме, према чл. 62 ст. 1 Закона о враћању одузете имовине и обештећењу (Сл. гл. РС бр. 72/11) од 6.10.2011. године, од дана ступања на снагу овог Закона, имовина која је одузета бившим власницима, а за коју је поднета пријава у складу са законом, не може бити предмет отуђивања до правноснажног окончања поступка по захтеву за враћање, а код чињенице да је тужени поднео надлежној Агенцији за реституцију захтев за враћање одузете имовине 2013. године, то применом чл. 14 ст. 2 Закона о враћању одузете имовине и обештећењу, тужилац од дана ступања на снагу овог закона, а нарочито од дана подношења захтева, није могао да закључује нове уговоре о закупу, из којих разлога тужиоцу не припада право на накнаду

штете због некоришћења пословног простора од дана подржављења, а самим тим ни у потраживаном периоду.

(пресуда Вишег суда у Пожаревцу ЗП-177/18 (2017) од 23.10.2018. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж-558/19 од 05.12.2019. године)

*Сентенцу приредила: Зорица Вељовић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

СТИЦАЊЕ СВОЈИНЕ ОДРЖАЈЕМ НА ЈАВНИМ ДОБРИМА (Чл. 10. 16 и 17 Закона о јавној својини)

На напуштеном речном кориту које представља добро од општег интереса не може се стећи својина одржајем сагласно одредби чл. 17 Закона о јавној својини.

Из образложења:

Првостепеном пресудом утврђено је да је тужилац стекао својину одржајем на предметној парцели, јер је био у државини парцеле у времену потребном за стицање својине одржајем сагласно одредби чл. 28 ст. 4 Закона о основама својинскоправних односа.

По оцени Апелационог суда, првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право, због чега је првостепену пресуду преиначио.

Наиме, првостепени суд утврђује да је тужилац у поседу спорне непокретности у периоду дужем од 20 година и да су испуњени услови за примену одредбе чл. 28 ЗОСПО имајући у виду да је брисана одредба чл. 29 истог закона.

Међутим, приликом одлучивања о тужбеном захтеву, првостепени суд није имао у виду да је спорна парцела премером из 1936. године била уписана на име јавно добро-воде, а списком промена 15/11 конверзијом уписана на име-јавна својина општина Параћин.

У конкретном случају, по утврђењу Апелационог суда нема места примени Закона о основама својинскоправних односа, већ одредбе чл. 16 и 17 Закона о јавној својини, јер се на водном земљишту не може стећи право

својине одржајем, с обзиром да је спорна парцела одувек била јавно добро-река, затим друштвена својина, а од 2011. године јавна својина.

(пресуда Основног суда у Параћину 6П.бр30/18 од 06.08.2018. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж-6815/18 од 04.07.2019. године)

*Сентенцу приредила: Јелена Триповић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО

ПРИСТУПАЊЕ ДУГУ (Чл. 451 ЗОО)

Одговорност приступиоца дуга у односу на повериоца-банку и јемца је самостална, а не солидарна са обавезом главног дужника.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању тужена је ради финансирања сопствене новоосноване предузетничке радње закључила уговор о пословном револвинг кредиту са Банком на износ од 8.000 швајцарских франака у динарској противвредности по куповном курсу на дан исплате, а на временски период од 60 месеци. Чланом 4 тачка 3 наведеног уговора, предвиђено је да за обавезе по истом уговору гарантује друга СТКР и оснивач радње, по посебном уговору о јемству који је саставни део овог уговора. Из уговора о јемству произилази да је јемац као јемац – платац, преузео обавезу да без приговора буде одговоран према банци за обавезу дужника из члана 1. наведеног уговора, као и да даје овлашћење банци да може своје доспело потраживање из уговора наплатити са свих рачуна јемца код банке, а ако на рачунима нема довољно средстава, потраживање се има платити из целокупне имовине јемца. Банка као поверилац наплатила је део свог потраживања од главног дужника, а на основу наведеног уговора о јемству своје потраживање наставила да наплаћује од јемца као акцесорног дужника. На инсистирање јемца-тужиоца, отац главног дужника је са Банком закључио уговор о приступању дугу којим је безусловно и неопозиво приступио дугу главног дужника и обавезао се да испуни у целости уговор о пословном револвинг кредиту укључујући износ главнице, камату и све друге трошкове. Јемац платац – тужилац који је измирио потраживање Банке, тужбом је тражио да приступилац дуга, као солидарни дужник са главним дужником се обавезе да тужиоцу на име дуга исплати главни дуг са каматом од доспелости до исплате.

Првостепени суд је одбио као неоснован тужбени захтев тужиоца применом одредби чл. 85 Закона о привредним друштвима, чл. 451, чл. 997, чл. 1004 ст. 3 и чл. 1013 ст. 1 Закона о облигационим односима.

Приступањем дугу побољшава се положаја повериоца који поводом исте облигације, уместо једног дужника сада има два дужника. Приступилац дугу ступа у обавезу, поред главног дужника, па се тиме положај главног дужника не погоршава, те за његову пуноважност није потребно обавештење нити престанак дужника.

Предузетничка радња која је била јемац платац за наведени уговор о кредиту, исплатом дуга по наведеном кредиту, и власник радње као физичко лице не преузимају улогу повериоца (банке), па свој регресни захтев не могу упутити и према трећем лицу које је приступило дугу, јер приступање дугу је уговорни однос искључиво приступиоца дуга са повериоцем - банком са којом је закључио уговор о приступању дуга главног дужника. Не постоји солидарна одговорност приступиоца дуга заједно са главним дужником, јер приступилац дугу одговара за цео дуг самостално, а не солидарно. Код приступања дугу одговорност ранијег дужника и одговорност приступиоца дугу према повериоцу није солидарна јер се солидарност не претпоставља, осим у законом одређеним случајевима, при чему солидарна одговорност није уговорена закљученим уговором о приступању дуга. Обавеза главног дужника је утврђена, а обавеза о приступању дугу је заснована закљученим уговором о приступању дуга и самостална је обавеза, само у односу на повериоца (банку).

Имајући у виду правну природу и дејство уговора о приступању дугу, по оцени Апелационог суда правилан је закључак првостепеног суда да се правни положај приступиоца дугу има посматрати искључиво у корелацији са повериоцем (банком) са којим је закључио уговор о приступању дугу главног дужника те да приступилац дуга није солидарно одговоран са главним дужником у односу на јемца који гарантује испуњење обавезе из уговора о пословном револвинг кредиту.

(пресуда Основног суда у Чачку П. бр.1056/13 од 13.03.2017. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж-2319/17 од 06.02.2018. године)

*Сентенцу приредила: др Татјана Кандић
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ПРАВНИ НЕДОСТАТАК (Чл. 508 став 1 ЗОО)

Уверење о испитивању возила које није издала Агенција за безбедност саобраћаја је правни недостатак јер искључује, умањује ограничава право купца, за које није обавештен, нити је пристао да ствар купи без тог уверења.

Из образложења:

Првостепени суд је утврдио следеће чињенично стање, да су тужилац и тужена, посредством сина тужене, закључили дана 13.04.2017. године уговор о продаји и куповини половног, регистрованог аутобуса марке „Iveco“ власништво тужене. У члана 2 уговора о продаји и куповини одређено је да је купац извршио преглед саобраћајне дозволе, преглед возила, упоредио бројеве мотора и шасије. Одредбом члана 4 наведеног уговора продавац се обавезао да купцу гарантује да на предметном возилу нема било каквих терета или ограничења права својине, те да ће се ако се иста појаве отклонити о сопственом трошку. Уговор о купопродаји је оверен пред надлежним судом, и тужилац је исплатио туженој уговорену купопродајну цене, преузео возило, а тужена је тужиоцу приликом предаје у државину описаног возила предала Уверење о испитивању возила издато од стране Агенције за безбедност саобраћај, јер возило је од теретног возила претворено у аутобус. Касније, на техничком прегледу утврђено је да предметно возило које је тужилац купио од тужене не налази се у бази података Агенције за безбедност саобраћаја, а из извештаја Агенције за безбедност саобраћаја произилази да наведено Уверење о испитивању возила није издала иста Агенција.

Првостепени суд је закључио да тужилац приликом куповине возила прегледом није могао сазнати и видети да Уверење о испитивању возила није издала Агенција за безбедност возила, а тужена је била у државини овог возила када је предметно возило из категорије теретно возило, преведено у категорију аутобус, што је извршено пре предметне купопродаје, па је тужена знала да наведено Уверење о испитивању возила није издала надлежна Агенција, или морала знати за овај правни недостатак, а о томе није обавестила тужиоца, нити је тужилац пристао да узме возило са Уверењем о исправности возила које није издала надлежна Агенција за безбедност саобраћаја.

По оцени Апелационог суда правилан је закључак првостепеног суда да је правни недостатак кад треће лице има одређено право на ствари, које искључује, умањује или ограничава прибавиочево право или је ограничење јавноправне природе. Одредба члана 508 став 1 Закона о облигационим односима прописује да продавац одговара ако на продатој ствари постоји неко право које искључује, умањује или ограничава купчево право, за које купац није обавештен, нити је пристао да узме ствар оптерећену тим правом. Делимична евикција постоји када прибавиочево право није у потпуности искључено правом трећег или ограничењем јавноправне природе. У конкретном случају прибавилац-тужилац није успео да поново региструје купљено возило на којем је имао државину, те није могао да користи аутобус за превоз радника тужиоца, јер Уверење о испитивању возила које је тужена предала тужиоцу у време купопродаје није издала Агенције за безбедност саобраћаја, те тужилац има право на заштиту од евикције у смислу одредаба члана 508 до члана 515 Закона о облигационим односима.

(пресуда Основног суда у Пожеги П. бр.176/18 од 18.01.2019. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж-1746/19 од 23.08.2019. године)

*Сентенцу приредила: др Татјана Кандић
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ПРЕКИД ЗАСТАРЕВАЊА (Чл. 389 ст. 1 ЗОО)

У ситуацији када је тужилац пропустио да поднесе захтев за доношење допунске пресуде, подношењем нове тужбе са истим захтевом који је предмет и ранијег тужбеног захтева, о којем је првостепени суд пропустио да одлучи, не прекида се застаревања потраживања не наступа, нити застарелост почиње тећи изнова.

Из образложења:

Одредбом чл. 356 ст. 1 ЗПП је прописано да ако је суд пропустио да одлучи о свих захтевима о којима мора да се одлучи пресудом или је пропустио да одлучи о делу захтева, странка може у року од 15 дана од дана достављања пресуде да предложи парничном суду да изврши допуну пресуде, док је ставом 3. истог члана прописано да ако странка не предложи доношење

допунске пресуде у року из става 1. овог члана, сматраће се да је тужба у том делу повучена, а чл. 202 ст. 3 ЗПП је прописано да се сматра да повучена тужба није ни била поднета и може се поново поднети.

Основано се жалбом туженог истиче да је у конкретном случају наступила застарелост потраживања у смислу чл. 372 ст. 1 ЗОО. Наиме цитираном одредбом је прописано да потраживање повремених давања која доспевају годишње или у краћим одређеним размацима времена (повремена потраживања), па било да се ради о споредним повременим потраживањима као што је потраживање камата, било да се ради о таквим повременим потраживањима у којима се исцрпљује само право, као што је потраживање издржавања, застаревају за три године од доспелости сваког појединог давања. Одредбом члана 388 ЗОО је прописано да се застаревање се прекида подизањем тужбе и сваком другом повериочевом радњом предузетом против дужника пред судом или другим надлежним органом, у циљу утврђивања, обезбеђења или остварења потраживања. Одредбом члана 389 став 1 истог закона прописано је да прекид застаревања извршен подизањем тужбе или којом другом повериочевом радњом предузетом против дужника пред судом или другим надлежним органом у циљу утврђивања, обезбеђења или остварења потраживања, сматра се да није наступио ако поверилац одустане од тужбе или радње коју је предузео, док је ставом 2 истог члана прописано да се исто тако сматра да није било прекида ако повериочева тужба или захтев буде одбачен или одбијен или ако издејствована или предузета мера извршења или обезбеђења буде поништена.

Полазећи од цитираних одредаба, као и чињенице да је тужилац поднео тужбу 14. 12. 2017. године, то је у конкретном случају наступила застарелост потраживања предметне камате. Ово због тога што је од дана доспелости камате за сваки појединачни износ па до подношења тужбе протекао рок од 3 године, јер је камата на износ од 252.584,20 динара почела да тече почев од 8.5.2014. године, по рачуну број 193/14, на износ од 222.472,80 динара почев од 17.04.2014. године, а по рачуну број 216/14, на износ од 418.880,00 динара почев од 6.5.2014. године а по рачуну број 254/14 и на износ од 336.850, 80 динара почев од 28.06.2014. године, а по рачуну број 299/14. Сходно цитираним одредбама ЗОО, од тренутка подношења прве тужбе по којој донета пресуда на основу признања П.275/15 од 13.7.2015. године, а чији је предмет такође била камата на наведена појединачна потраживања, о којој је суд наведеном пресудом пропустио да одлучи, при

чему тужилац није тражио доношење допунске пресуде, па до доношења првостепене пресуде дана 13.7.2015. године, није било прекида застаревања потраживања, односно застарелост потраживања није почела поново да тече почев од 14.7.2015. године у смислу чл. 392 ст. 3 ЗОО, јер се сходно одредби члана 356 став 1 ЗПП сматра да је тужилац тужбу у делу за законску затезну камату, повукао, с обзиром да није тражио доношење допунске пресуде.

(пресуда Основног суда у Ивањици П-949/17 од 11.07.2018. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж-156/19 од 24.09.2019. године)

*Сентенцу приредио: Далибор Јаблановић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

НАСЛЕДНО ПРАВО

ОБЛИК И КОНВЕРЗИЈА ЗАВЕШТАЊА (Чл. 83. 84 и 85 ЗОН-а)

За пуноважност писменог завештања пред сведоцима, јесте нужно да га истовремено потпишу два сведока, али ако то није учињено ово писмено ће бити пуноважно и важити као својеручно завештање, у смислу чл. 84 ст. 1 ЗОН-а уколико га је сачинио завешталац који зна да чита и пише, написао и потписао својом руком.

Из образложења:

На основу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужиље у потпуности основан, да је писмено завештање пред сведоцима због недостатка форме рушљиво, сходно чл.164 Закона о наслеђивању јер не испуњава услове прописане одредбом члана 85 Закона о наслеђивању, којом је прописано да завешталац који зна да чита и пише, може завештање сачинити тако што ће пред два сведока изјавити да је већ сачињено писмено прочитао, да је то његова последња воља и потом се на писмену својеручно потписати. Сведоци се истовремено потписују на самом завештању, а пожељно је да се назначи њихово својство сведока.

Првостепени суд је утврдио да нису испуњени услови из цитиране законске одредбе, да сада пок. Р. Д није изјавио да је већ сачињено завештање прочитао, да је то његова последња воља и да се потом није на истом својеручно потписао пред два сведока, који се нису истовремено потписали на завештању, након потписивања завештаоца.

По правном становишту Апелационог суда, овакав закључак првостепеног суда се не може прихватити као правилан. Ово због тога што првостепени суд није имао у виду да завешталац може повредити форму прописану за једно завештање, али ће последња изјава воље бити пуноважна ако она испуњава претпоставке за било који други облик завештања, прописан Законом о наслеђивању. Тако, ако је завешталац као у конкретном случају, намеравао да сачини писмено завештање пред сведоцима, али није у присуству оба сведока изјавио да је већ сачињено писмено прочитао и да је то његова последња воља, нити се у присуству сведока потписао на завештању, нити

су се сведоци истовремено потписали на самом завештању, може ипак доћи до конверзије завештања, односно претварања једног правног стања у друго. Наиме, за пуноважност писменог завештања пред сведоцима, јесте нужно да га потпишу два сведока, али ово писмено ће бити пуноважно и важити као својеручно завештање, у смислу чл. 84 ст. 1 ЗОН-а уколико га је сачинио завешталац који зна да чита и пише, написао и потписао својом руком. Закон о наслеђивању је могућност конверзије завештања изричито прописао за међународно завештање у смислу члана 92 став 2 Закона о наслеђивању, али правила о конверзији завештања важе и за било који други облик завештања.

(пресуда Основног суда у Краљеву – Судска јединица у Врњачкој Бањи П-1321/17 од 06.11.2018. године и решење Апелационог суда у Крагујевцу Гж-702/19 од 31.10.2019. године)

*Сентенцу приредио: Далибор Јаблановић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

НЕДОСТОЈНОСТ ЗА НАСЛЕЂИВАЊЕ (Чл. 4 Закона о наслеживању)

Питање ускраћивања нужне помоћи оставиоцу, као разлог недостојности за наслеживање, цени се у сваком конкретном случају, у зависности од објективних околности случаја, а нарочито наследниковог субјективног доживљаја целе ситуације.

Из образложења:

Да би наследник био недостојан за наслеживање због ускраћивања нужне помоћи оставиоцу, потребно је да буду испуњени следећи услови – да је оставилац био у животној опасности и да му наследник није пружио помоћ, иако је био упознат са ситуацијом у којој се оставилац налазио и могао је да му пружи помоћ, без угрожавања свог живота и живота трећег лица. С обзиром на недостојност за наслеживање представља једну од најтежих грађанскоправних санкција са разлозима који су за примену ове установе одрежени чл. 4 Закона о наслеживању *numerus clausus*, по закључку Апелационог суда о вај услов се мора уско тумачити. Питање ускраћивања нужне помоћи цени се у сваком конкретном случају, у зависности од објективних околности случаја, а нарочито наследниковог субјективног доживљаја целе ситуације.

(пресуда Основног суда у Пожаревацу П.352/18 од 20.02.2018. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж-1208/19 од 19.09.2019. године)

*Сентенцу приредио: Слободан Петровић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

РАДНО ПРАВО

НЕМОГУЋНОСТ ОТКАЗИВАЊА УГОВОРА О РАДУ КАДА ЈЕ СПОРАЗУМ О ПРЕСТАНКУ РАДНОГ ОДНОСА ВЕЋ ПРОИЗВЕО ПРАВНУ ПОСЛЕДИЦУ ПРЕСТАНКА РАДНОГ ОДНОСА

(Чл. 175. и члан 177. Закона о раду
(„Службени гласник РС“, број 24/05,
61/05, 54/09, 32/13, 75/14 и 13/17)

Након закључења Споразума о престанку радног односа, који егзистира у правном промету и који је даном закључења произвео правну последицу престанка радног односа запосленог, послодавац не може да откаже уговор о раду запосленом из другог законом прописаног разлога.

Из образложења:

Одредбом члана 175. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14 и 13/17), прописани су начини на које запосленом престаје радни однос. Један од начина престанка радног односа запосленог према тачки 3. ове одредбе је споразум између запосленог и послодавца, док је одредбом члана 177. став 1 истог закона прописано да радни однос може да престане на основу писаног споразума послодавца и запосленог.

Код са сигурношћу утврђене чињенице од стране првостепеног суда, да је тужиљи радни однос престао дана 11.7.2017. године, када су тужиља и тужени закључили Споразум о престанку радног односа тужиље, који као такав и даље егзистира у правном промету и који је даном закључења истог произвео правну последицу престанка радног односа тужиље, то је тужиљи радни однос престао на основу одредбе члана 177. у вези са чланом 175. тачка 3. Закона о раду. С тим у вези, наредног дана, односно дана 12.7.2017. године када је тужени на захтев тужиље донео оспорено решење о отказу уговора о раду услед технолошких, економских и организационих промена, тужиља није била у радном односу код туженог. Самим тим, тужени није могао поново да одлучује о радно правном статусу тужиље, а такође није могао ни да упореби други Законом предвиђен начин и разлог престанка радног односа. Како је тужени поново одлучивао о радном односу тужиље, који није постојао у то време, применом другог отказног разлога, и то отказом

од стране послодавца у смислу одредбе члана 179. став 5. тачка 1. у вези са чланом 175. тачка 4. наведеног закона, то је правилно првостепени суд поништио као незаконито оспорено решење.

Имајући у виду да тужилји није престао радни однос по основу оспореног решења о отказу уговора о раду, то ни поништај истог нема за последицу право на реинтеграцију у радни однос, односно право на накнаду потраживане штете уместо враћања на рад, како је то прописано одредбом члана 191. став 4. Закона о раду.

(пресуда Основног суда у Крагујевцу ПП.бр.1653/17 од 22.2.2019. године, пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1-2227/19 од 04.12.2019. године)

*Сентенцу приредила: Дајана Младеновић,
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

**УТИЦАЈ ПРИВРЕМЕНЕ СПРЕЧЕНОСТИ ЗА РАД НА ТРАЈАЊЕ
РАДНОГ ОДНОСА НА ОДРЕЂЕНО ВРЕМЕ
(Чл. 175. Закона о раду „Службени гласник РС“,
број 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14 и 13/17)**

Уговор о раду закључен на одређено време због привременог повећања обима посла не може се продужити за период у коме је запослени био привремено спречен за рад.

Из образложења:

Одредбом чл. 175. Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14 и 13/17) прописани су основи за престанак радног односа, те је као један од основа престанка радног односа прописан и истек рока за који је радни однос заснован (тачка 1).

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда, тужилац је уговором о раду бр. 479/17 од 24.07.2017. године засновао радни однос на одређено време код туженог на пословима и радним задацима магационера и то због очекиваног привременог повећања обима посла у трајању од три месеца, почев од 19.07.2017. године до 18.10.2017. године. Тужилац је дана 24.08.2017. године задобио повреду на раду, те је од 25.08.2017. године био спречен за рад, која околност је трајала до 26.10.2017. године. Док је трајала

привремена спреченост за рад, тужиоцу је накнада зараде исплаћивана у висини одређеној чл. 22. Правилника о раду туженог. Дана 25.10.2017. године тужени је донео решење 672/17 којим је тужиоцу отказао уговор о раду.

По оцени Апелационог суда, истеком рока на који је радни однос заснован, тужиоцу је радни однос престао. Самим тим, наступање других чињеница, као што је привремена спреченост за рад не утиче на продужење радног односа, нити је сметња за доношење решења о отказу уговора, јер радни однос заснован на одређено време, престаје по сили закона истеком рока на који је заснован, у ком случају је доношење решења искључиво деклараторне природе, односно само констатује чињеницу престанка радног односа. Такође, доношењем оспореног решења није повређена ни одредба чл. 41. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, којом је прописано, да када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној странци. Наиме, радни однос је тужиоца био временски ограничен и није престао пре истека рока на који је заснован, а за време привремене спречености за рад због повреде на раду, коју је претрпео у току трајања радног односа код туженог, тужиоцу је припадало право на накнаду зараде, а коју је тужилац и остварио.

(пресуда Основног суда у Ужицу П1.бр.892/17 од 05.09.2018. године, пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1-3568/18 од 16.05.2019. године)

*Сентенцу приредила: Дајана Младеновић,
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

**ДАН САЗНАЊА ЗА ЧИЊЕНИЦЕ КОЈЕ СУ ОСНОВ
ЗА ДАВАЊЕ ОТКАЗА УГОВОРА О РАДУ
(Чл. 184 Закона о раду –
„Службени гласник РС“, број 24/05, 61/05 и 54/09)**

Субјективни рок за отказ уговора о раду из дисциплинских разлога (односно разлога који се односе на радну способност запосленог и његово понашање), прописан чланом 184. Закона о раду, почиње да тече од дана када је лице које одлучује о појединачним правима и одговорностима запослених сазнало за чињенице које су основ за давање отказа запосленом.

Из образложења:

Према члану 184. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05, 61/05 и 54/09) отказ уговора о раду из дисциплинских разлога послодавац може дати запосленом у року од три месеца од дана сазнања за чињенице које су основ за давање отказа, односно у року од шест месеци од дана наступања чињеница које су основ за давање отказа. Како у конкретном случају такозвани објективни рок од шест месеци од наступања чињеница које су основ за давање отказа није истекао, за оцену евентуалне застарелости давања отказа уговора о раду из разлога који су тужиоцу стављени на терет, меродаван је субјективни рок од три месеца од дана сазнања за чињенице које су основ за давање отказа. Не може се као дан сазнања за учињену повреду радне обавезе од стране тужиоца сматрати дан када је Сектор за корпоративну заштиту туженог сачинио извештај о неправилностима у раду тужиоца, из разлога што у поступку није утврђено када је генерални директор туженог, односно лице које је он овластио за одлучивање о правима, обавезама и одговорностима из радног односа, сазнао за учињену повреду радне обавезе. Рок од три месеца, прописан чланом 184. Закона о раду, почиње да тече од дана када је лице које одлучује о појединачним правима и одговорностима запослених сазнало за повреде радних обавеза од стране запослених или органа послодавца.

(пресуда Основног суда у Ужицу П1 468/13 од 08.04.2015. године, пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1631/15 од 07.04.2016. године и решење Врховног касационог суда Рев2 1480/2016 од 25.07.2018. године)

***Сентенцу приредила: Марија Цимеша Фуртула
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу***

**ЗАМЕНИК ДИРЕКТОРА ШКОЛЕ КАО ОВЛАШЋЕНО ЛИЦЕ
ЗА ОДЛУЧИВАЊЕ О ПРАВИМА, ОБАВЕЗАМА
И ОДГОВОРНОСТИМА ЗАПОСЛЕНИХ У ШКОЛИ**

**(Чл. 74. став 2. Закона о високом образовању –
(„Службени гласник РС“ бр. 76/2005, 100/2007, 97/2008, 44/2010,
93/2012, 89/2013, 99/2014) у вези са чланом 34. Статута Високе
технолошке школе струковних студија из Аранђеловца.**

Директор школе може у случају свога одсуства до 30 дана, одлучивање о правима, обавезама и одговорностима запослених у школи пренети искључиво на заменика директора кога бира из реда професора струковних студија.

Из образложења:

Одредбом члана 74 Закона о високом образовању („Службени гласник РС“, бр. 76/2005, 100/2007, 97/2008, 44/2010, 93/2012, 89/2013, 99/2014) прописано је да у погледу права, обавеза и одговорности запослених на високошколској установи, се примењује закон којим се уређује рад, ако овим законом није другачије уређено, да о појединачним правима, обавезама и одговорностима запослених на високошколској установи одлучује орган пословођења те установе, те да о појединачним правима, обавезама и одговорностима органа пословођења високошколске установе одлучује орган управљања те установе, као и да је Статутом тужене од 2011. године, чланом 5 прописано да је орган пословођења школе директор. Чланом 29 став 1 Статута прописано је, да директор одлучује о појединачним правима, обавезама и одговорностима запослених у школи, као првостепени орган, да је чланом 34 Статута прописано да у случају одсуства директора до 30 дана, директор одређује професора струковних студија школе који ће га замењивати. Заменик директора има сва права, обавезе и одговорности директора школе, уколико овлашћењем или одлуком Савета школе није другачије одлучено. Правилником о организацији и систематизацији послова, одредбом члана 15. тачка 1. одређен је делокруг послова директора школе, а чланом 15. тачка 4 тачка 1 утврђен је делокруг послова секретара школе, који не подразумева могућност да секретар школе одлучује о правима, обавезама и одговорностима запослених у школи.

Сходно наведеном, директор тужене није био овлашћен да решењем од 09.09.2014. године власти секретара школе да одлучује о правима, обавезама и одговорностима из радног односа у школи и то почев од 10.09.2014. године, јер је Закон о високом образовању *lex specialis* у односу на одредбе Закона о раду, због чега је оспорено решење тужене о отказу уговора о раду тужиоцу незаконито и неправилно, јер је донето од стране неовлашћеног лица.

(пресуда Основног суда у Аранђеловцу П1-39/17 од 10.10.2017. године, пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1-395/18 од 14.11.2018. године и пресуда Врховног касационог суда Рев2 557/2019 од 17.04.2019. године.)

*Сентенцу приредила: Драгана Хаџић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ЗАСНИВАЊЕ РАДНОГ ОДНОСА СТУПАЊЕМ НА РАД (Чл. 32 ст. 2 Закона о раду – „Службени гласник РС“, број 24/05 ... 75/14)

У ситуацији када тужиља након добијеног отказа уговора о раду наставља да ради код туженог, без закључивања новог уговора о раду и по договору са туженим свакодневно долази на рад, обавља исте послове које је обављала и пре престанка радног односа, на исти начин и у истом режиму рада, за који рад јој тужени исплаћује сваког месеца договорени новчани износ, стекли су се услови за примену члана 32. став 2. Закона о раду, без обзира што тужиља није први пут засновала радни однос код туженог.

Из образложења:

Наиме, одредба члана 32. Закона о раду прописује да `се уговор о раду закључује пре ступања запосленог на рад, у писаном облику (став 1.), а да ако послодавац са запосленим не закључи уговор о раду у складу са ставом првим ове одредбе, сматраће се да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад (став 2.). Наведена норма материјалног права је јасна и не садржи упућујући услов - да је запослени први пут ступио на рад, односно да је наставио са радом после отказа уговора о раду, већ као услов за наступање правне последице из става 2. овог члана прописује само - да послодавац са запосленим није закључио уговор о раду у складу са ставом

првим ове одредбе и да је запослени ступио на рад. Стога су се, супротно закључку првостепеног суда, у конкретном случају, у ситуацији када је тужила после донетих, оспорених решења туженог од 02.06.2015. године, без икаквог уговора, а по договору са туженим, свакодневно долазила на рад код туженог и обављала исте послове које је обављала и до 02.06.2015. године, на исти начин и у истом режиму рада, за који рад јој је тужени у периоду од 02.06.2015. године до 05.10.2015. године, исплаћивао сваког месеца договорени износ од 18.000,00 динара, стекли услови за примену члана 32. став 2. Закона о раду.

Из наведених разлога, првостепена пресуда је преиначена и тужбени захтев тужиле којим је тражила да се утврди да је засновала радни однос у периоду од 2.6.2015. године до 4.10.2015. године усвојен.

(пресуда Основног суда у Чачку П1-327/18 од 06.12.2018. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1-1697/19 од 6.8.2019. године)

*Сентенцу приредила: Драгана Танасковић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ПРИМЕНА КРИТЕРИЈУМА ПРИ УТВРЂИВАЊУ ВИШКА ЗАПОСЛЕНИХ

(Чл. 179 ст. 5 тач.1 Закона о раду)

У поступку утврђивања вишка запослених за чијим радом је престала потреба послодавац је у обавези да примени критеријуме само у односу на оне запослене у оквиру радне јединице у којој је смањен број извршилаца.

Из образложења:

Погрешан је став тужиоца да приликом одређивања вишка запослених није требало применити критеријуме само на оних 12 извршилаца, који су запослени у одељењу рачуноводствених и комерцијалних послова. Ово стога што је Правилником о организацији и систематизацији послова код туженог број 1873 од 26.9.2014. године предвиђено постојање службе рачуноводствених и комерцијалних послова и наплате потраживања, у оквиру које постоје одељење рачуноводствених и комерцијалних послова и

одељење наплате потраживања, а тужени је одлуком број 1888 од 29.9.2014. године (исправљеном одлуком број 2079 од 7.10.2014. године) утврдио да 3 лица запослена у одељењу рачуноводствених и комерцијалних послова представљају вишак запослених, јер је због укидања 3 радна места у овом одељењу (референт комерцијале, референт за односе са јавношћу и рекламације и књиговођа главне књиге) престала потреба за њиховим радом. Полазећи од ове чињенице, а при несумњиво утврђеној чињеници да је чланом 38. став 1. Правилника о раду туженог изричито прописано да одређивање вишка запослених за чијим радом је престала потреба послодавац врши у оквиру радне јединице где је престала потреба за одређеним радним местом, што је у конкретном случају управо одељење рачуноводствених и комерцијалних послова, то по оцени Апелационог суда у таквој ситуацији није било потребе примењивати наведене критеријуме на запослене из других радних јединица, чак и ако се налазе у оквиру исте службе, већ само на оне запослене у оквиру радне јединице где је престала потреба за одређеним радним местом, како је то тужени и учино, због чега се супротни жалбени наводи тужиоца показују као неосновани. Несумњиво је, дакле, утврђено да је тужени у свему испоштовао поступак и применио све критеријуме прописане чланом 38. Правилника о раду број 511 од 21.6.2014. године за одређивање вишка запослених у ситуацији када је након доношења Правилника о организацији и систематизацији послова број 1873 од 26.9.2014. године био смањен број извршилаца у оквиру одељења рачуноводствених и комерцијалних послова и утврђено да је престала потреба за радом 3 лица запослена у овом одељењу, као и то да је тужилац након извршеног бодовања заузимао последње 12. место на сачињеној ранг листи кандидата, са 41,5 бодова, па је код таквог стања ствари и по оцени Апелационог суда оспорено решење о отказу уговора о раду законито и донето правилном применом одредбе члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду.

(пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1-2704/16 од 19.1.2017. године и пресуда Врховног касационог суда Рев2-1503/17 од 10.5.2018. године)

*Сентенцу приредио Илија Ђоровић
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

**НАКНАДА ШТЕТЕ ЗБОГ НЕПРАВИЛНОГ
И НЕЗАКОНИТОГ РАДА ДРЖАВНОГ ОРГАНА
(Чл. 172 Закона о облигационим односима –
„Службени лист СФРЈ“, број 29/78... 57/89
и „Службени лист СРЈ“, број 31/93).**

Примена легитимних правних средстава, као што је вођење кривичног поступка без осуђујуће пресуде, само по себи не представља неправилан и незаконит рад државног органа, па тиме ни основ за накнаду материјалне штете.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању, против тужиоца је Окружно јавно тужилаштво у Чачку подигло оптужницу дана 23.05.2006. године због кривичног дела проневере у подстрекавању из члана 364. став 2. у вези става 1. КЗ, у вези члана 34. КЗ. Правноснажном пресудом Вишег суда у Чачку К-47/11 од 13.11.2012. године, тужилац је ослобођен од оптужбе за кривично дело које му је наведеном оптужницом стављено на терет. Решењем Министарства правде РС број 740-05-04787/2010-03 од 08.07.2011. године, прекинут је поступак за именовање тужиоца као вештака, до правноснажног окончања кривичног поступка, који се води пред Вишим судом у Чачку, у предмету К-43/10 (раније К-46/06). Решењем Министарства правде и државне управе РС број 740-05-04787/2010-03 од 07.10.2013. године, тужилац је поново именован за судског вештака за економско - финансијску област, ужа специјалност процена штете.

Наиме, покретање и вођење кривичног поступка, представља употребу легалних средстава против могућих учинилаца кривичних дела и подразумева закониту процедуру током које су окривљени заштићени претпоставком невиности. Лице које је ослобођено од оптужбе у редовном поступку, као у конкретном случају, нема право на накнаду штете због вођења кривичног поступка, јер примена легитимних правних средстава сама по себи не представља неправилан и незаконит рад органа тужене, па тиме ни основ за накнаду материјалне штете. Стога је тужилац морао у текућој парници доказати конкретне пропусте или учињене повреде на његову штету и доказати узрочно последичну везу између таквих повреда, које имају карактер неправилног и незаконитог рада органа тужене и настале штете,

што исти није учинио па нису испуњени услови за накнаду штете по општим правилима о одговорности за штету из члана 172. став 1. Закона о облигационим односима.

(пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж1-3247/16 од 09.03.2017. године и Пресуда Врховног касационог суда, Рев2-1948/17 од 26.04.2018. године)

*Сентенцу приредио: Милош Гемаљевић,
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу.*

УТВРЂИВАЊЕ ВИСИНЕ ОСНОВИЦЕ ЗА ОБРАЧУН И ИСПЛАТУ ПЛАТА ЗАПОСЛЕНИХ У ДРЖАВНИМ ОРГАНИМА

(Чл. 7 Закона о платама државних службеника и намештеника)

Основица за обрачун и исплату плата запослених у државним органима не може да буде утврђена Посебним споразумом о мирном решавању колективног радног спора, који је закључен између Министарства правде и државне управе, са једне, и Синдиката запослених у правосудним органима Србије (Синдикат правосуђа Србије), са друге стране, јер је наведено регулисано императивном нормом Закона о буџету Републике Србије.

Из образложења:

„Законом о платама државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“, број 62/06, 63/06, 115/06, 101/07, 99/10, 108/13 и 99/14), који је био на снази у спорном периоду, прописано је: да се плата државних службеника и намештеника састоји од основне плате и додатака на плату и да се у плату урачунавају и порези и доприноси који се плаћају из плате (став 2.); да се основна плата одређује множењем коефицијента са основицом за обрачун и исплату плата (члан 7. став 1.). Сагласно цитираним законским одредбама плата државног службеника и намештеника састоји од основне плате и додатака на плату, у коју се урачунавају и порези и доприноси који се плаћају из плате. Основна плата се одређује множењем коефицијента са основицом за обрачун и исплату плата, при чему је основица јединствена и утврђује се за сваку буџетску годину и то Законом о буџету Републике Србије, док се коефицијент плате одређује решењем од стране руководиоца државног

органа. Законом о платама државних службеника и намештеника су, дакле, на недвосмислен начин дефинисани елементи основне плате, као и начин на који се исти одређују. Када се то има у виду, као и чињеница да је Законом о буџету Републике Србије за сваку годину спорног периода утврђена висина основице за обрачун и исплату плата за запослене у државним органима, те да су Законом о буџетском систему („Службени гласник РС“, број 54/09,... и 103/15), који је био у примени у спорном периоду, у члану 27е, који носи назив фискална правила, изричито прописани обим повећања плата и услови под којима се може вршити повећање плата запослених код корисника јавних средстава, Апелациони суд налази да основица за обрачун и исплату плата запослених у државним органима, у које спада и тужиља, није могла да буде утврђена Посебним споразумом о мирном решавању колективног радног спора од 24.5.2013. године, који је закључен између Министарства правде и државне управе, са једне, и Синдиката запослених у правосудним органима Србије (Синдикат правосуђа Србије), са друге стране. Ово стога што је одредбом члана 8. став 2. Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05, и 75/14), који је био у примени у спорном периоду, прописано да општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није другачије одређено. Према садржини цитиране одредбе утврђивање већих права и повољнијих услова рада од права и услова утврђених законом могуће је само ако закон не предвиђа нешто друго, а имајући у виду да је Законом о платама државних службеника и намештеника изричито одређено да је основица јединствена и да се утврђује за сваку буџетску годину Законом о буџету Републике Србије, те да је Законом о буџету Републике Србије за сваку буџетску годину у спорном периоду била одређена не само висина основице, него и када ће иста бити повећана и у ком проценту, то по налажењу Апелационог суда норме наведених закона имају императивни карактер, па су као такве могле бити измењене само у законом прописаној процедури. Наведено даље значи да Посебан колективни уговор у погледу правила о основици, који је то својство добио закључењем Споразума од 24.5.2013. године, није могао представљати основ за измену законом утврђене основице, па самим тим ни основ за обрачун и исплату плата запослених који су били обухваћени предметним Споразумом.

(пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1-2906/18 од 2.10.2018. године и пресуда Врховног касационог суда Рев2-442/19 од 6.3.2019. године)

*Сентенцу приредио Илија Ђоровић
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ОТКАЗ УГОВОРА О РАДУ ЗБОГ ТЕХНОЛОШКИХ, ЕКОНОМСКИХ ИЛИ ОРГАНИЗАЦИОНИХ ПРОМЕНА

**(Чл. 179 ст. 5 тач.1 Закона о раду –
„Службени гласник РС“ број 24/05... 75/14)
у вези са чланом 24. истог закона.**

Да би отказ уговора о раду запосленом, услед технолошких, економских или организационих промена био законит, сходно одредби члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 24/05...75/14), доношењу решења о отказу уговора о раду запосленом мора да претходи доношење и објављивање акта о измени систематизације радних места.

Из образложења:

Правилно је првостепени суд закључио да је решење туженог о отказу уговора о раду тужиоцу због престанка потребе за његовим радом незаконито, с обзиром да је донето на основу Одлуке о изменама и допунама Правилника о основној систематизацији радних места туженог, која има карактер општег акта, имајући у виду да није објављена сходно одредби члана 196. став 1. Устава РС („Службени гласник РС“, број 98/2006) па самим тим није могла производити правно дејство у време доношења предметног решења о отказу уговора о раду тужиоца, због чега је усвојио тужбени захтев тужиоца, поништио оспорено решење о отказу уговора о раду и обавезао туженог да тужиоца врати на послове и радне задатке у складу са систематизацијом радних места и стручном спремом тужиоца. Правилник о организацији и систематизацији радних места, односно акт о измени Правилника, представља општи правни акт послодавца, који је исти у обавези да донесе ако има десет и мање запослених (члан 24. Закона о раду) и исти мора бити објављен пре ступања на снагу, што је установљено Уставом Републике Србије (члан 196. став 1. Устава РС). Општи акт који

није објављен не може производити правно дејство и не може бити основ за доношење појединачних аката, дакле ни решења о отказу уговора о раду.

(пресуда Основног суда у Новом Пазару ПП.бр.28/18 од 01.11.2018. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 157/19 од 03.09.2019. године)

*Сентенцу приредила: Снежана Царевић,
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу.*

**ПОВРЕДА РАДНЕ ОБАВЕЗЕ
ПРОПИСАНА ПОСЕБНИМ КОЛЕКТИВНИМ УГОВОРМ
ЗА ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ
ЧИЈЕ ЈЕ ОСНИВАЧ РЕПУБЛИКА СРБИЈА
(„Службени гласник РС,“ број 36/10...37/14)
И КРИВИЧНО ДЕЛО „КРАЂА“**

Код утврђивања чињенице да је запослени учинио радњу извршења повреде радне обавезе на начин како је прописана општим актом послодавца, појам повреде радне обавезе – крађе и кривично правни појам кривичног дела крађе нису, нити морају бити идентични.

Из образложења:

У поступку је утврђено да је тужиља извршила повреду радне обавезе која јој је оспореним решењем стављена на терет, прописану чланом 113. тачка 2. алинеја 3. Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, јер је дана 08.05.12014. године, из просторија за исхрану запослених код послодавца присвојила туђу покретну ствар у власништву друге запослене код туженог. У конкретном случају, испуњени су услови за доношење решења о отказу уговора о раду из члана 179. став 1. тачка 2. Закона о раду. Ово из разлога што повреду радне обавезе прописану Посебним колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија дефинише само реч „крађа“ што подразумева радњу извршења противправно присвајање имовинске користи себи или другом, без навођења намере присвајања противправне имовинске користи себи или другом, због чега ова повреда није идентична са крађом у кривично правном смислу. Како је тужиља учинила повреду радне обавезе која је прописана

општим актом, важећим код туженог, то су се у конкретном случају стекли услови за давање отказа уговора о раду тужиљи.

(пресуда Основног суда у Краљеву, Судска јединица у Врњачкој бањи П1-794/2015 од 25.11.2016. године, пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1-945/17 од 23.01.2018. године и пресуда Рев2 1418/2018 од 22.02.2019. године).

*Сентенцу приредила: Драгана Хаџић,
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ПОНУДА ЗА ЗАКЉУЧЕЊЕ АНЕКСА УГОВОРА О РАДУ
(Члан 172. Закона о раду –
“Службени гласник РС”, број 24/05, 61/05 и 54/09)

Послодавац је дужан да запосленом уз понуду за измену уговорених услова рада (закључивање анекса уговора) достави у писаном облику и конкретизоване разлоге за понуду, рок у коме запослени треба да се изјасни о понуди и правне последице које могу да настану одбијањем понуде.

Из образложења:

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку тужиља је код тужене засновала радни однос на неодређено време са средњом стручном спремом, уговором о раду дана 01.12.2007. године и распоређена на радно место финансијског руководиоца и шефа рачуноводства. Према тада важећем Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији послова и радних задатака у стручној служби тужене од 28.11.2007. године предвиђено је радно место финансијског руководиоца и шефа рачуноводства са захтеваним седмим степеном стручне спреме, три године искуства, средња стручна спрема економског смера, рад на рачунару, а Правилником о коефицијентима за одређене групе послова и задатака у Регионалној привредној комори АА од 19.02.2004. године за радно место финансијског руководиоца и шефа рачуноводства предвиђен је коефицијент од 9,50. Тужена је 19.03.2013. године усвојила Одлуку о изменама и допунама Правилника о раду стручне службе коморе којом је за послове шефа рачуноводства утврђен коефицијент од 1,5. Тужиља је са туженом закључила предметни анекс уговора о раду дана

29.03.2013. године, на основу одлуке о изменама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији послова и радних задатака у стручној служби коморе АА 01 од 19.03.2013. године и одлуке о изменама и допунама Правилника о раду стручне службе коморе АА 01 од 19.03.2013. године. Као неспорна је утврђена чињеница да тужена, као послодавац, није тужили пре закључења анекса уговора доставила понуду за закључење уговора са разлoзима за понуду и правним последицама одбијања и роком у коме запослени треба да се изјасни о понуди.

Наводи жалбе тужене који се свode на то да су разлози понуде интегрисани у самом анексу, те да због тога исти није незаконит, нису основани. Наиме, одредбама члана 171. став 1. и члана 172. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05, 61/05 и 54/09) прописани су случајеви када послодавац може да понуди запосленом измену уговорених услова рада и да је дужан да уз понуду за закључивање анекса уговора у писаном облику достави разлоге за понуду, рок у коме запослени треба да се изјасни о понуди и правне последице које могу да настану одбијањем понуде. У конкретном случају разлози понуде не виде се ни из самог анекса уговора о раду, где је само наведено да се исти закључује на основу одлуке о изменама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији послова и радних задатака у стручној служби коморе АА од 19.03.2013. године и Одлуке о изменама и допунама Правилника о раду стручне службе коморе АА од 19.03.2013. године. Такође се из садржине анекса не може закључити када је понуда учињена и да ли је тужили остављен рок за изјашњење од најмање осам радних дана.

(пресуда Основног суда у Пожаревцу П1. 352/13 од 07.12.2015. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 773/16 од 12.07.2016. године)

*Сентенцу приредила: Марија Цимеша Фуртула
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ПРАВА ЗАПОСЛЕНИХ КОД ПРОМЕНЕ ПОСЛОДАВЦА
(Чл. 147 - 151 Закона о раду –
(„Службени гласник РС“, број 24/05,
61/05, 54/09, 32/13 и 75/14).

Неиспуњење обавезе послодавца претходника да обавести послодавца следбеника о свим правима и обавезама које се преносе, не може да погађа стечена права и обавезе запослених чији се уговори о раду преносе, па не постоји основ по ком би послодавац следбеник, у случају пасивности послодавца претходника, био овлашћен да са запосленим којег преузима закључи нови уговор о раду.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен код општинске Установе за спорт Тутин по основу закљученог Уговора о раду, број 01/06 од 04.01.2006. године и обављао послове обезбеђења спортских објеката. Скупштина општине Тутин је на седници одржаној дана 22.08.2016. године, донела Одлуку о оснивању Центра за културу, туризам, омладину и спорт општине Тутин и то спајањем установа Мултимедијалног центра, Општинске установе за спорт и Туристичке организације Тутин. Чланом 6. наведене Одлуке, предвиђено је да се сва имовина, права и обавезе установа и организације које су престале да постоје спајањем преносе на новоосновани Центар за културу, туризам, омладину и спорт општине Тутин, као и да раднике установа и организације које су престале да постоје спајањем преузима новоосновани Центар за културу, туризам, омладину и спорт општине Тутин. Центар за културу, туризам, омладину и спорт општине Тутин, регистрован је код Привредног суда у Краљеву дана 22.12.2016. године, а установе чијим спајањем је настао су брисане и престале да постоје. Тужени је дана 11.01.2017. године, упутио обавештење запосленима у установама и организацији које су престале да постоје спајањем, да се на основу члана 147. и 148. Закона о раду и члана 6. Одлуке о оснивању Центра за културу, туризам, омладину и спорт општине Тутин, њихови уговори преносе на Центар, да им не престаје радни однос, већ да радни однос настављају код послодавца следбеника - Центар за културу, туризам, омладину и спорт; да имају иста права и обавезе које су имали код бившег послодавца - општинске Установе за спорт Тутин и да их овим путем позива да у року од

8 дана потпишу уговоре о раду са послодавцем, Центар за културу, туризам, омладину и спорт како би ступили на рад, као и да одбијање потписивања уговора о раду са Центром у поменутом року, повлачи за собом отказ уговора о раду од стране послодавца. Запослени Општинске установе за спорт Тутин, међу којима је био и тужилац, писаним путем су дана 19.01.2017. године, доставили туженом Центру за културу, туризам, омладину и спорт општине Тутин, одговор на обавештење од 11.01.2017. године, у коме су поред осталог навели да од њиховог послодавца Општинске установе за спорт Тутин, нису обавештени о преношењу уговора о раду у смислу члана 149. став 1. Закона о раду, да обавештење туженог од 11.01.2017. године, не могу да прихвате, јер исто није на закону засновано нити је насловна установа као послодавац следбеник, позвана, нити надлежна да пошаље такво обавештење. Потом је тужени тужиоцу дана, 27.01.2017. године, доставио писану понуду за закључење Уговора о раду број 16/2017 од 27.01.2017. године, с позивом на одредбу члана 172. Закона о раду, према којем је тужилац требало код туженог да обавља послове на радном месту техничка служба почев од 23.12.2016. године, на коју понуду је тужилац је писаним путем одговорио и није потписао понуђени уговор о раду број 16/2017 од 27.01.2017. године. Решењем туженог број 129/2017 од 16.05.2017. године, тужиоцу је отказан уговор о раду и престао радни однос код туженог због одбијања закључења анекса уговора о раду позивајући се на одреду члана 171. став 1. тачка 1. Закона о раду. Правноснажном пресудом Основног суда у Новом Пазару, Судска јединица у Тутину П1-572/17 од 22.11.2017. године, између осталог, поништено је као незаконито решење туженог број 129/2017 од 16.05.2017. године.

Како је решење туженог којим је тужиоцу утврђен престанак радног односа, правноснажно поништено као незаконито, то је у контексту постојања захтева запосленог у том правцу, његово враћање на рад нужно у смислу одредбе члана 191. став 1. Закона о раду, имајући у виду да је утврђено да је тужиоцу радни однос престао без правног основа. Чињенице да послодавац претходник није предузео ниједну радњу прописану одредбама члана 147. до 151 Закона о раду, због чега је тужени као послодавац следбеник предузео наведене радње управо у циљу заштите права запослених, као и да је радни однос тужиоца код туженог престао искључивом кривицом тужиоца, нису од утицаја на другачије пресуђење у овој правној ствари, из разлога што неиспуњење обавезе послодавца претходника да обавести послодавца

следбеника о свим правима и обавезама које се преносе, не може да погађа стечена права и обавезе запослених чији се уговори о раду преносе. То даље значи да закључени уговори о раду остају на снази, односно радни однос не престаје на дан трансфера, па у контексту претходно наведеног, не постоји основ по ком би послодавац следбеник, у случају пасивности послодавца претходника, био овлашћен да са запосленим којег преузима закључи нови уговор о раду, већ се само ради о преузимању запосленог који свој радни однос наставља код послодавца следбеника према условима и са свим правима и обавезама које су важиле и код послодавца претходника.

(пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж1-2901/18 од 16.10.2018. године и Пресуда Врховног касационог суда, Рев2-1032/19 од 10.04.2019. године)

*Сентенцу приредио: Милош Гемаљевић,
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

ПРАВО НА УВЕЋАЊУ ПЛАТУ ЗАМЕНИКА ОСНОВНОГ ЈАВНОГ ТУЖИОЦА

**(Чл. 70 ст. 1 Закона о јавном тужилаштву –
(„Службени гласник РС“, број 116/08... 117/14)
у вези са чланом 40. и 42. став 2. Закона о судијама
(„Службени гласник РС“, број 116/08... 117/2014).**

Нема правног основа за увећање плате заменику основног јавног тужиоца у ситуацији када у пословима руковођења основним јавним тужилаштвом замењује јавног тужиоца.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је одлуком Основног јавног тужилаштва у Јагодини А 240/12 од 07.11.2012. године именован за овлашћеног заменика јавног тужиоца, а изменом ове одлуке извршеном од 31.05.2013. године одређен је да обавља послове руковођења управом и организује рад у тужилаштву непарним данима, у месецу у коме је јавни тужилац на годишњем одмору или плаћеном одсуству, док ће у парним данима ове послове обављати други овлашћени заменик јавног тужиоца. Тужиоцу је дужност овлашћеног заменика јавног тужиоца, престала одлуком Основног

јавног тужиоца А 351/14 од 18.11.2014. године, а на место првог заменика јавног тужиоца постављено је друго лице којем је решењем Основног јавног тужилаштва А 351/14 од 19.11.2014. године, утврђена основица за обрачун и исплату основне плате, а према коефицијенту прве платне групе од 3,00.

Одредбом члана 70. Закона о јавном тужилаштву („Службени гласник РС“, број 116/08... 117/14) прописано је да се заменици јавних тужилаца разврставају у платне групе, тако да у прву платну групу спадају заменици основних јавних тужилаштава, док према члану 71. став 1. овог закона, коефицијент за прву платну групу, односно за плату заменика основног јавног тужиоца износи 3,00. Чланом 72. став 1. истог закона регулисана је основна плата јавног тужиоца, која је једнака основној плати председника суда опште надлежности пред којим јавни тужилац поступа.

Имајући у виду цитиране законске норме, не постоји правни основ за увећање плате заменику јавног тужиоца у ситуацији када у пословима руковођења јавним тужилаштвом замењује јавног тужиоца. Наведена законска могућност предвиђена је искључиво за заменике председника судова, у складу са чланом 42. став 4. Закона о судијама, која одредба се пак не односи на заменике јавног тужиоца, нити на њену примену упућује Закон о јавном тужилаштву, при чему чињеница да је другом заменику јавног тужиоца извршено увећање плате с позивом на цитиране законске одредбе, не упућује аутоматски на закључак да и овде тужиоцу припада право на увећану плату, јер за то не постоји правни основ.

(пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж1-51/18 од 17.10.2018. године и Пресуда Врховног касационог суда, Рев2-668/19 од 23.05.2019. године)

*Сентенцу приредио: Милош Гемаљевић,
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу.*

**ПРЕСТАНАК РАДНОГ ОДНОСА У СЛУЧАЈУ УТВРЂЕНОМ
ЗАКОНОМ О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ**

**(Чл. 175. став 7. Закона о раду
у вези са чланом 65. став 4 Закона о високом образовању)**

Када је услов за заснивање радног односа за обављање послова наставника у високо-школској установи звање доцента, радни однос престаје уколико одлука о избору у звање доцента буде поништена.

Из образложења:

Одлуком Сената Универзитета од 25.12.2014. године тужилац је изабран у звање доцента. На основу ове одлуке странке су закључиле уговор о раду 15.01.2015. године на одређено време, којим су констатовале: да је тужилац наведеном одлуком Сената Универзитета изабран у звање доцента; да заснива радни однос по основу избора у звање доцента на одређено време од истека изборног периода од пет година, почев од 16.01.2015. године; као и да ће да обавља послове наставника у звању доцента за ужу научну област. Наведена одлука Сената којом је тужилац изабран у звање доцента за ужу научну област је поништена правоснажном судском пресудом након чега је Сенат Универзитета дана 27.10.2016. године донео одлуку којом је поништио своју одлуку о избору тужиоца у звање доцента. Решењем туженог од 01.11.2016. године, тужиоцу је отказан наведени уговор о раду на одређено време и утврђен престанак радног односа на основу пресуде и одлуке Сената од 27.10.2016. године.

Првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиоца да се поништи као незаконито решење о отказу уговора о раду.

Наиме, према Закону о високом образовању („Службени гласник РС“, број 76/2005 и други), доцент је једно од звања наставника, у које може бити изабрано лице које има научни назив доктора наука, односно доктора уметности али и научне, односно стручне радове објављене у научним часописима или зборницима, са рецензијама (члан 64 став 4). У односу на сва звања наставника одредбом члана 64 став 1. Закона о високом образовању је прописано да за иста може бити изабрано лице које има одговарајући стручни, академски, односно научни назив и способност за наставни рад. Лице изабрано у звање доцента стиче звање и заснива радни однос на период у трајању од пет година (члан 65. став 4), а уговор о раду са лицем изабраним у звање наставника закључује орган пословођења високошколске установе

(члан 65. став 6). Начин и поступак заснивања радног односа и стицања звања наставника уређују се општим актом самосталне високошколске установе (члан 65. став 7). У погледу права, обавеза и одговорности запослених на високошколској установи, примењује се закон којим се уређује рад, ако овим законом није другачије уређено (члан 74. став 1). Општим актом туженог, и то Статутом Универзитета у Крагујевцу одређено је да доцент стиче звање и заснива радни однос у трајању од пет година (чл. 124к).

Сагласно наведеним нормама материјалног права, да би неко лице било изабрано у звање доцента и да би засновало радни однос на период у трајању од пет година треба да испуни услове прописане законом и актом тужене, које, међутим, треба да испуњава све време трајања тако заснованог радног односа, а не само у моменту заснивања истог, јер га испуњавање наведених услова сврстава у категорију наставног особља конкретне високошколске установе, односно лица која остварују наставни рад. Како тужилац у конкретном случају више не испуњава наведени услов, јер је одлука Сената Универзитета којом је изабран у звање доцента поништена, јасно је да тужилац више не може ни бити у радном односу код тужене због чега му је исти и престао сагласно одредбама члана 175. тачка 7. Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05...75/14) у вези са чланом 65. став 4 Закона о високом образовању, који прописи представљају основ за престанак тужиоачевог радног односа.

(пресуда Основног суда у Краљеву, Судска јединица у Врњачкој Бањи П1-755/18 од 21.08.2018. године, и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1-3715/18 од 6.8.2019. године)

*Сентенцу приредила: Драгана Танасковић
судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

**СТРУЧНА СПРЕМА КАО РАЗЛОГ ЗА ОТКАЗ УГОВОРА
О РАДУ ЗБОГ ТЕХНОЛОШКИХ, ЕКОНОМСКИХ ИЛИ
ОРГАНИЗАЦИОНИХ ПРОМЕНА
(Чл.179 ст. 5 тач. 1 Закона о раду)**

Стручна спрема (односно недостатак потребне стручне спреме) се тиче искључиво испуњености услова за обављање послова одређеног радног места, али не може бити чињеница на основу које би се формирао

отказни разлог за престанак радног односа запосленог због престанка потребе за његовим радом који је последица технолошких, економских или организационих промена које су наступиле код послодавца.

Из образложења:

Апелациони суд оцењује да је назначено решење незаконито и у формалном смислу, с обзиром да се у образложењу решења, између осталог, наводи и то да је послодавац Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места и послова од 12.8.2013. године систематизовао само једно радно место за које се тражи школска спрема високо образовање стечено на основним студијама у трајању од најмање 4 године (туризам), а коју тужилац нема, што се по налажењу овог суда не може сматрати ваљаним образложењем за отказ уговора о раду по законском основу из члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду. Ово због тога што се наведена чињеница тиче искључиво испуњености услова за обављање послова радног места „сарадник за туризам и маркетинг“, али не може бити чињеница на основу које би се формирао отказни разлог за престанак радног односа запосленог због престанка потребе за његовим радом који је последица технолошких, економских или организационих промена које су наступиле код послодавца. Стога је правилно поступио првостепени суд када је поништио као незаконито решење тужене о отказу уговора о раду 15.1.2016. године, будући да тужилац који је засновао радни однос за обављање послова радног места „сарадник за туризам“ под једним условима, не може без претходно пружене могућности преквалификације, трпети штетне последице промене акта о систематизацији, којим је наведено радно место преименовано у „сарадник за туризам и маркетинг“ и измењени услови који се траже за заснивање радног односа и обављање тих послова, а при томе су послови у својој основи остали исти као и послови радног места „сарадник за туризам“.

(пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1-452/17 од 10.10.2017. године и пресуда Врховног касационог суда Рев2-1177/18 од 3.10.2018. године)

***Сентенцу приредио Илија Ђоровић
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу***

УПОЗОРЕЊЕ О ПОСТОЈАЊУ РАЗЛОГА ЗА ОТКАЗ УГОВОРА О РАДУ

(Чланови 170. и 180. Закона о раду –
„Службени гласник РС“, број 24/05, 61/05, 54/09 и 32/13)

Послодавац тек по изјашњењу запосленог на наводе из упозорења о постојању разлога за отказ уговора о раду, односно по протеклу остављеног законског рока за изјашњење, може да одлучи да ли ће истом изрећи дисциплинску меру у смислу одредаба члана 170. Закона о раду или ће отказати уговор о раду због повреде радне обавезе, односно радне дисциплине.

Из образложења:

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку директор тужног је дана 13.05.2014. године донео решење којим је тужиоца привремено удаљио са рада, без накнаде зараде у трајању од три радна дана, почев од 14.05.2014. године због учињене повреде радне обавезе „неблаговремено, немарно и несавесно извршавање послова“ из члана 10. став 1. алинеја 3. уговора о раду. Пре доношења оспореног решења тужени тужиоцу није доставио упозорење о постојању разлога за отказ уговора о раду.

Према одредби члана 179. Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05, 61/05, 54/09 и 32/13) послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдан разлог који се односи на радну способност запосленог, његово понашање и потребе послодавца, ако запослени својом кривицом учини повреду радне обавезе утврђене општим актом или уговором о раду. Одредбом члана 170. став 1. Закона о раду прописано је да послодавац може запосленом због повреде радне обавезе или непоштовања радне дисциплине у смислу члана 179. тачка 2. и 3. овог закона, да уместо отказа уговора о раду изрекне меру привременог удаљења са рада без накнаде зараде, ако сматра да постоје олакшавајуће околности или да повреда радне обавезе, односно радне дисциплине није таква повреда да запосленом треба да престане радни однос. Сходно одредби члана 180. став 1. Закона о раду послодавац је дужан да пре отказа уговора о раду у случају из члана 179. тачка 1. до 6. овог закона запосленог писаним путем упозори на постојање разлога за отказ уговора о раду и да му остави рок од најмање пет радних дана од дана достављања упозорења да се изјасни на наводе из упозорења.

Код чињенице да тужени није поступио у складу са чланом 180. Закона о раду и није тужиоцу доставио упозорење о постојању разлога за отказ уговора о раду, нити оставио рок за изјашњење, то је доношењем побијаног решења повредио процедуру, јер послодавац тек по изјашњењу тужиоца на наводе из упозорења одлучује да ли ће изрећи дисциплинску меру или ће отказати уговор о раду због повреде радне обавезе, односно радне дисциплине. Како је неспорно утврђено да је тужени пропустио да тужиоцу због учињене повреде радне обавезе достави упозорење, то је побијано решење незаконито, па је правилно поступио првостепени суд када је наведено решење поништио и туженог обавезао да тужиоцу надокнади потраживани износ обустављене зараде. При томе, погрешно је схватање туженог да је упозорење део процедуре код отказа уговора о раду, а не и код изрицања мере удаљења са рада, тако да из тих разлога није достављено тужиоцу.

(пресуда Основног суда у Крушевцу П1.бр.442/2015 од 10.02.2017. године и пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1699/17 од 10.10.2017. године)

*Сентенцу приредила: Марија Цимеша Фуртула,
Судијски помоћник у Апелационом суду у Крагујевцу*

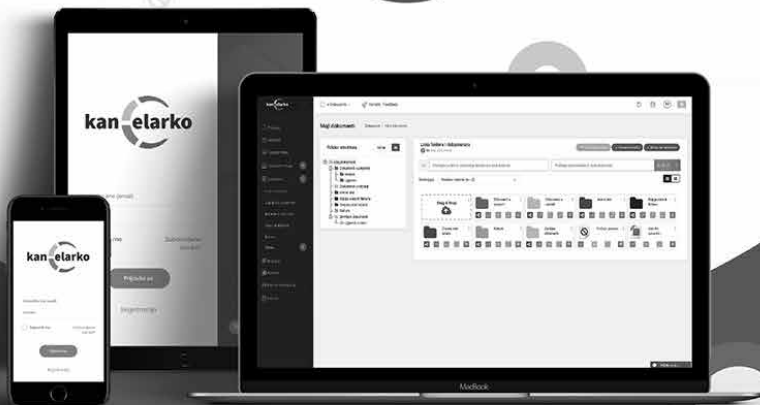

Paragraf Lex iOS aplikacija

Preuzmite na **AppStore**

Kancelarko

Program za elektronsko kancelarijsko poslovanje

e-Fakture

Šaljite fakture elektronski, bez troškova štampe i slanja, uvek uz izveštaj o prijemu fakture.

e-Delovodnik

Uredite svoju dokumentaciju i knjige dokumenata digitalno i efikasno.

Principal

Organizujte svoje obaveze i predmete, pomozite sebi uz podsetnike i alarme.

Beograd

011/3290-393

063/379-675

Novi Sad

021/557-505

063/379-382

Niš

018/302-109

060/3370-153

Pravna i ekonomska izdanja
za uspešno i zakonito poslovanje

✉ kancelarko@paragraf.rs

🌐 Kancelarko.rs

NAŠ TIM

Za uspešno poslovanje potrebna je kvalitetna pravno-ekonomska baza. Za kvalitetnu bazu potreban je profesionalan tim. Naš tim broji preko:

- ◆ 190 zaposlenih koji se svakodnevno brinu o tome da dobijete blagovremenu i tačnu informaciju
- ◆ 200 stalnih autora iz oblasti pravnih, ekonomskih i ostalih nauka
- ◆ 18.000 višegodišnjih korisnika koji svojim sugestijama doprinose kvalitetu baze "Paragraf Lex"

BUDŽETSKI
INSTRUKTOR

SUDSKA
PRAKSA

SLUŽBENA
MIŠLJENJA

PRAVNO-
EKONOMSKE
VESTI

OBRASCI

CARINSKA
TARIFA

STRANA
SUDSKA
PRAKSA

PROPISI

MODELI

PRAVNIK
U PRAVOSUĐU

EVROPSKO
ZAKONODAVSTVO

PORESKO
RAČUNOVODSTVENI
INSTRUKTOR

INSPEKTOR

PRAVNIK
U JAVNOM
SEKTORU

PRAVO
U PRIVREDI

SPECIJALIS
ZA CARINE

Želite pouzdanu pravno-ekonomsku bazu na koju možete da se oslonite i koja će Vam ponuditi stručne tekstove, pronaći odgovore i biti Vaš virtualni saradnik?

IMAMO REŠENJE ZA VAS!

www.paragraf.rs

Pravna i ekonomska izdanja
za uspješno i zakonito poslovanje

www.paragraf.rs